

FACULTATEA DE ELECTROTEHNICĂ (IEEI)

Sistem modern de conversie fotovoltaică a energiei solare

Locul I, excelenți în cercetare

SIELMEN 2013, a IX- a ediție; continuitate prin tradiție

STUDENȚII NOȘTRI ȘI ASOCIAȚIILE LOR

Corală Armonia redivivus

Practica tehnologică, așa cum ne-o dorim

Concursul studențesc „Dimitru Bărbulescu”

Excursia de poveste

PERENITATEA ELECTROTEHNICII IEȘENE

Două secole de la înființarea “Scoliței de inginerie și hotărnicie”

Primul “soare electric” din România s-a aprins la Iași, acum 145 de ani

ANIVERSĂRILE NOSTRE

130 de ani de la nașterea lui Dimitrie Leonida

130 de ani de la nașterea lui Mircea Volanschi

PERSONALITĂȚI - PERFORMANȚE

Gheorghe Șchiopu

Horia Chelariu

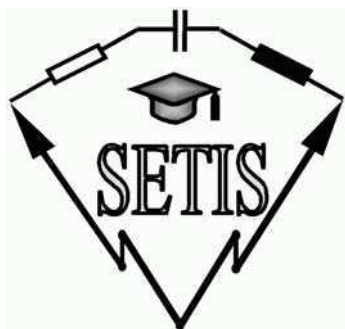
Șerban Dragoș Radu

Igor Poruznic

IN MEMORIAM

Constantin Ostap

Iuliu Potorac

www.setis.ee.tuiasi.ro

Buletinul SETIS este revista cu apariție bianuală a Societății Absolvenților Facultății de Electrotehnică din Iași (SETIS).

DIRECTOR FONDATOR

Prof.dr.ing. Mircea Gușă

(mgusa@ee.tuiasi.ro)

REDACȚIA

Iași

Bdul D.Mangeron 21-23(la Facultatea IEEL)

Cod poștal 700050

(setis@ee.tuiasi.ro)

REDACTOR COORDONATOR

Dr.ing. Alexandru Sălceanu

(asalcean@ee.tuiasi.ro, tel: 0721571325)

REFERENȚI

Pentru articolele cu caracter științific, redacția solicită și respectă opiniile unor referenți științifici, specialiști recunoscuți în domeniile respective.

REDACTORI

Dr.ing. Eduard Luncă

Dr.ing. Oana Neacșu

Dr.ing. Marius Păuleț

Dr.ing. Silviu Ursache

COPERTA REVISTEI

Dr. ing. Marius Păuleț

Arh. Adriana Mihaela Gheorghiescu

Răspunderea pentru conținutul articolelor pentru opiniile și informațiile exprimate în articole ca și întreaga răspundere juridică revine exclusiv autorilor acestora.

Redacția își rezervă dreptul de a nu publica materialele pe care nu le consideră corespunzătoare. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Orice reproducere, integrală sau parțială, prin indiferent ce mijloace, a materialelor apărute în paginile *Buletinului SETIS*, poate fi făcută numai cu aprobarea scrisă a conducerii SETIS.

Editura SETIS Iași

TIPARUL EXECUTAT DE
S.C. PIM COPY S.R.L. Iași

ISSN 1584 - 0174

Buletinul SETIS nr.20 - 22 (X-XI)/dec.2012-dec.2013

ÎN ACEST NUMĂR:

FACULTATEA DE ELECTROTEHNICĂ (IEEI)

Marcel Istrate

Sistem modern de conversie fotovoltaică a energiei solare 2

Cristian Foșalău, Marinel Temneanu, Cristian Zet, Codrin Donciu

Locul I, excelenți în cercetare 9

Dorin Lucache, Cristian Haba

SIELMEN 2013, a IX-a ediție; continuitate prin tradiție 10

STUDENȚII NOȘTRI ȘI ASOCIAȚIILE LOR

Dorin Lucache

Corală Armonia redivivus 14

Alexandru Sălceanu

Practica tehnologică, așa cum ne-o dorim 18

Marius Brânzică

Concursul studențesc „Dimitru Bărbulescu” 21

Noi, anul III EEC

Excursia de poveste 25

PERENITATEA ELECTROTEHNICII IEȘENE

Mihai Caba

Două secole de la înființarea “Scoliței de inginerie și hotărnicie”..28

Primul “soare electric” din România s-a aprins la Iași, acum 145 de ani 33

ANIVERSĂRILE NOASTRE

Ovidiu Mustață

130 de ani de la nașterea lui Dimitrie Leonida 44

Mihai Caba

130 de ani de la nașterea lui Mircea Volanschi 47

PERSONALITĂȚI – PERFORMANȚE

Gheorghe Șchiopu 51

Horia Chelariu 79

Șerban Dragoș Radu 87

Igor Poruznic 89

IN MEMORIAM

Constantin Ostap 92

Iuliu Potorac 96

SISTEM MODERN DE CONVERSIE FOTOVOLTAICĂ A ENERGIEI SOLARE

Începând cu anul universitar 2013-2014, studenții facultății beneficiază de o lucrare de laborator modernă la disciplinele de Resurse și Conversia Energiei și Electronică de Putere. Acest fapt este posibil datorită dotării laboratorului de Surse Regenerabile de Energie cu un sistem ultramodern de conversie fotovoltaică a energiei solare. Valoarea acestei investiții a fost de aproximativ 18.000 de Euro, o parte importantă a finanțării fiind asigurată în baza unui parteneriat cu compania E.ON România.

În varianta inițială, s-a solicitat suportul financiar pentru realizarea unui sistem fotovoltaic, având următoarele caracteristici: $P_p=1,1$ kW; 2,42 kWh/zi; 24 Vcc; 230 Vca; regim de funcționare izolată de rețea (off-grid).

Pe parcursul proiectării sistemului fotovoltaic au intervenit mai mulți factori, în principal cu referire la dimensiunile acestuia și la sistemele de prindere de fațada clădirii, luându-se decizia, de comun acord cu sponsorul principal, amplasării sistemului pe peretele din partea de S-V a laboratorului de Tehnica Tensiunilor Înalte, așa cum rezultă din figura 1.

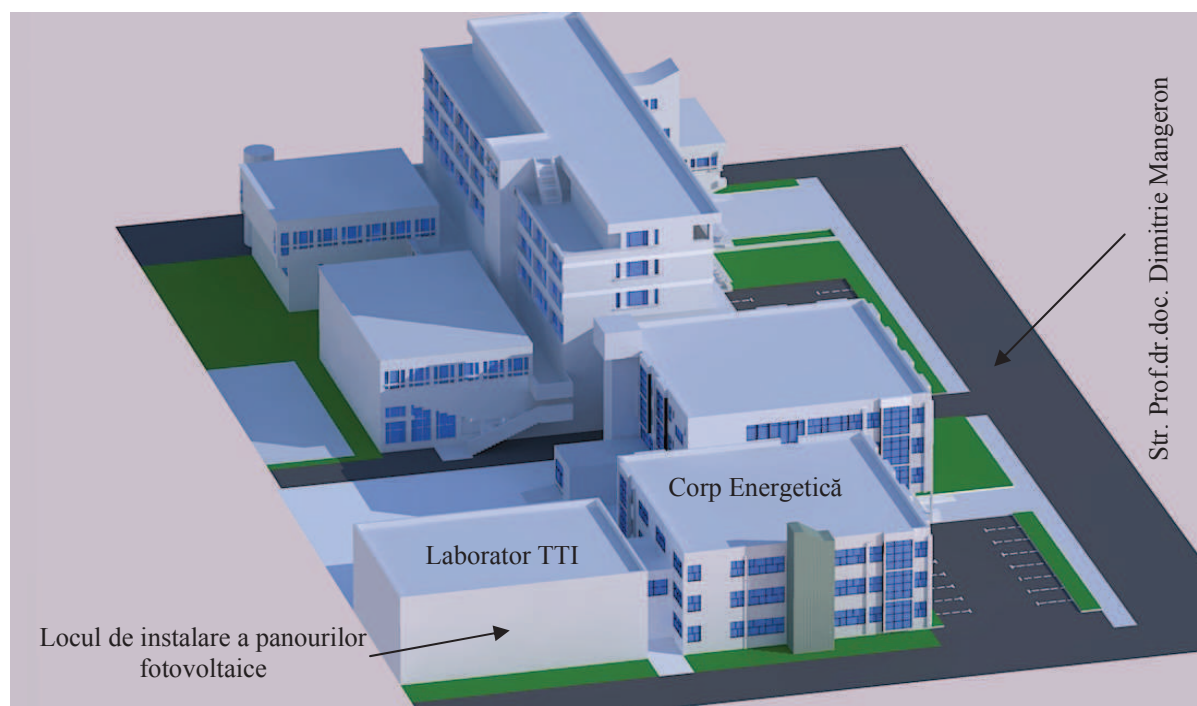

Fig. 1. Amplasamentul sistemului de panouri fotovoltaice

FACULTATEA DE ELECTROTEHNICĂ (IEEI)

Realizând faptul că, în noul amplasament, aspectul componentei exterioare a sistemului foto-voltaic nu ar fi fost mulțumitor pentru nici unul dintre parteneri, mai ales din cauza dimensiunilor reduse ale panourilor și numărului relativ mic al acestora, decanul facultății a identificat resurse extrabugetare pentru amplificarea puterii și, implicit, a dimensiunilor. În plus, aceasta a permis și realizarea unei componente de promovare a imaginii partenerilor, prin dispunerea panourilor sub o formă care să indice acronimul consacrat al facultății „ETH”.

În varianta finală, sistemul fotovoltaic are următoarele caracteristici: $P_p = 4,32 \text{ kW}$; 8,5 kWh/zi; 48 Vcc; 230 Vca; regim de funcționare off-grid.

Caracteristicile elementelor componente ale sistemului propus:

✓ PANOURI FOTOVOLTAICE

- ☛ Puterea fiecărui panou: **240 W, 60 celule**
- ☛ Tip panou: **POLY 240 W, tip ET-P660240W**
- ☛ Dimensiune panou: **992 x 1640 mm**
- ☛ Numărul de panouri: **18 buc.**
- ☛ Tensiunea panourilor: **31 V**
- ☛ Tensiunea sistemului de panouri: **48 V**
- ☛ Număr panouri în serie: **3**
- ☛ Număr rânduri panouri în paralel: **6**
- ☛ Structură: Aliaj de Al și elemente de prindere pe perete vertical, din oțel inoxidabil.

Modul de instalare a panourilor este acela dat în figura 2.

Fig. 2. Sistemul instalat de panouri fotovoltaice

Sistemul de panouri fotovoltaice este pus în evidență prin iluminarea sa de la partea superioară, pentru aceasta fiind utilizate corpuri de iluminat cu LED, fiecare având puterea de 20 W și un unghi de deschidere corespunzător asigurării unui iluminat de tip arhitectural. Energia utilizată pentru alimentarea corpurilor de iluminat este produsă exclusiv de sistemul de panouri fotovoltaice, nefiind preluată din rețea.

O imagine nocturnă a sistemului de panouri fotovoltaice este dată în figura 3.

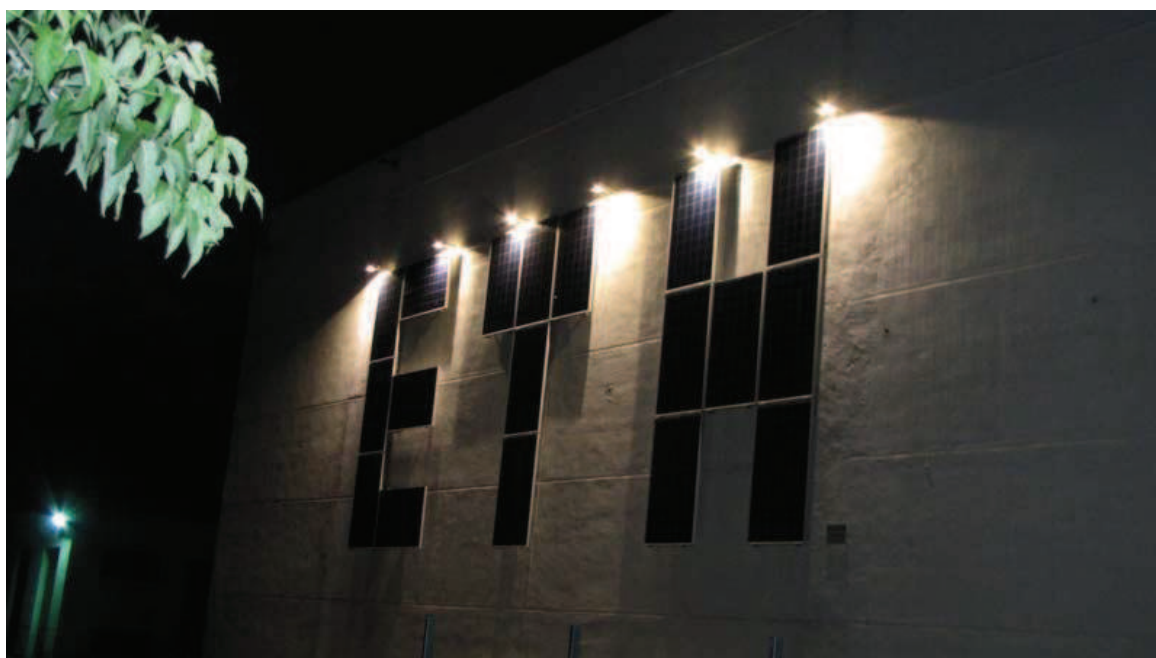

Fig. 3. Imagine nocturnă a sistemului de panouri fotovoltaice

Pentru instalarea sistemului pe peretele laboratorului de Tehnica Tensiunilor Înalte au fost făcută o expertiză tehnică a clădirii, pentru a evita orice neajuns potențial provocat de comportarea dinamică, la vânt, a panourilor, având în vedere dimensiunea relativ mare a acestora, posibilele vibrații care pot fi induse de curenții de aer care circulă prin spațiul dintre panouri și perete și riscul afectării, în timp, a calității sistemelor de prindere a panourilor de peretele clădirii. A fost exploatată la maximum posibilitatea de prindere de stâlpii clădirii, iar în afara acestora au fost aplicate soluțiile de prindere recomandate de către inginerul structurist.

Trebuie menționat faptul că, așa cum rezultă și din figurile 2 și 3, toate conexiunile electrice au fost realizate în așa manieră încât să nu fie afectat aspectul sistemului. Inclusiv conexiunea la priza de pământ, special realizată pentru acest sistem de panouri fotovoltaice, a fost trecută prin interiorul laboratorului, în spațiul dintre electrozii prizei și rama metalică a panourilor.

✓ ACUMULATOARE

- ✚ Tip: Acumulatori cu **GEL**, tip **ULTRACELL**
- ✚ Model: **UXL 250-12**
- ✚ Număr acumulatori: **4 buc.**
- ✚ Caracteristici acumulatori:
 - ✚ Tensiune nominală acumulator: **12 V**
 - ✚ Capacitatea nominală (20 HR): **250 Ah**
 - ✚ Curent maxim de descărcare (5 sec): **2500 A**
 - ✚ Curentul de descărcare 10 min (25 °C): **334.7 A**
 - ✚ Curentul de descărcare 20 min: **241.3 A**
 - ✚ Curentul de descărcare 30 min: **196.6 A**
 - ✚ Curentul de descărcare 45 min: **150.7 A**
 - ✚ Curentul de descărcare 1 oră: **126.1 A**
 - ✚ Curentul de descărcare 2 ore: **83.2 A**
 - ✚ Curentul de descărcare 3 ore: **62.5 A**
 - ✚ Curentul de descărcare 5 ore: **42.5 A**
 - ✚ Curentul de descărcare 10 ore: **25.0 A**
 - ✚ Curentul de descărcare 20 ore: **13.4 A**
- ✚ Domeniul de tensiune pe ciclul de încărcare: **14.4 – 15.0 V**, la 25 °C
- ✚ Număr baterii în serie: **4**
- ✚ Tensiune nominală baterie acumulatori: **48 V**
- ✚ Capacitate nominală baterie (20 HR): **250 Ah**

O imagine a bateriei de acumulatori a sistemului, instalate pe rastel metalic, în conformitate cu normativele în vigoare, este dată în figura 4.

Fig. 4. Imagine de detaliu a bateriei de acumulatori a sistemului fotovoltaic

✓ INVERTOR, REGULATOR ÎNCĂRCARE, SISTEME PROTECȚIE

Având în vedere destinația principală a sistemului, pentru lucrări de laborator cu studenții, s-a optat pentru alegerea unui sistem complet: regulator + inverter + sisteme de protecție + sisteme de monitorizare. De asemenea, s-a urmărit alegerea unui echipament care să permită efectuarea de setări multiple atât pentru regulator, cât și pentru inverter.

Echipamentul pentru care s-a optat este produs de OutBack Power Systems, combinație de echipament FLEXPower One – pentru inverter și FLEXmax 80 – pentru regulator, la care se adaugă sistemul de monitorizare al panourilor fotovoltaice și următoarele sisteme de protecție:

- la supracurent,
- la supratensiune,
- la gol de tensiune,
- la alimentarea cu tensiune alternativă din rețea pe ieșirea inverterului,
- la suprasarcina de lungă durată,
- la supraîncălzirea bateriei de acumulare.

În plus, echipamentul preia consumatorii și încărcarea bateriei de acumulare de la rețea atunci când energia înmagazinată în bateria de acumulare scade sub un anumit prag (actualmente reglat la 50 %).

Componentele sistemului OutBack Power Systems sunt redată în figura 5.

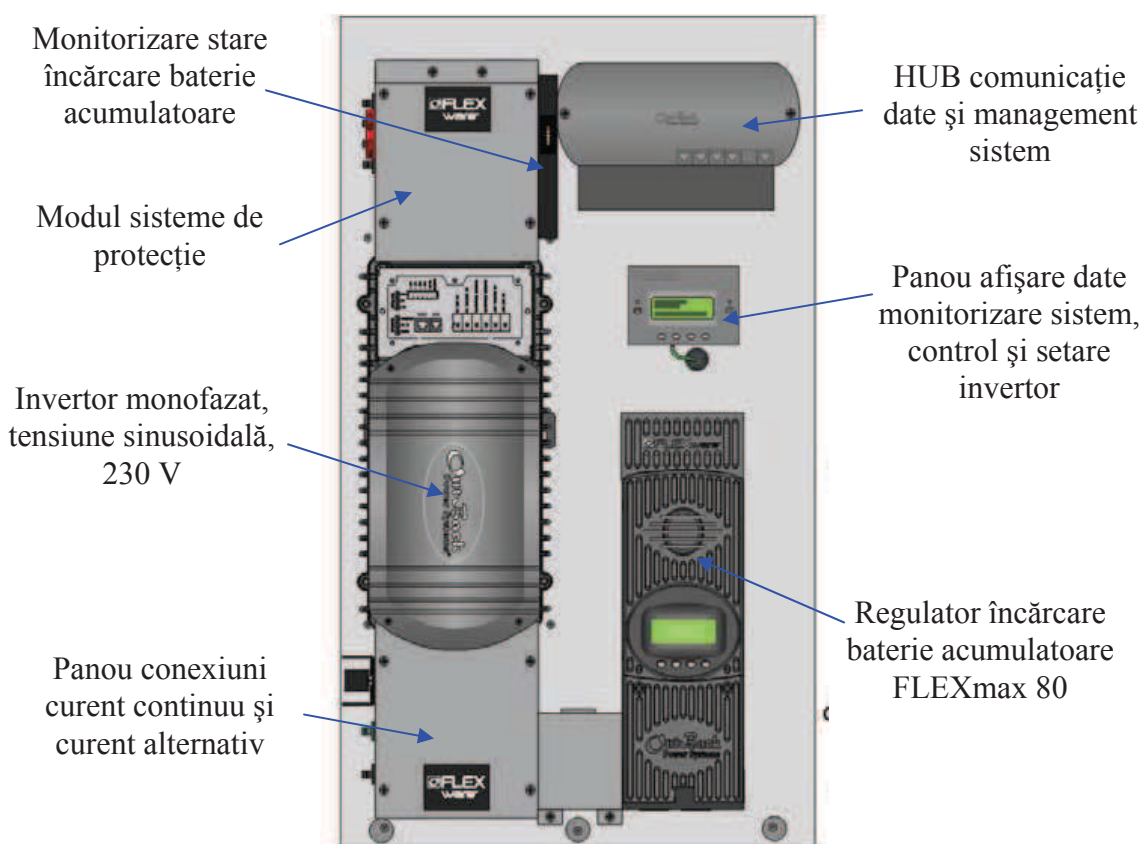

Fig. 5. Echipamentul FLEXmax 80 și FLEXPower One produs de OutBack Power Systems

Principalele caracteristici electrice ale sistemului sunt următoarele:

- + Puterea nominală: **4 kW**
- + Forma tensiunii furnizate: **undă sinusoidală**
- + Tensiunea nominală alternativă: **230 V**
- + Tensiunea nominală a bateriei: **48 V**
- + Domeniul de tensiuni al bateriei de acumulare: **40 - 60 V**
- + Puterea matricei de panouri fotovoltaice: **4300 W**
- + Domeniul de tensiune la ieșirea matricei de panouri fotovoltaice: **50 - 150 V**
- + Tensiunea maximă în gol a matricei de panouri fotovoltaice: **150 V**
- + Curentul maxim de scurtcircuit al matricei de panouri fotovoltaice: **64 A**
- + Protecție la supratensiune și supracurent, atât pe partea de tensiune continuă, cât și pe partea de tensiune alternativă
- + Protecție a matricei de panouri fotovoltaice la defect la pământ

Imaginea amplasării elementelor de interior ale sistemului este dată în figura 6

Fig. 6. Imagine parțială a instalației de interior a sistemului fotovoltaice

Așa cum se poate observa din figura 6 și din detaliul dat în figura 7, au fost instalate și două blocuri de măsură și protecție, în principal cu rol didactic, studenții putând, astfel, să măsoare energia transferată către consumatorii insularizați ai sistemului, precum și energia preluată din rețea pentru încărcarea bateriei de acumulare, în regimurile în care energia

furnizată de matricea de panouri fotovoltaice este insuficientă pentru grupul de consumatori insularizați.

Fig. 7. Imagine blocuri de măsură și protecție

Sistemul este perfect funcțional și, actualmente, alimentează propriile corpuri de iluminat arhitectural și un grup de consumatori de la primul etaj a corpului de Energetică, urmând ca acest grup de consumatori să fie optimizat, prin calculele pe care le vor efectua studenții, pe baza datelor înregistrate.

✓ AUTORIZAȚII

Sistemul fotovoltaic a fost executat pe baza unor proiecte autorizate și numai după ce au fost obținute autorizațiile corespunzătoare:

- certificat de urbanism – nr. 567 din 26.02.2013
- raport de expertiză tehnică clădire – nr. 942 din 14.03.2013
- autorizație de mediu – nr. 101 din 09.05.2013
- autorizație de construire – nr. 507 din 27.05.2013

Marcel Istrate

LOCUL I, EXCELENȚI ÎN CERCETARE

Premiile de Excelență în cercetare au devenit o tradiție a Universității Tehnice Gheorghe Asachi din Iași și reprezintă o încununare a meritelor științifice și academice ale cadrelor didactice ale căror cercetări au un impact semnificativ, recunoscut la nivel național și internațional. În 2013 aceste premii s-au acordat în cadrul manifestărilor organizate cu prilejul împlinirii a 200 de ani de la înființarea Școlii de Inginerie și Hotărnicie de către Gheorghe Asachi și 75 de ani de la înființarea Școlii Politehnice Iașene.

La categoria „Grupul care a contribuit la atragerea celor mai multe fonduri pentru cercetare”, premiul a fost acordat grupului format din prof.dr.ing. Marinel Temneanu, șef lucrări dr. ing. Codrin Donciu, prof. dr. ing. Cristian Foșalău, conf. dr. ing. Cristian Zet de la Facultatea de Inginerie Electrică, Energetică și Informatică Aplicată, grup care a adus la bugetul cercetării suma de 1.378.549,8 lei din 9 proiecte de cercetare. Cele 4 cadre didactice au o experiență bogată în activitatea de cercetare, totalizând împreună peste 60 de proiecte de cercetare.

Cristian Foșalău, Marinel Temneanu, Cristian Zet, Codrin Donciu

SIELMEN 2013, A IX-A EDIȚIE; CONTINUITATE PRIN TRADIȚIE

La mijlocul lunii octombrie 2013, în zilele de 17 și 18, s-a desfășurat la Chișinău cea de a 9-a ediție a Conferinței de Sisteme Electromecanice și Enegetice - SIELMEN, continuând o tradiție bine apreciată în rândul mediului academic și al specialiștilor din domeniu. Conferințele SIELMEN sunt organizate o dată la doi ani și sunt rodul unei excelente colaborări dintre facultățile de profil electric și energetic din Chișinău, Iași și Craiova. La această ediție, secretariatul conferinței a fost organizat la Iași, iar desfășurarea lucrărilor a avut loc - conform tradiției - la Chișinău.

Manifestarea de la Chișinău a debutat cu Expoziția SIELMEN 2013, o expoziție cu produse din domeniul electromecanic și energetic, care a avut loc în curtea clădirii rectoratului Universității Tehnice a Moldovei. Au fost expus interesante produse și prototipuri de cercetare de către Universitatea Tehnică a Moldovei din Chișinău, alături de alte 6 firme din Rep.Moldova.

Imediat după ora prânzului a avut loc ceremonia de deschidere la care au participat reprezentanți ai Universității Tehnice a Moldovei în frunte cu rectorul acesteia, dl. Acad. Ion Bostan, reprezentanți ai universităților din Iași, Craiova, Cluj-Napoca, București, Reșița, Suceava și Galați, precum și reprezentanți ai mediului economic local. Oficiile de gazda au fost asigurate în alternanță de către prof. Ion Stratan - ex-decan și principal promotor al conferinței pe plan local - și prof. Victor Pogora, actualul decan al Facultății de Energetică din Chișinău.

Ceremonia de deschidere a fost urmată de emoționante și interesante prezentări în plen. Caracterul emoționant a fost asigurat pe deplin de prezentările domnilor profesori Gheorghe Manolea și Alecsandru Simion. Primul a adus un omagiu Universității Tehnice a Moldovei - gazdă a conferințelor SIELMEN - și a făcut un grăitor istoric al tuturor edițiilor de până acum ale conferinței. Cel de-al doilea a adus un omagiu impunătoarelor personalități ale electrotehnicii românești și internaționale, Dragomir Hurmuzescu și Cezar Parteni-Antoni, omagiu care a generat antrenante și utile incusiuni în istorie ale unora dintre participanții la dezbateri. Apoi interesul a fost captat de cuprinzătoarele prelegeri privind utilizarea energiilor regenerabile în Republica Moldova, prelegeri susținute de profesorii Valentin, Arion, Ion Sobor, Andrei Chiciuc și Petru Todos.

FACULTATEA DE ELECTROTEHNICĂ (IEEI)

Prima zi a conferinței s-a încheiat cu o binemeritată masă colegială, în ambientul placut completat de meniul rafinat și divers al restaurantului Nucarul. Luările de cuvânt, minispectacolul de dansuri populare oferit de un grup de dansatori format din studenți ai Facultății de Energetică din Chișinău, discuțiile destinate și prietenești cu colegii din diverse centre universitare, ca și minireprizele de dans pe șlagăre românești și internaționale au fost ingredientele unei seri de neuitat.

Ziua de vineri 18 octombrie 2013 a fost dedicată, în prima ei parte, prezentării lucrărilor pe secții. Un număr de cca 90 autori sau coautori de lucrări științifice, repartizați pe 9 secții au prezentat auditoriului rezultatele cercetărilor efectuate. În dupăamiaza aceleiași zile, ca punct final al conferinței de la Chișinău, a avut loc o vizită în orașul vinicol subteran de la Cricova. Într-un traseu intitulat „Regalul vinului” au fost parcurși mai mulți kilometri de galerii subterane, ca în final să fie degustate 6 tipuri de vinuri, asortate de gustoase bucate moldovenești.

Statistic vorbind, în cadrul conferinței SIELMEN 2013 au fost înscrise un număr de 143 de lucrări din care au fost acceptate pentru prezentare și publicare în volum un număr de 110 (77%) lucrări științifice, un număr de 33 (23%) au fost respinse. Lucrările acceptate au fost publicate într-un CD-proceeding cu ISBN, volumul însumând 557 de pagini. O mare parte din lucrări urmează să apară - într-o formă completată și îmbunătățită - în revistele Buletinul Institutului Politehnic din Iași, respectiv Analele Universității din Craiova.

Mai trebuie menționat că, cu o zi înainte de eveniment, la Iași a avut loc un preludiv al conferinței, marcat prin două acțiuni științifice:

- Workshopul cu industria, intitulat "Metamateriale cu structuri predefinite pentru aplicații electromecanice", al cărui moderator a fost Prof.dr.ing. Romeo C. CIOBANU în care au fost prezentate 15 studii științifice împreună cu mai mulți parteneri industriali, dintre care Comfrac R&D Project Expert S.R.L., Tangent Electro Trade S.R.L., S.C. All Green S.R.L., S.C. Intelectro IASI S.R.L., Electric Company S.A. Vaslui.

- Tutorialul "Modele matematice evaluate pentru analiza convertoarelor electromecanice" susținut de dl Prof.dr.ing. Alecsandru SIMION s-a transformat într-un intens forum de dezbateri privind căile de modelare și proiectare optimă a mașinilor electrice. Au participat cadre didactice și doctoranzi din facultatea gazdă, dar și din Cluj-Napoca și București.

În concluzie, se poate spune că SIELMEN 2013 a avut un real succes și că a fost marcat de o emoție specifică acestei conferințe cu evidente accente pan-românești. Este important de remarcat că emoția și bucuria întâlnirii au fost dublate de rigoare și conținut științific ridicat, așa cum a rezultat din aprecierile laudative la adresa organizatorilor exprimate de participanți. Succesul înregistrat a reconfirmat faptul SIELMEN rămâne una dintre manifestările importante din domeniul electromecanic și energetic din spațiul pan-românesc, iar tradiția ei trebuie dusă mai departe.

FACULTATEA DE ELECTROTEHNICĂ (IEEI)

FACULTATEA DE ELECTROTEHNICĂ (IEEI)

Dorin Lucache și Cristian Haba

CORALA ARMONIA – REDIVIVUS

Corul Armonia este un generator de emoție atât pentru ascultători, cât mai ales pentru actualii sau foștii membri ai corului.

Am fost unul din membrii de început ai corului Armonia, cor născut undeva prin primăvara anului 1982. Emulația culturală care însuflețea generațiile de studenți de atunci, în care grupul Divertis - care tocmai se afirmase la nivel național - juca un rol central, a făcut ca apariția corului să fie un act firesc. De la idee și până la faptă nu a fost drum lung. O tânără familie de studenți la Arte, Cristina și Petrică, au fost primii dirijori, iar repetițiile se desfășurau preponderent într-o sală cu pian de la etajul al doilea al Casei de Cultură a Studenților. Repetițiile se desfășurau adesea seara târziu, se terminau pe la 10 – 11 în noapte, dar în ciuda orei târzii se formase o tradiție ca, la final, tot corul să urce Copoul cântând, iar băieții să conducă fetele la cămin (la acea vreme fetele erau cazate în căminul E2 din complexul studentesc Codrescu). Punctul culminant al eforturilor lirice ale primei generații a fost participarea la faza finală, pe țară, a concursului coral studentesc, organizat sub egida festivalului studentesc Gaudeamus. Concursul s-a desfășurat la Timișoara, iar Armonia a câștigat locul al doilea la secțiunea „coruri mixte”, clasându-se după o corală din București intitulată „Amadeus”. A fost multă tristețe printre noi, locul al doilea fiind considerat prea puțin pentru efortul uriaș de a învăța și prezenta în concurs nu mai puțin de 7 piese corale, din care 2 au fost madrigaluri. Însă, de neuitat rămân aparițiile pe scena la tradiționala „Sarbatoare a Pomului de Iarnă la Electro”, un spectacol realizat de studenții facultății noastre și care umplea până la refuz sala mare din Casa de Cultura a Studenților.

Începând cu toamna anului 1984, corul Armonia a început schimbul de generații, iar activitatea sa a căpătat o nouă dinamică sub bagheta dirijorală a lui Valeriu Gâdei, un profesionist de excepție, care în cariera sa a mai fost directorul corului din Opera ieșeană și a condus, pe lângă Armonia, corala Animus. Diversificarea repertoriului, definirea unui stil propriu de interpretare corală, au făcut ca, la toate edițiile concursului Gaudeamus care s-au mai desfășurat până în 1990, Armonia sa urce mereu pe primul loc. Până spre finalul anilor '90 corul a avut o activitate deosebit de intensă, marcată de apariția unui disc înregistrat la Electrecord (1990), apariții la TVR Iași sau de excepționale turnee prin țară sau străinătate (Franța, Italia, Țara Galilor etc.). Dintre membrii actualului corp profesoral sau administrativ al facultății, au cântat în diverse etape ale corului Armonia Cristian Foșalău, Felicia Zet, Marian Poboroniuc ș.a.

Bulversările din societatea românească post-revoluționară au făcut ca după anul 2000 activitatea corului Armonia să înceteze. Dar visul renașterii ca o pasăre Phoenix nu ne-a părăsit niciodată. Acum doi ani, în ajun de Crăciun, am reușit formarea unui grup coral care să

STUDENȚII NOȘTRI ȘI ASOCIAȚIILE LOR

încerce reluarea acestei minunate tradiții din facultatea noastră. Am fost ajutați fie direct, fie prin intermediul unor studenți la Arte, de către Florin Luchian, un om inimos și priceput, secretar artistic al Universității de Arte „G.Enescu”. După o apariție reușită la Serbarea de Crăciun din holul facultății, în decembrie 2012, adevărata reanimare a corului s-a produs odată cu revenirea la bagheta dirijorală a lui Valeriu Gâdei. Din acest moment numărul membrilor a ajuns la cca 25, astfel că denumirea de corală a devenit din nou justificată.

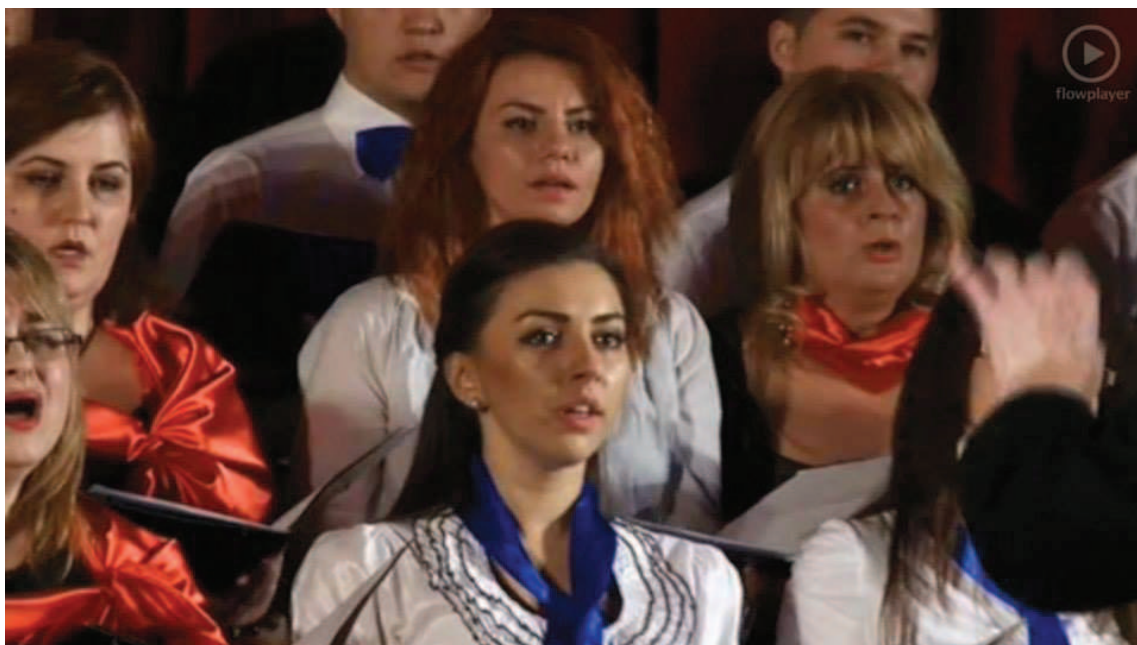
Pe 15 decembrie 2013, din nou în sala de spectacole a Casei de Cultură a Studenților, a avut loc un spectacol de colinde oferit de foști și actuali membri ai corului, spectacol sugestiv intitulat „Arc peste timp”. A fost o minunată predare de ștafetă între mai vechile generații și mai tinerii colegi care își dezvoltă încet dar sigur pasiunea pentru muzica corală. A fost impresionant efortul „veteranilor” care au venit la Iași pentru a face câteva repetiții și a cânta în concert din mai toare orașele Moldovei, de la Suceava și până la Focșani, ba chiar și din străinătate.

Am fost totodată plăcut surprinși de dorința de afirmare și proșpețimea tinerei generații a corului, care a continuat să apară în fața publicului în ajunul sărbătorilor de iarnă, mai întâi în tradiționalul spectacol din holul facultății, iar mai apoi într-un mic spectacol oferit Consiliului de Administrație al universității, împreună cu ansamblul de dansuri populare și el proaspăt renăscut.

În încheiere aș dori să atrag atenția că performanța se atinge doar sub îndrumarea unor profesioniști, iar pentru implicarea acestora este nevoie de suport financiar. Mă adresez de aceea tuturor membrilor și simpatizanților SETIS cu rugămintea de a avea în vedere, atunci când posibil, să sprijine (inclusiv financiar) activitățile culturale în care se implică studenții noștri, activități cu rol educativ de netăgăduit care completează și potențează pregătirea inginerească dobândită în facultate.

STUDENȚII NOȘTRI ȘI ASOCIAȚIILE LOR

Pe scena Casei de Cultură a Studenților, în spectacolul „Arc peste timp” din 15 decembrie 2013, vechi și noi membri Armonia cântând împreună

In holul facultății, înainte de Crăciun (decembrie 2013)

STUDENȚII NOȘTRI ȘI ASOCIAȚIILE LOR

In fata Consiliului de Administratie TUIASI (decembrie 2013)

O parte din coristi au si dansat în fata Consiliului de Administratie TUIASI (decembrie 2013)

Dorin Lucache

PRACTICA TEHNOLOGICĂ, AȘA CUM NE-O DORIM

Actualul Manager General al ArcelorMittal Galați, d-na ing. Tatiana Baltă a terminat în 1980 Facultatea de Electrotehnică din Iași, an în care s-a și angajat la Combinatul Siderurgic Galați. A cunoscut din interior, etapă cu etapă, toate problemele tehnologice și economice cu care se confruntă un Mare Combinat, furnizor al unor produse care nu se mai fac niciunde pe raze de sute sau chiar mii de kilometri.

Investiția în resursa umană este prioritară pentru orice unitate industrială care vrea să reziste și să performeze în actualul context economic ultraconcurențial. Și ArcelorMittal dezvoltă acest concept, organizând școli de vară și programe de Internship.

Telefonul primit de la Doamna Director General suna foarte măgulitor pentru facultatea noastră: Combinatul dorește să ofere 6 locuri într-un program de Internship, pentru niște studenți foarte buni, specializați în acționări electrice, care să fie neaparat instruiți la Electrotehnica din Iași. Știe din propria experiență că aici se face Școală serioasă.

Am dat sfoară în țară și, cu de la sine putere, am extins aria de preselecție la aproape toate programele noastre de studiu (anul III, studii de licență).

După interviu am selectat 7 studenți hotărâți. A contat desigur și media anilor de studiu, dar decisivă a fost determinarea cu care doreau să-și asume această provocare.

Structura pe specializări era însă puțin diferită față de “comanda” inițială: Ionuț Bîrzu, Iosif Bontean, Eusebiu Iulian Diaconu și Eduard Sebastian Șoltuzu sunt de la EPAE, dar Nicolae Robert Daboi și Daniel Catalin Soare sunt de la Energetică, în timp ce Marius Carp este de la Informatică Aplicată.

Am reușit să convingem “angajatorul”: un combinat de aceste dimensiuni are nevoie și de specialiști în energetică industrială, dar și de informaticieni “de producție”.

Următoarea surpriză plăcută: am primit o solicitare din partea coordonatorului de programe Internship din Combinat, privind completarea urgentă a tabelului care să conțină măsurile la pantofi, bluze și pantaloni pentru toți cei 7 practicanți, vor avea echipamente de lucru noi, în conformitate cu normele de protecție a muncii, diferențiate funcție de locul de practică, dar în același timp comode și plăcute ochiului.

STUDENȚII NOȘTRI ȘI ASOCIAȚIILE LOR

Deja am devenit și mai serioși, ne apasă responsabilitățile

Am înțeles cu toții că un parteneriat se bazează pe seriozitate și reciprocitate.

Practicanților li s-a asigurat o cazare confortabilă, în apartamente noi, de serviciu, cu vedere la faleză, transport la Combinat, o masă caldă la restaurantul-cantină. În primul rând însă li s-a creat cadrul pentru instruire asistată de specialiști care nu erau deloc grăbiți sau superficiali.

Pe lângă componenta strict profesională, au fost foarte utile legăturile interpersonale. Studenții noștri au partajat cu colegii lor din Franța (aflați de asemenea într-un program de practică tehnologică, să învețe și francezii de la români) sau cu viitorii lor colegi, tineri ingineri din Combinat, impresii, experiențe, speranțe legate de profesia de inginer într-o mare unitate industrială contemporană.

Tineri din 4 facultăți tehnice din Europa anului 2014: "Industria are nevoie de voi!!"

STUDENȚII NOȘTRI ȘI ASOCIAȚIILE LOR

Punct și de la capăt

Am primit din partea conducerii Combinatului o scrisoare de apreciere, referitoare la calitatea și seriozitatea, profesională dar și umană a întregii echipe de la Iași. Toți sunt așteptați ca imediat după finalizarea licenței, să depună cerere de angajare, CV-ul fiind deja validat în baza de date a angajatorului.

Combinatul ArcelorMittal îi așteaptă pe viitorii noștri absolvenți cu...căldură!!

Alexandru Sălceanu

CONCURSUL STUDENȚESC „DUMITRU BĂRBULESCU”

În facultatea noastră există tradiția unor concursuri profesionale studențești, organizate pe structura programelor de studii coordonate în principal de fiecare din cele patru departamente.

Cea mai bogată tradiție o are concursul „Cezar Parteni”, destinat viitorilor specialiști în mașini electrice, concurs care omagiază memoria unuia din marii profesori-ctitori ai facultății noastre, singura personalitate din istoria învățământului românesc care a îndeplinit funcția de Rector la trei universități diferite: Politehnica din Iași, Universitatea din Craiova și Politehnica din București.

Un alt concurs, a cărui ediție inaugurală s-a desfășurat în 2013, se adresează în special studenților „măsurători”, desfășurându-se sub patronajul și mentoratul spiritual al profesorului Dumitru Bărbulescu, un dascăl de excepție care a contribuit la ascensiunea învățământului electrotehnic superior în elita Alma Mater Iasiensis.

Juriul concursului, în centru Decanul facultății, Prof.dr.ing. Marcel Istrate, alături de principalul sponsor al concursului, ing. Gabriel Mardarasevici

STUDENȚII NOȘTRI ȘI ASOCIAȚIILE LOR

Mai concret, acest concurs este destinat studenților care urmează unul din programele de studii coordonate în principal de către Departamentul de Măsurări Electrice și Materiale Electrotehnice: „Instrumentație și Achiziție de Date”, „Informatică Aplicată în Inginerie Electrică” (studii de licență), respectiv „Sisteme Informatice de Monitorizare a Mediului” (studii de master). În consecință, temele abordate au fost legate de aceste domenii: măsurări electrice, instrumentație, sisteme senzoriale, metode de măsurare, tehnici de transmisie a datelor, tehnici de prelucrare a semnalelor.

Pentru prima ediție a acestui concurs, care s-a desfășurat pe parcursul lunii mai 2013, evaluarea proiectelor a fost realizată de o comisie condusă de directorul departamentului, prof.dr.ing. Marinel Temneanu și formată din prof.dr.ing. Cristian Foșalău, prof.dr.ing. Constantin Sărmășanu, prof.dr.ing. Liviu Breniuc și prof.dr.ing. Alexandru Sălceanu.

Comisia a examinat 27 de proiecte, din care au fost selectate pentru faza finală, care cuprinde inclusiv demonstrații practice ale proiectului, un număr de 15 proiecte.

Emoții mari pentru cei mai buni studenți, dar și pentru coordonatorii lor

Dupa o atentă și minuțioasă examinare, comisia a acordat trei premii 1, trei premii 2 și 9 premii trei, după cum urmează:

STUDENȚII NOȘTRI ȘI ASOCIAȚIILE LOR

Premiu.	Echipa studenti	Profesor coordonator	Titlu Lucrare
I	Daniel Balasoiu si Cezar Pristavu	Prof.dr.ing. Liviu Breniuc	GPS&GSM Car Tracking System,
I	Luiza Mihaiuc si Cristian Vijiian	Prof.dr.ing. Liviu Breniuc	Arduino Based Expert System
I	Enache Mihaela Onica Marian Tiron Alexandru	Prof. dr.ing. Cristian Fosala	Sistem mobil cu comanda de la distanta
II	Marius Iurea si Victor Arapu	Conf.dr.ing. Cristian Haba	Transmisie wireless a semnalului video de la PC la dispozitivul de afisare.
II	Sava Viorel	S.L. dr.ing. Catalin Damian	Tehnici de procesare a semnalului aplicate in recunoastere vocala
II	Gheorghita Ursu	Conf.dr.ing. Cristian Zet	Recunoasterea formelor folosind procesare digitala de semnal
III	Fanaru Gabriel	S.L. dr.ing. Marius Brînzilă	ROBOTVOICE-Comanda vocala a unui robot,
III	Spataru Liviu	S.L. dr.ing. Marius Brinzila	WEB-E-NOSE - Detectia mirosurilor cu ajutorul unui nas electronic,
III	Vlad Diaconu si Iulian Gucianu	Prof.dr.ing. Alexandru Salceanu	Tehnici de masurare a rezistentei si capacitatii corpului uman
III	Ionescu Catalin Stefan	S.L. dr.ing. Catalin Damian	– Posibilitati de monitorizare wireless a factorilor de mediu
III	Lenuta-Crina PRICOP	Prof.dr.ing. Constantin Sarmasanu	Studiu teoretic si experimental privind sistemul senzorial al unui robot echipat cu senzori de acceleratie, giroscopic si infrarosu.
III	Adrian LUPES	Prof.dr.ing. Constantin Sarmasanu	Sistem senzorial de orientare al unui robot autonom
III	Ionel Balauta cu Marius Caia -	Conf.dr.ing. Cristian Zet	Robocleaner
III	Anghel Florin Alexandru	Conf.dr.ing. Cristian Zet	Tehnici de masurare a temperaturii
III	Mihai Balauca	S.L.dr.ing. Eduard Lunca	Gaussmetru virtual

STUDENȚII NOȘTRI ȘI ASOCIAȚIILE LOR

Festivitatea de premiere a avut loc în aula „Dragomir Hurmuzescu”, în ziua de 26 Mai, fiind acordate atât diplome cât și stimulente materiale, susținute de reprezentanți de frunte ai mediului economic ieșean, reuniți în Asociația „SETIS” a absolvenților Facultății de Electrotehnică.

Premii binemeritate. Diplome din partea Facultății, plicuri din partea SETIS

În final, laureații concursului au promis că vor continua munca de cercetare aplicativă la master sau chiar la doctorat iar conducerea SETIS s-a angajat să implice cât mai multe unități economice de profil electric, pentru identificarea acelor teme de cercetare menite să corespundă unor solicitări reale venite din industrie, atrăgând în consecință și sprijin economico-financiar.

Marius Brânzilă

EXCURSIA DE POVESTE

Noi, cei neștiutori și tocmai de aceea visători,

am început cu un gând, cu o idee, cu o dorință. Încet, încet, gândul s-a materializat, ideea a prins contur și dorința a devenit faptă. Așa a început călătoria noastră. Am înfruntat munții, oboseala și radarele, în final fiind învingători. O cabană primitoare și călduroasă ne-a stins setea de odihnă și ne-a adus pe noi, eroii acestei călătorii, la un loc. Bineînțeles, o excursie fără stropul de distracție nu există, iar momentele când hohotele de râs stârneau alte hohote nu au lipsit. Astfel că, prima seară, înainte de a vizita Schaeffler, unii dintre noi ne-am rătăcit pe drumurile întortocheate din localitatea Cristian, iar alții, așteptându-i pe ei, au făcut dintr-o conservă de mașină un adevărat balansoar pe marginea drumului. Ne-am strâns cu toții la masă unde s-a servit vechiul prieten la bucate, vinul, iar seara s-a încheiat cu voie bună și distracție pe măsură. Abia atunci a început călătoria noastră spirituală.

Prima oprire: Schaeffler și Continental-Brașov. După un drum lung cu peripețiile sale și o noapte la fel de lungă cu deliciae sale, petrecută la cabana "La noi" de la Râșnov, vizităm ce vrea să fie prima noastră incursiune în a afla ce înseamnă să descoperi pe viu lumea industriei și a producției în masă. Fabrica de la Brașov ne prezintă laconic produsele pe care le oferă pieței, în special în industria grea. Tot în spațiul fabricii Schaeffler se găsește și sediul Continental Powertrain ale cărui produse sunt destinate mecanismului de transmisie a puterii la roți.

După ce am făcut cunoștință cu Schaeffler și Continental Brașov, am pornit, care către Sibiu să găsim cazare, care în Brașov pentru a-și rezolva anumite probleme. Acolo, după ce treburile s-au încheiat, era recomandat să servim o masă cu specific secuiesc sau săsesc. Ajungem, curioși cerem un meniu

*Într-o zi fără mult soare,
Am pornit la o plimbare.
"Nouășpe" ne-am numărat
Patru "cai" am înhămat.
Hotărâți din cale-afară
Să vedem puțin din țară
Și-alergând nițel cam tare
Am luat amendă mare.
Dar am mers în continuare
Având mai multă răbdare,
La Râșnov noi ne-am cazat
Aproape ne-am îmbătat.
În cabană ne-am pitit
Și puțin am mai dormit.*

*Dimineața pe cer soare
Ne-a arătat o schimbare
Și ajunși la firma mare
Din Cristian, Brașov se pare
Început-am să-nțelegăm
Că mult trebuia să stăm.
Când ajunși în încăpere
Zgomot mare, cu probleme
Făcut de mașinării
Foarte noi tehnologii;
Eram parcă mai zglobii
Priveam ca niște copii.
La un moment dat am zis:
E ceva de nedescris!
Rulmenți, pale, roți dințate
Toate ne dădeau pe spate
Produse nenumărate
Și făcute ca la carte.
După vrute și nevrute
Am văzut extrem de multe
Mulțumiți la inimioară*

STUDENȚII NOȘTRI ȘI ASOCIAȚIILE LOR

și începem a ne delecta auzul cu mâncăruri pe care nici măcar unul dintre noi nu reușea să le pronunțe. Aprindem lumânările de pe masă, așteptăm chelnerul să ceară comanda și ne cerem scuze, dar “nu mai vrem să stăm la dumneavoastră!”.

După o zi plină de sperieturi, ajungem la Sibiu, ne organizăm să facem cumpărături pentru un bufet suedez unde fiecare mânca ce-și aducea și surpriză! A venit pizza ! Vorbim, râdem, glumim, dar nu părăsim incinta cum zice gluma și ne îndreptăm spre camerele fiecăruia ca să fim odihniți pentru a doua zi.

A doua oprire: Continental Automotive-Sibiu. Ca și celelalte fabrici, pentru o bună desfășurare a activității, se respectă cu strictețe regulile și modul de lucru, ceea ce indică un standard ridicat al producției și produselor, deasemenea o organizare eficientă. Toate acestea arată locul bine meritat pe piața auto, ca urmare a excelenței impuse, excelență caracteristică unui brand recunoscut internațional

Însă nici dragul nostru Sibiu nu a fost uitat, orașul frumos și plin de cultură, unde am avut idei diferite care ne-au reîntregit, dovadă fiind cina cea de taină de la cantina universității. Aici, ca în orice grup, am avut parte de descărcări electrice, străpungeri de material emoțional la tensiuni foarte înalte și curenți de suprasarcină. Toate aceste fenomene au dus la rezolvarea conflictelor dintre noi și la șansa de a folosi această excursie de studiu ca și element de formare al nostru ca grup.

După orice fenomen electric, este nevoie de o cafea pentru hidratarea intelectului, iar un loc prielnic pentru a face asta a fost cafeneaua Einstein din piața Sfatului, cafenea ce ne trezea din adormire datorită amenajării în stil clasic: mese rotunde, unde toți eram egali în drepturi, glume inteligente, distracție în masă, replici inedite, subiecte antrenante. În continuarea descoperirii bogățiilor pe care orașul ni le oferea, am trecut Podul Minciunilor, unde am avut grijă să nu spunem minciuni, în schimb ne-am permis să revenim la vechile obiceiuri din copilărie.

Obosiți după cutreierarea în stil eminescian, am revenit la bârlogul lui Dracula, castel impozant prin faptul că oferea room-service precum wi-fi, sală de jocuri în sala de mese,

*Am ieșit puțin pe-afară
Printre hale ne-am oprit
Și-o țigară am servit.*

*Am plecat apoi la drum
Amețiți de la "parfum"
Ce-i drept, nu toată echipa
În orașul de sub Tâmpa,
Chiar în Piața Sfatului
Din centrul orașului.
Dup'o masă copioasă
Și o notă caraghioasă
Am luat-o către Sibiu
Până s-a făcut târziu.
Și-am ajuns aproape noapte
La Hotel Dracula frate.*

*A doua zi dimineată
Arătând mai plini de viață,
Pe AI noi am mers
Abordând subiect divers,
Un drum chiar deloc banal
Și-am găsit Continental.*

*Repede-am găsit parcare
Și-am așteptat la intrare
Iar odată ce-am intrat
Am rămas puțin mirat.
În grupuri ne-am despărțit
Și am dat-o pe bârfit.*

*În firmă am petrecut
Multe ore, și-am văzut
Diverse departamente
Cu persoane influente:
Ingineri, programatori
Lucrând chiar și până-n zori.*

*După ce am terminat
Foamea ne-a cam apucat
Dar ceva s-a întâmplat
Și mâhniți noi am plecat
În oraș către cantină
Să luăm prânzu' și o cină.*

*Să vă spun ce a urmat...
Pân' la urmă am mâncat
Și stând toți frumos la masă*

STUDENȚII NOȘTRI ȘI ASOCIAȚIILE LOR

parcare cu fumoaar și camere cu vedere periferică spre centură.

*În sala prea luminoasă,
Am rostit cuvinte lungi
Ne-am emoționat atunci.*

În ciuda oboselii și a împărțirii nejudicioase a pijamalelor, ce să vezi? Lumea încă vroia să se distreze!! Dimineată se află ce s-a întâmplat în noaptea aceea târzie: pare că a venit Halloween-ul mai devreme. Ce să mai aștepte până în octombrie? Las' că e bine și în mai: care mai de care mai mânjit de veșnica pastă de dinți, care mai bulversat, care mai pregătit de declarat război...

*Am plecat și-am vizitat
Sibiul, mai mult în lat
Deși camera am luat
Ne-am făcut că am filmat.
Însă bine ne-am simțit
Până pe la asfințit.*

În concluzie, pentru că am descoperit ce se cere, ce se urmărește și care sunt atributele cheie în asemenea fabrici, am reușit să ne motivăm și să avem o idee mai bine definită asupra cerințelor angajatorului și totodată, să ne cultivăm experiența în domeniu cu informații ce se vor dovedi a fi bine venite pentru compararea și alegerea viitoarei poziții pe piața muncii.

*Însă timpul a venit
Să plecăm în grup unit,
Și-am luat-o ușor, spre casă,
Având o vreme frumoasă.
Și nimic nu ne-a oprit,
Doar o pană. Ce sfârșit!*

Ei, ce să mai? Distracție a fost, iar momentele de cumpănă (trebuia să ne revenim puțin din reverie) au fost benefice și constructive pentru noi, ca identitate a unui grup.

*Experiența a fost tare
Nu-i găsesc echivalare
Mulțumim tuturor care
Ne-au dat ceva de valoare.
Să vă spun ce-am dobândit?
Ar fi mult de povestit.*

Dar iată-ne ajunși pe drumul de întoarcere, un drum mai lin, datorat popasurilor dese și pozelor inspirate. Desigur, să nu uităm nici de pana de la mașină care a fost cireașa de pe tort. Așa încheiem călătoria noastră de studii, călătoria noastră de a ne regăsi. Am descoperit inimi, bucurii, speranțe, am împărțit dorințe și realități, am devenit **“noi, mai puțin neștiutori, dar în continuare visători!”**.

Într-o zi ne-am adunat, în mașini ne-am imbarcat și la Brașov am plecat.

Peisaje minunate, liniștite, ne-au lăsat fără cuvinte ...

Pân-acolo fără a ști am avut peripeții, gps-ul negreșit frunțile ni le-a-ncrețit.

Cazatu-ne-am la o pensiune, loc frumos lângă pădure,

Am mâncat, ne-am împlinit, toată seara am glumit.

Schaeffler-ul l-am vizitat, pe toți cred că ne-a marcat, cu a ei organizare, disciplină și ardoare.

Tehnologii, mașinării, toate au fost captivante

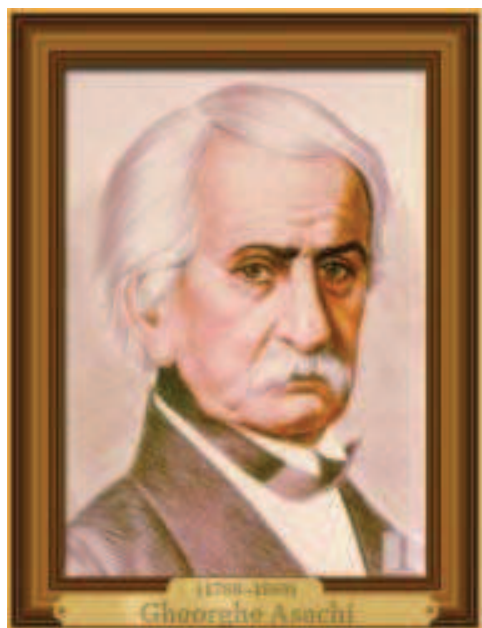
Și am văzut că se poate să ajungi om împlinit, nu doar prin furat, mințit ,

Prin simplă mentalitate, muncă, seriozitate, da, într-adevăr se poate.

Am vrut să vă aduc de veste de ce-a fost și nu mai este :

Excursia de poveste.

**Andrei, Tony, Răzvan, Mimi, Bogdan, Duțu, Paul, Daniel, Elena, Robert,
Mario, Gucy, Vlad, Gabi, Monkey, Mișu și Ryno**

**DOUĂ SECOLE
DE LA ÎNFIINȚAREA,
DE CĂTRE GHEORGHE ASACHI,
A “SCOLIȚEI DE INGINERIE ȘI
HOTĂRNICIE”,
(primul “nucleu”
al învățământului tehnic superior
din Moldova, la Iași)**

La 15 noiembrie 2013 se împlinesc **două sute de ani** de la înființarea, **la 15 noiembrie 1813**, pe lângă Academia domnească de limbă greacă, a primului “*clas de inginerie și hotărnicie*”, cu predare în limba română, la propunerea și insistența lui Gheorghe Asachi, sprijinită de mitropolitul Veniamin Costache și aprobată prin “*anaforaua*” dată de domnitorul Moldovei, Scarlat Calimah. Această “*școliță*” avea să se constituie, la acea dată memorabilă, *primul “nucleu” al învățământului tehnic superior* din întregul Principat al Moldovei, înregistrându-se, astfel, în filele de glorie ale cronicii ieșene, ca o nouă și remarcabilă “*premieră*”.

Pentru a aprecia, la justa ei valoare, **pilda făptuitoare a lui Gh. Asachi**, din 1813, e trebuincios necesar să aruncăm, fie și succint, “*o privire retrospectivă*” asupra vieții și activității celui ce *istoria, cultura și tehnica timpului său* îi atribuie, cu prețuire, **rangul de mare personalitate enciclopedică**, așa după cum consemnează și istoriograful N.A.Bogdan în documentata și aprofundata sa lucrare, “Orașul Iași”, apărută în 1904, la capitolul “Oameni de samă”, unde afirmă: “*Gheorghe Asachi, un enciclopedist din cei mai de seamă pentru epoca lui, instruit, între cei dintâi ieșeni, în mai multe centruri ale Europei civilizate, revenind în capitala Moldovei, jucă, în țara și târgul nostru, rolul unui complex de educatori ai poporului: ca literat, profesor, artist și publicist, el dezvoltă în societatea noastră arta poetică și cea dramatică, învață pe tineri științele matematice și filosofice, pictura ca și arhitectura, deschide o cale largă și mănoasă presei și publicistice, îmbărbătează pe toți la muncă și la iubire de neam și de progres, de dreptate și de frumos, răspîndește prin scrieri și stampe cunoștința trecutului, chipurile sfinte ale istoriei noastre naționale...*”

Gheorghe Asachi s-a născut la 1 martie 1788, în nordul Moldovei, la Herța (Ucraina), în familia preotului Lazăr și Elena Asachi(Asachieviți). La 8 ani, urmându-și familia la Lvov, se instruiește în limba polonă, latină și germană și, apoi, urmează cursurile facultății de Filozofie a Universității din localitate, studiind : logica, matematica, istoria, fizica- metafizica și etica, urmând aici și un curs special de arhitectură. În 1805, familia se mută la Iași, de unde, în scurtă vreme, pleacă la Viena spre a studia astronomia, matematica superioară și...pictura. Mai departe, în 1808, pleacă în *“Cetatea Eternă”* a Romei pentru a-și completa studiile clasice de literatura Renașterii și cea italiană, cum și pictura, sculptura și arheologia. La 24 de ani, în 1812, revine la Iași, cu studiile sale complete, de vastă cultură, animat de dorința înșuflețitoare *de a-și asuma rolul de “restaurator” al Moldovei*, după cum consemnează Gheorghe Gabriel Cărbuș, în eseuul său: *Gheorghe Asachi- un separatist “avant la lettre”*, publicat în revista *“Codrul Cosminului”* nr. 10, 2004, pag. 185- 206. Stăpân ca nimeni altul pe cunoașterea multor limbi: polona, rusa, latina, germana, italiana, franceza și engleza, este numit *“referendar”* la Departamentul Afacerilor Externe. Imediat după această *“investitură”*, luând contact nemijlocit cu situația social-politică de atunci a Moldovei, *dezbinată și aservită Imperiului Otoman*, coboară din sfera iluziei *“visatului regat al întregii Dacii”* la realitatea crudă a *“luptei pentru afirmarea națională a românilor”*, conștientizând că *“renașterea românilor nu poate fi înfaptuită decât prin ei înșiși”*. În acest sens, dovedind puternice sentimente patriotice, scrie și publică poezia *“Viitorul”*, un îndemn la conștiința de neam și de țară a românilor. Mai departe, se angajează cu toată forța erudiției sale în *“lupta pentru cultura națională”*, întrezărind, vizionar, rolul de seamă al școlii în această crâncenă înfruntare și se dedică întru totul organizării și dezvoltării învățământului public în limba națională. Astfel, datorită demersurilor sale asidue pe lângă domnitorul fanariot Scarlat Calimah, obține *“prima victorie”* de răsunet: la 15 noiembrie 1813 domnitorul Moldovei *se lasă convins* de stăruințele puternice ale *“referendarului Asachi”* și aprobă funcționarea *unui clas de inginerie și hotărnicie în limba română*, pe lângă Academia domnească de limbă greacă. Cu certe cunoștințe de inginerie civilă și arhitectură căpătate în Polonia și în lipsa unor profesori de specialitate, Gheorghe Asachi preia, ca titular, predarea(*pentru prima dată!*) în limba română a cursurilor de: *matematică teoretică* (aritmetică, algebră și geometrie) și aplicații practice de *geodezie, inginerie și arhitectură*. Cu toate piedicile care i-au fost puse, cu toate greutățile de care s-a lovit pe parcurs, în 1818, la 18 iunie, cursanții acestui *“clas”*, între care: Alexandru Calimah, fiul domnitorului și Teodor Balș, viitor caimacan al Moldovei, au susținut examenul general public, cu rezultate bune și au intrat în posesia *“Diplomei de inginer hotarnic”*. Chiar dacă, după această dată, *ocârmuirea*, forțată de *“presiunea grecească”*, a suspendat *“școlița”*, meritul lui Gh. Asachi este incontestabil în a fi demonstrat că *“învățăturile înalte pot fi predate și în limba română”* și chiar *“de profesori autohtoni”*. O asemenea demonstrație clară Asachi o mai făcuse deja, la 27 decembrie 1816, când a avut loc *prima reprezentare teatrală în limba română*, cu piesa pastorală *“Mirtil și Hloe”*(*de Gessner și Florian*), pe care, traducând-o și adaptând-o, a dovedit tuturor că *“la fel cum poate exista o școală în limba strămoșească, tot astfel poate ființa și un teatru”*.

În 1822, “*ofensiva sa școlară*” este curmată “*diplomatic*”, sub aceeași “*presiune greacă*”, fiind numit, de către noul domnitor, Ioniță Sandu Sturza, “*agent diplomatic la Viena*”, unde a funcționat până în 1827, “*dispărând*” practic din viața culturală și educațională a Moldovei. Un an mai târziu, în 1828, înaintat la rangul de “*vel-aga*”, deschide la Trei Ierarhi o “*școală normală*” de doi ani și un gimnaziu de patru ani, denumit “*Scoala Vasiliană*”, întru cinstirea domnitorului Vasile Lupu, cel care, cu două veacuri mai înainte, pusese acolo bazele unui “*învățământ înalt*”. Hrisovul de aprobare, dat la 28 martie 1828, de domnitor, poate fi considerat **actul de înființare a învățământului superior în Moldova**. Perseverând în această direcție, înființează, pe lângă Gimnaziul Vasilian, *Colegiul de la Trei Ierarhi*, iar, în 1832, înființează la “*Institutul Albinei*”, **prima tipo- litografie din Moldova**. Cooptat, ca secretar, în Comisia de redactare, în comun cu partea munteană, a *Regulamentului Organic*, Asachi insistă și reușește să introducă în acesta “*regula învățământului public*”, fapt ce avea să-l ajute ulterior în munca sa de extindere a școlilor românești și de îmbunătățire a funcționării acestora, prin asigurarea unor “*oare-care mijloace materiale*”, ce au fost convenite cu noul domnitor Mihail Sturza, de care îl va lega o trainică prietenie. Militant neobosit, în 1834, înființează **prima “ școală de fete ”** din Moldova, iar la 16 iunie 1835, stăruind pe lângă domnitorul Mihail Sturza, avea să fie înființată **Academia Mihăileană** (“*matcă*” a viitoarei Universități “*A.I.Cuza*”, prima din România, la 26 octombrie 1860), la care Asachi a fost “*membru fondator*” și profesor de pictură și arhitectură. La 15 noiembrie 1837, la Iași, înființează și **primul Conservator filarmonic-dramatic din Moldova**, cu scopul expres de “*a învăța pe elevi muzica vocală și declamația*” în limba română.

În această perioadă dificilă pentru promovarea ideilor novatoare, de numele și înrâurirea lui Gheorghe Asachi se leagă înfăptuiri de excepție: *înființarea Arhivelor Moldovei*(1832), *înființarea Scolii de arte și meserii Iași*(1841), *a Pinacotecii, a primei biblioteci publice, a primului muzeu natural din Moldova, a fabricii de hârtie de la Petrodava*(Piatra Neamț), *prima de acest gen din țară*(1841). Pătruns de necesitatea răspândirii ideilor naționale în toate păturile sociale ale țării prin presa scrisă, Gheorghe Asachi întreprinde asidue demersuri pentru “*a scoate cea dintâi foaie periodică*” intitulată “**Albina românească**” și, obținând cu greu autorizația de tipărire din partea consulatului rusesc, reușește, **la 1 iunie 1829**, să editeze primul număr al acestei “*gazete politico-culturală*”, marcând “**momentul de început al presei scrise în limba română**”. Apreciind, la vremea sa, acest unic moment, Eugen Lovinescu avea să declare autorizat că “*Albina românească*” a fost “*întâia trăsură de unire în limba patriei a Moldovei cu restul omenirii*”. În tot acest răstimp, Asachi avea să scoată și alte publicații destinate diverselor păaturi sociale, între care: “*Alăuta românească*”(1837), “*Foaia satească a Principatului Moldova*”(1839), “*Icoana lumii*”(1840) ș.a. Activitatea de întemeitor și de dezvoltator al presei românești, desfășurată cu minuție și ardoare de către Gh. Asachi, s-a înscris ca fiind: “*o pagină luminoasă a culturii române*”. După revoluția pașoptistă, la care nu a aderat cu “*luminismul*” său apreciat, după urcarea pe tron a domnitorului Grigore Al.Ghica, la 20 august 1849, își dă “*demisia de onoare*” din posturile de *referendar* și *arhivist*, deținute de mai bine de două

decenii și se dedică în exclusivitate activității gazetărești și publicării operelor sale literare și traducerilor, până în spre sfârșitul vieții.

“*Neînregimentat*” în “*tabăra*”, tânără și activă, a “*unioniștilor ieșeni*”, condusă cu asiduitate de Mihail Kogălniceanu, după împlinirea actului Unirii Principatelor, Asachi salută acest mare eveniment și îl cântă, cu admirație, în poezia “*Odă lui Dumnezeu*”.

În domeniul literar, scrie poezii, abordând toate speciile cunoscute: *ode, elegii, sonete, imnuri, fabule, meditații, balade*, versifică legende istorice: *Dochia și Traian, Ștefan cel Mare înaintea Cetății Neamțului*, scrie nuvele istorice: *Dragoș, Petru Rareș, Rucsandra Doamna*, din care s-a inspirat și C. Negruzzi, scrie piese de teatru: drama *Petru Rareș, Tiganii*. Recunoscându-i meritele strălucite ale operei literare și publicisticii sale, George Călinescu, în monumentală sa “*Istorie a literaturii române, de la origini până în prezent*”, îi dedică lui Gheorghe Asachi nu mai puțin de 15 pagini (96-111!), fapt cu adevărat revelator pentru a-i sublinia puternica sa personalitate culturală. Marele critic literar îl denumește pe Asachi “*cel dintâi sonetist*”

În domeniul artelor, desenează și litografiază stampe din istoria Moldovei, pictează cu talent tablouri în ulei, în special, portrete, crează și execută lucrarea monumentală “*Obeliscul cu lei*”(1834-1841), cunoscută și sub denumirea de *Monumentul Regulamentului Organic*, amplasată în centrul parcului Copou, întocmește planurile *statuii ecvestre a lui Ștefan cel Mare* (1856), ce vor servi, ulterior, sculptorului francez, Em. Fremiet, în realizarea monumentului, dezvelit în 1883.

Recunoașterea meritelor sale “*pentru serviciile aduse țării, între 1813 și 1862*” are loc abia la începutul anului 1869, când, în semn de prețuire, i se acordă o “*recompensă națională*”. Din nefericire, această recunoaștere avea să vină prea târziu, fiindcă, la **12 noiembrie 1869** (*iată, se împlinesc 144 de ani!*), în vârstă de 81 de ani, Gheorghe Asachi se stinge din viață, fiind înmormântat la Biserica 40 de Sfinți, din dealul Copoului.

Primăria orașului Iași, recunoscătoare față de personalitatea marcantă a lui Gheorghe Asachi, cel ce și-a pus “*pecetea sa întemeietoare*” pe multiplele ctitorii de cultură, artă și tehnică ale Cetății Iașilor din prima jumătate a veacului al XIX-lea, la stăruința unui grup de inițiativă, în frunte cu Vasile Alecsandri, a comandat execuția statuii marelui cărturar sculptorului Jean Georgescu, același care a executat, în 1886, în București, și statuia lui Gheorghe Lazăr, întemeitorul învățământului public în limba română din Muntenia.

Statuia fiind realizată în 1887, Primăria Iași a stabilit că locul de amplasare al acesteia să fie în apropierea “*Scoliței lui Asachi*”, de lângă Trei Ierarhi. Solemnitatea inaugurării monumentului de cinstire a lui Asachi a avut loc la 14 octombrie 1890. După terminarea și inaugurarea noii clădiri a Teatrului Național (*1 dec. 1896*), în 1897, în semn de recunoaștere a rolului jucat de Asachi în inițierea primului spectacol de teatru în limba

PERENITATEA ELECTROTEHNICII IEȘENE

română(1816), statuia sa este mutată *“pe roți”* în fața acestui edificiu. Ulterior, după ce Primăria Iași a terminat reconstrucția Scolii Trei Ierarhi (*fosta Școală Vasiliană*) de pe B-dul Ștefan cel Mare, azi Școala nr.1 *“Gheorghe Asachi”*, în anul 1905, statuia *“ușărnica”* a fost strămutată în fața acesteia, peste cripta familiei de sub soclu în care au fost depuse, atât osemintele lui Gheorghe Asachi, dezhumate de la biserica 40 de Sfinți, cât și cele ale soției sale, Elena Asachi (1789-1877), compozitoare și pianistă, dezhumate din Cimitirul Eternitatea; acesta fiind cel de al 2-lea monument ieșean, după cel al cronicarului Miron Costin, care este și *loc de vecie*.

Aplecați cu interes, cercetare și luare aminte asupra *“iluministului și enciclopedicului”* cărturar moldovean, Gheorghe Asachi, numeroșii săi exegeți, mai vechi și mai noi, conchid *“la unison”* că: ***“nu***

există vreun domeniu al culturii, artei și tehnicii ieșene care să nu-i revendice, ca inițiator, numele lui!”

Astfel, în Iași, în semnul înaltei sale cinstiri, numeroase instituții de învățământ de toate gradele, de cultură, artă și de tehnică au *“arborat”* pe frontispiciul lor numele lui Gheorghe Asachi, prestigios și aurit în gloria sa eternă, în rândul cărora se enumără: Universitatea Tehnică *“Gheorghe Asachi”*, Colegiul Tehnic *“Gheorghe Asachi”*, Școala generală nr.1 *“Gheorghe Asachi”*, Biblioteca Județeană *“Gheorghe Asachi”*. Desigur, încă multe alte instituții de cultură și artă ieșene, fără a-i purta numele, sunt legate de de activitatea *“deschizătoare de drumuri”* a lui Gheorghe Asachi, între care: Arhivele Statului, Teatrul și Conservatorul, Muzeul de artă, Muzeul de Științe naturale ș.a.

Aceast marcant ***jubileu aniversar*** aparține Universității Tehnice „Gheorghe Asachi”, orașului Iași, dar și întregii țări, care, în *spiritul unei tradiții recunoscute*, știe să-și cinstescă, cum se cuvine, momentele de izbândă și glorie.

Mihai Caba

PRIMUL “SOARE ELECTRIC” DIN ROMÂNIA S-A APRINS LA IAȘI, ACUM 145 DE ANI!

În cronicile “colbuite” ale “*dulcelui Târg al Ieșilor*” se păstrează la loc de cinste filele luminoase înscrise de ieșenii preocupați de propășirea miracolului electricității, această epocală descoperire de la începutul secolului al XIX-lea, care avea să revoluționeze, cu “binefacerile” ei, întreaga dezvoltare a umanității pe calea Progresului și Civilizației.

La Iași, acest oraș recunoscut al tradiției și al “*premierelor naționale*”, s-au scris cu majuscule primele pagini de “*sclipire românească*” în utilizarea “*soarelui electric*”, din care spicuim, cu luare aminte:

* urmare a unor asidue preocupări, datorate, în special, lui Costache Negri, pe atunci ministru al Lucrărilor Publice din Moldova, la 14 februarie 1855, a fost inaugurată linia telegrafică Cernăuți- Iași, prin care, “*...Iașii au intrat în nemijlocită comunicațiune telegrafică cu Viena, Berlin, Paris și Londra...*”, după cum consemna marele patriot. Centrala telegrafică, alimentată de câteva “*pile electrice*”, a fost instalată în vechiul “*Palat al Ocârmuirii*”, aflat pe locul actual al Palatului Culturii.

* în premieră, în anul 1856, vestitul profesor Stefan Micle, devenit, mai apoi, rectorul primei Universități din România și soțul Veronicăi Micle, își ținea cu aplomb, la Academia Mihăileană, prelecțiunile sale de *inițiere în electricitate*.

* potrivit anunțurilor găsite în Dosarul Căii ferate Lemberg- Cernăuți- Iași de către “*cronicarul locurilor și zidurilor ieșene*”, regretatul și reputatul inginer electrotehnic, Ion Mitican și menționate în volumul său intitulat: “*Urcând Copoul cu gândul la Podul Verde*”, apărut în 2006, aflăm, la pagina 183, cu deosebită mândrie, că cel dintâi experiment cu curentul electric din Principatele Unite avea loc la Iași, în ziua de joi, 11 iulie 1868, aprinzându-se un Soare Electric în grădina casei logofătului Costache Sturza din Copou! Această casă se afla pe locul ocupat în prezent de Spitalul Militar, iar reprezentăția inedită, cu ultima invenție tehnică, prezentată anterior la marea Expoziție Universală de la Paris, “*soarele electric*”, a avut loc în grădina deosebită și cuprinzătoare a casei, deschisă publicului spre vizitare. Anunțul acestei reprezentații a fost făcut de către domnul Luchterhandt, specialist al firmei austriace care construia linia ferată menționată, chiriaș al casei Sturza, subliniind în el că “*...reprezentăția se va sfârși cu SOARELE ELECTRICU care la Expozițiunea de la Paris s-au arătat pentru ănteași dată și care întrece totu ce s-au arătat până acuma în felul acesta. Publicu din Iassi va fi mulțumitu chiaru după Reprezențația cea ăntăiu.*” Al doua reprezentație asemănătoare a avut loc duminică, 14 iulie 1868, începând cu

PERENITATEA ELECTROTEHNICII IEȘENE

un “Mare Concertu” al fanfarei militare. Afișul acestei reprezentații este edificator din acest punct de vedere, fiind un document autentic, de netăgăduit!

Așadar, “soarele electric” s-a aprins pentru prima dată în România, la Iași, la 11-14 iulie 1868! Se împlinesc de atunci 145 de ani, prilej deosebit de meritoasă sărbătorire!

* Cu mai mulți ani mai înaintea acestei atestări, venerabilul inginer electrotehnic, Constantin Ostap, și el “*un împătimit de Iași*”, a scos “*la lumină*” din arhiva ieșeană un alt document, la fel de autentic și prețios. Este vorba despre anunțul “*Clubului Patinoilor*” publicat în “*Curierul de Iași*”, din 26 ianuarie 1873, care aducea la cunoștința amatorilor de patinaj că: “*Duminica viitoare, în 28 ianuarie c., DE LA 7 OARE INAINTE, va avea loc o cursă pe gheață cu Iluminațiune Brilantă și anume unu soare electric...*”. Același ziar confirma, în nr. din 31 ianuarie 1873, desfășurarea acestei “*curse pe gheață*”, cu următorul comentariu: “*Lumina vie a soarelui electric dădea acestei petreceri un aspect măreț!*”

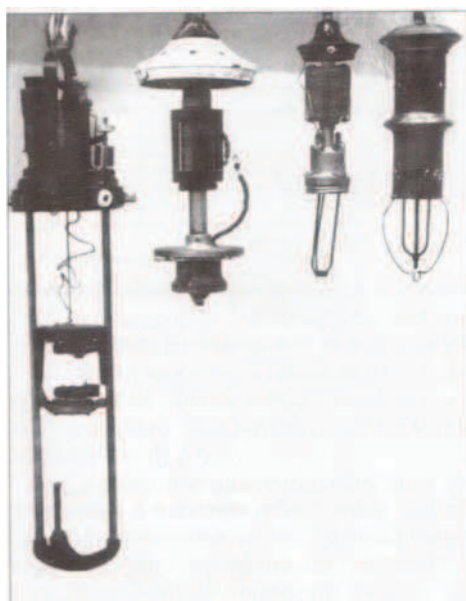

PERENITATEA ELECTROTEHNICII IEȘENE

Cele două documente revelatoare, din 1868 și 1873, atestă, incontestabil, orașului Iași **supremația sa românească**, în domeniul primei utilizări a **“soarelui electric”**! Nici chiar orașul Timișoara, care a devenit, în 1884, *“prima Cetate de Lumină a Europei”*, nu posedă un document de atestare a utilizării lui mai vechi decât 1873, dar mite, decât 1868!

* Zece ani mai târziu, **la 5 iunie 1883**, cu prilejul dezvelirii statuiei ecvestre a Voievodului legendar, Ștefan Cel Mare, Primăria Iași, în frunte cu primarul Leon Negruzzi, a inițiat o amplă și fastuoasă *“Programă dezvoltatoare a serbarei inaugurare a Statuiei lui Ștefan Cel Mare”*, la care a luat parte Carol I și familia regală, în care s-a prevăzut și iluminarea Grădinii Copou cu lumină electrică. Dosarul 154/1883, Fond Primăria Iași, păstrează, alături de oferta gratuită a lui Emanuel Haier pentru *“eclerajul electric”* propus și schița eșafodajului pentru acest **“soare electric”**: prima lampă electrică cu arc ce a iluminat ocazional Grădina Copou **în seara zilei de 5/18 iunie 1883**, dată ce poate fi considerată drept **începutul experimentării iluminatului public electric la Iași**.

* Datorită intensificării în întreaga lume a cercetărilor și a progresului tehnic în electricitate, la Iași se pun în funcțiune primele centrale electrice proprii: Spitalul “Sf. Spiridon” (1894), Teatrul Național (1896), clădirea nouă a Universității (1897), Uzina tramvaielor electrice (1898) și **Uzina de Lumină (1899)**, aceasta din urmă **deschizând Cetății Iașilor calea Progresului și Civilizației**, iar *“soarele electric”* devenind un fapt cotidian în viața și activitatea ieșenilor.

*Lămpi cu arc, la 1900,
din colecția Muzeului Politehnic*

*Stâlpi ornamentali ai Uzinei de Lumină (1899)
existenți acum doar la Casa Pogor*

* Stringenta necesitate a specialiștilor autohtoni din acest domeniu electric a condus, firesc, la înființarea, **la 1 noiembrie 1910, a primei Scoli superioare de electricitate**, transformată, imediat, în **Institut Electrotehnic** și, mai apoi, în **Facultatea de**

PERENITATEA ELECTROTEHNICII IEȘENE

Electrotehnică Iași, prestigioasă instituție a învățământului electrotehnic din România, care, în 2010 și-a aniversat, cu fastul cuvenit, Centenarul ființării sale.

* Solicitățile mereu crescânde de energie din economie nemaiputând fi acoperite de puterea, de 10 Mw, a Uzinei de Lumină, **la 30 decembrie 1957, orașul Iași a fost racordat la Sistemul Energetic Național de 110 kV**, deschizându-se calea unei impetuase dezvoltări.

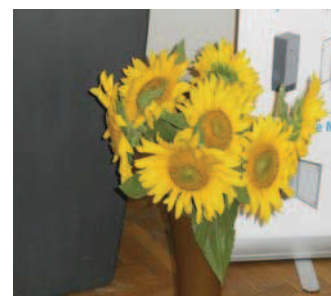
* **La 1 iulie 1961**, ia ființă **Intreprinderea Regională de Electricitate Iași**, unitate de elită a propășirii energiei electrice în toate sectoarele vieții și activității de pe întregul teritoriu al Regiunii Iași. Preluând tradițiile Uzinei de Lumină și trecând prin mai multe forme de organizare, economică și teritorială, **I.R.E. Iași**, până la privatizarea sa, din 2005, s-a dovedit, datorită puternicului ei colectiv, **un adevărat fanion al energieticii românești!**

* **La 7 aprilie 1966, orele 13:15**, întră în funcțiune primul grup de 25 Mw al **Centralei Electrice de Termoficare Iași (2x25 + 50 Mw)**.

* **La 30 noiembrie 1973 orașul Iași a fost racordat la SEN de 220 kV.**

Astăzi, la aniversarea “soarelui electric”, aprins în “premieră națională”, la Iași, în urmă cu 145 de ani, “*străjerii soarelui electric*”, cum frumos și meritat i-a denumit regretatul acad. Cristofor Simionescu pe energeticieni, aparținând firmelor consacrate în domeniul energetic: **Transelectrica, E-ON, Electromontaj, Elco, Energomontaj, Romelectro**, cât și firmelor în plină afirmare, între care: **Electroalfa, SMART, Elmond, Electroas, Omega Tehnoton, Electra, Electrocomp, Lucimar, Lincas, Electro mondial, Insol grup, Energotrust, Electrodesign, Recominstal** ș.a., își onorează cu pricepere și abnegație misiunea lor plină de noblețe și responsabilitate de a păzi “*focul continuu*” al energiei electrice, înscriind în “*cronica energieticii ieșene*” noi și noi file luminoase.

Festivitatea aniversară din 18 iulie, găzduită de Sala Mare a Primăriei Municipiului Iași, s-a constituit, după cum s-a putut constata de către numeroșii participanți, într-un moment meritat de cinstire adus celor ce au slujit și slujesc de 145 de ani lumina “*soarelui electric*”. Sigla, afișul, invitația și programul sărbătoririi “*Soarelui Electric*” au fost bine alese, sugestive și generoase în “*oferta*” Asociației veteranilor din IRE Iași – organizatoarea manifestării.

Cum prima “*reprezentatie*” a noutății tehnice a timpului “*Soarele Electric*” a avut loc, în urmă cu 145 de ani, la o *serată muzicală*, desigur că “*uvertura*” manifestării din 18 iulie 2013, din Sala Mare a Palatului Roznovanu nu putea fi alta decât una... “*muzicală*”!

PERENITATEA ELECTROTEHNICII IEȘENE

Astfel, datorită unor vechi tradiții statornicite între IRE Iași și Filarmonica “Moldova”, datorită unei sensibile înțelegeri manifestate de directorul acesteia, domnul Bujor Prelipcean, cvartetul “Mezzo” al Filarmonicii ieșene, format din tinere și talentate instrumentiste, a prezentat, *în deschidere*, cu mult aplomb și măiestrie, un deosebit program cu muzică de divertisment, descrețind frunțile participanților.

După tradiție, onorata gazdă a manifestării, Primăria Municipiului Iași, a rostit cuvântul său de bun venit și de salut adresat, cu stimă și prețuire, tuturor participanților la aniversarea celor 145 de ani de la aprinderea primului “Soare Electric” la Iași, moment de adevărată mândrie pentru “dulcele Târg al Ieșilor”, cât și pentru toți ieșenii, îndeosebi cei ce au slujit și mai slujesc “binefăcătoarea sa Lumină miraculoasă”, de către viceprimarul Mihai Chirica, un vechi colaborator al Primăriei cu IRE Iași în problemele iluminatului public și ale alimentării cu energie electrică a consumatorilor urbani și economico-industriali, un cunoscător autorizat al trudei de responsabilă misiune a electricienilor ieșeni. Apreciind importanța deosebită a acestei prestigioase aniversări a “Soarelui Electric” ieșean, vorbitorul și-a exprimat cu convingere speranța că și în continuare “slujitorii Soarelui Electric” vor înscrie, prin faptele lor pline de Lumină, noi și grăitoare file ale energiei ieșene, spre satisfacția Cetății de pe cele 7 coline.

A urmat referatul de bază al festivității aniversare, pe care am avut cinstea de a-l prezenta: Primul “Soare Electric” s-a aprins în “premieră națională”, la Iași, în urmă cu 145 de ani, așa cum sugesativ se intitula și Pliantul distribuit participanților. De altfel, sub același titlu, buletinul săptămânal, editat de Primărie, “Curierul de Iași”, în numărul său, 285, din 4-10 iulie 2013, premurgător evenimentului aniversar, mi-a publicat acest material, pe ultima sa pagină care aparține cititei și îndrăgitei sale rubrici: Iașul istoric, ca o apreciere asupra conținutului său deosebit privind prima filă a cronicii electricității ieșene și românești, care este recunoscută autorizat și în volumul I, pagina de început, a monumentalei Monografii, în 4

PERENITATEA ELECTROTEHNICII IEȘENE

volume: “File din istoria energiei românești”, editată de Electrica și tipărită la Editura N’ERGO, în 2007.

Susținerea referatului în cauză a scos pregnant în evidență prioritatea ieșeană, susținută cu documente indubitabile, mereu prezentate participanților pe cele două plasmuri uriașe ale sălii și a punctat cele mai reprezentative repere ale “Soarelui Electric” încrustate definitiv în istoria sa luminoasă de 145 de ani încoace.

Unul dintre reperele de substanță ale acestei istorii îl reprezintă, indiscutabil, cel al înființării, la 1 noiembrie 1910, pe lângă Facultatea de Științe a Universității ieșene, a Școlii superioare de Electricitate industrială, prima instituție de învățământ superior electrotehnic din România, devenită, imediat, Institut Electrotehnic și, ulterior, Facultatea de Electrotehnică Iași, care, așa cum s-a arătat, și-a sărbătorit, în 2010, Centenarul.

Despre “suișul unui veac al Facultății de Lumină ieșene” a vorbit, cu prestanță și ținută academică deosebită, domnul Prof.dr.ing. Dumitru Ivas, o personalitate recunoscută a Facultății de Electrotehnică, formator al multor generații de energeticieni din Iași și din întreaga Moldovă, mulți dintre ei aflați în rândul participanților la manifestare, subliniind rolul însemnat al savantului Dragomir Hurmuzescu în fondarea învățământului superior electrotehnic ieșean și românesc, cât și contribuțiile remarcabile ale savantului Ștefan Procopiu, primul decan al Facultății, ale profesorului Cezar Partene-Antoni, devenit, ulterior, rector al Universităților Tehnice din Iași, Craiova și București și ale profesorului Mircea Volanschi, director al Uzinei de Lumină din Iași, pentru edificarea, consolidarea și înălțarea prestigiului Facultății de Electrotehnică din Iași, chiar de la înființarea ei. În cadrul manifestărilor fastuoase ale Centenarului, în fața intrării principale, au fost dezvelite busturile turnate în bronzul recunoștinței ale celor patru mari profesori, o adevărată “carte de vizită” a facultății. Domnia sa a punctat, de asemenea, în semn de recunoștință, conlucrarea perfectă, de-a lungul timpului, dintre facultate și IRE-urile din întreaga Moldovă, îndeosebi cu IRE Iași, pentru pregătirea viitorilor energeticieni și rezolvarea unor probleme tehnice ridicate de instalațiile electrice de diferite tensiuni.

După pauza de cafea, prilej “*de respiro*” și de scurte și nimerite discuții “*de breaslă*” între vechi colegi *de pe baricadele energiei*, a urmat, cum era și firesc, referatul E-ONului, unitate germană care, de la privatizarea din 2005 și până în prezent, se ocupă de destinele distribuției energiei electrice în întreaga Moldovă.

Referatul intitulat: *E-ON- perspective de viitor*, a fost prezentat de domnul inginer Neculai Brumă, fost ing.șef al IRE Iași și, în prezent, șef al Departamentului “Operațiuni rețea” de la E-ON Moldova Distribuție, care a anunțat, cu satisfacție și bucurie, participanților că la faza națională a Trofeului Energeticianului, ediția 30, desfășurată recent la Iași, în 11-12

iulie 2013, în organizarea E-ON, energeticienii E-ON au reușit deosebita performanță de a se situa pe locul I la 6 probe, din cele 7 ale concursului, motiv de adevărată mândrie a prestigiului profesional.

De altfel, Trofeul Energeticianului este o creație și o tradiție a IRE Iași; prima ediție a sa, din 1981, găzduită de Casa Tineretului din Iași, a fost câștigată de către electricianul Petru Gorea, actualmente maistru-pensionar, fiind prezent la această deosebită manifestare. După 1989, la propunerea Sindicatului IRE Iași, Trofeul Energeticianului a fost reluat într-o nouă formulă, prin ediția a 10-a, din 1993, a cărei fază finală a fost găzduită de Teatrul Național din Iași; câștigător, la proba de concurs: *electrician PRAM*, fiind ieșeanul Vasile Popițanu.

Referindu-se la perspectivele de viitor ale instalațiilor electrice de distribuție gestionate de E-ON Moldova, referentul s-a oprit asupra criteriilor de performanță ce se au în vedere pentru siguranța și calitatea energiei electrice distribuite consumatorilor, cum și a perspectivei de preluare în instalațiile proprii a energiei eoliene ce se promovează în prezent, pe scară largă, în întreaga Moldova, pentru care au fost deja emise avize de racordare de peste 1800 de Mw, perspectivă ce asigură o importantă cantitate de “*energie verde*”. În încheierea referatului prezentat, domnul ing. N.Brumă a subliniat deosebita importanță a acestei sărbători închinată “*soarelui electric*”, aprins, la Iași, în urmă cu 145 de ani!

Ultimul referat înscris în Program s-a intitulat: *Electroalfa- o firmă mereu într-o puternică afirmare* și a fost prezentat de către domnul ing. Cezar Rosin, director regional, arătând, cu date și cifre concrete, mersul mereu ascendent al firmei Electroalfa Botoșani de la înființarea sa, din 1991 și până în prezent; fiind singura firmă de proiectare și producere a echipamentelor electrice, în gama de tensiune 0,4- 20 kV! Având o largă arie de desfacere a produselor sale în întreaga țară, firma și-a deschis 5 reprezentanțe regionale prin care se asigură legătura nemijlocită cu cerințele de echipamente electrice din România. . De altfel, datorită unui management activ și de perspectivă, realizat de ctitorul ei, domnul ing. Gheorghe Ciubotaru, absolvent Electro Iași, Electroalfa Botoșani a fost prima firmă românească prezentă la prestigiosul Târg de Energie de la Hanovra! Trecând cu hotărâre, dar și cu profesionalismul dobândit prin ani de trudă, la proiectarea și producerea echipamentelor de 20 kV, firma Electroalfa Botoșani, sub deviza sa recunoscută de “*prieten și partener*”, se mândrește în prezent cu o realizare de mare prestigiu, și anume: echiparea integrală a noii Stații modernizate de 20 kV din Stația de transformare de sistem 220/110/20/6 kV FAI Iași, ce aparține de Transelectrica- Suc. Bacău, Centrul Iași, care funcționează de aproape 2 ani fără nici un fel de defecțiuni ale echipamentelor montate!

PERENITATEA ELECTROTEHNICII IEȘENE

Tinând pasul cu dezvoltarea tehnologiei și cerințele mereu crescânde ale producției de energie din surse alternative, de curând Electroalfa a asimilat în proiectare și a început “cu dreptul” producția primelor panouri solare, atât de căutate în asigurarea doritei “independențe energetice”, îndeosebi, în consumul privat (și nu numai!) al consumatorilor de energie, așa cum se menționa sugestiv și în banerul firmei afișat în sala Primăriei. Așadar, la Electroalfa Botoșani, tânăru, inimosul și puternicul ei colectiv de energeticieni ascede mereu spre performanță.

În numele participanților a rostit un elevat cuvânt de salut domnul dr.ing. Ovidiu Mustață, o personalitate de marcă a energiei românești, fost ani îndelungați director al IRE Suceava și, ulterior, director al IDE București, cum și vicepreședinte al RENEL, care în nume propriu, dar și a deosebitei prezențe energetice sucevene, formată din inginerii fostei IRE Suceava: Dumitru Coca- director, Rodica Iroaie- director marketing, Demostene Turculeț- ing. șef și Gheorghe Bejan- șef Serv. Producție, a subliniat deosebita importanță a acestei manifestări consacrate *celor 145 de ani de “soare electric”*, reper de început al unui drum de Lumină străbătut cu dârzenie și abnegație de numeroase generații de energeticieni, în bună parte formați la *Facultatea de Lumină ieșeană*, și aceasta fiind o “*premieră românească*”, care și-au asumat truda lor *de gând și faptă pentru strălucirea “soarelui electric”, pentru propășirea lui în toată Moldova, acest minunat ținut de legendă și istorie națională, dar sărac și aflat “în întuneric”*. Subliniind conjugarea în timp a eforturilor colectivelor IRE Iași și IRE Suceava pentru “*scoaterea la Lumină*” a propriilor ținuturi, domnia sa a arătat meritele energeticienilor ieșeni și suceveni în anevoiosul, dar prioritarul drum străbătut împreună pentru împlinirea aceluiași destin: “*soarele electric*”. Referindu-se la acea perioadă de rodnicie și strălucite împliniri în domeniul electrificării Moldovei, domnia sa a adus un binemeritat elogiu domnului inginer Vlad Vasiliu, prezent în sală, fost director al IRE Iași în perioada 1963- 1990, cel mai longeviv din țară în această funcție de mare și dificilă răspundere, arătându-i, cu recunoștință, meritele sale indubitale dovedite în conducerea puternicului colectiv al IRE-iștilor ieșeni spre performanță. De altfel, în sală erau prezenți și alți driguitori ai fostului IRE Iași: ing. Petru Miler- ing. șef CET, dr. ing. Nicolae Suflețel- ing. șef, ec. Aurel Petric- dir. ec., ing. Ioan Tărăboanță- dir. marketing, ing. Radu Pompaș- șef SCM, cum și numeroși șefi de servicii și birouri, ingineri și economiști, tehnicieni și maiștri, electricieni din toate activitățile de bază ale unității ieșene, acum cu *statut de pensionari*, dar și energeticieni activi, având acum *statut de E-ON iști* sau lucrând, în prezent, în cadrul firmelor private.

Referindu-se la activitatea sa de vicepreședinte al fostei Regii Naționale de Electricitate (RENEL), domnul dr. ing. Ovidiu Mustață a dezvăluit auditoriului problemele prioritare atunci ale Sistemului Energetic Național, cum și criteriile adoptate privind strategia dezvoltării acestuia, astfel încât să fie satisfăcute cerințele de siguranță și calitate ale energiei electrice produse, transportate și furnizate tuturor categoriilor de consumatori.

PERENITATEA ELECTROTEHNICII IEȘENE

Din partea Transelectrica- Sucursala Bacău, domnul inginer Florin Onu- șef Serv. Tehnic, a transmis adunării festive *Mesajul domnului ing. Stefan Tibuliac- director general-*, care, din motive întemeiate, n-a putut onora invitația primită la această semnificativă manifestare, exprimându-și regretul neparticipării, dar și toate felicitările “*la ce mai înaltă tensiune*” pentru organizarea și desfășurarea acestei festivități aniversare *de căpătâi* și de mare rezonanță în rândul tuturor energeticienilor țării. Acest inimos *Mesaj* a fost întărit și de prezența în sală a unor importanți *transelectricieni* ai unității băcoane, fanion al energiei actuale din întreaga Moldovă, între care: dr.ing. Alexandru Miron și ing. Cristian Gheorghită-șefi ai Centrelor de înaltă tensiune, Suceava și Iași și ing. Cătălin Eugen Caba- șef SMART Iași.

Din partea fostei IRE Botoșani a participat *veteranul* dr.ing. Nicolai Sorea- șef proiectare, iar din partea județelor Neamț și Vaslui, *veteranul* dr.ing. Ioan Lupu.

În încheierea primei părți a manifestării, Primăria Municipiului Iași și Asociația veteranilor fostei IRE Iași au acordat *Diplome aniversare*, atât pentru *strajerii* “*Soarelui Electric*”, cât și firmelor de profil electric ce-și aduc în prezent contribuția lor însemnată la menținerea și amplificarea *strălucirii Soarelui Electric*. Selectăm dintre toate, *Diploma aniversară* acordată, cu prețuire și recunoștință, domnului Constantin Cojocar, vechi “*mașinist*” al fostei *Uzini de Lumină ieșene*, prezent în sală.

În partea a doua a manifestării discuțiile între participanți au continuat “*la un pahar de vorbă*”, la o recentă și deja vestită locație ieșeană, “*Cavalerul Medieval*”, unde, inițial, s-au făcut mai multe fotografii de grup, spre “*imortalizarea*” evenimentului.

Aici, în Sala Tronului, destinată ceremoniilor de gală, energeticienii din diferite generații s-au revăzut cu bucuria și nostalgia clipelor petrecute împreună în mijlocul unor încercate și puternice colective, ce aveau în sarcină prezentul și viitorul energiei electrice în ținuturile minunate, dar sărace, ale Moldovei. Appetitul discuțiilor, cum și voia bună, aveau să fie sporite de apreciatele licoari ale vinurilor Frâncușă și Fetească de Cotnari, sponsorizate de vestita podgorie. Momentul de vârf al petrecerii avea să fie apoteozat de ineditul și înălțătorul ritual al tăierii Tortului aniversar, după străvechile tradiții medievale. Sosirea lui în Sala Tronului, anunțată de sunete triumfale de trompete, a fost făcută cu fastul cuvenit de către hangița Castelului, străjuită de patru cavaleri medievali în costumele lor de gală, ținând în mâini făclii aprinse și săbiile ridicate în semn de mare salut. Tortul aniversar, deosebit de luminos și frumos ornamentat cu însemnele distinctive ale deosebitei sărbători: *Soare Electric – 145 de ani – Iasi*, cu cei trei trandafiri galbeni de toată frumusețea, a fost primit cu nestăvilită bucurie în aplauzele întregii asistențe.

PERENITATEA ELECTROTEHNICII IEȘENE

Înalta și onoranta cinste a “tăierii” acestui simbolic “trofeu” al sărbătoririi “Soarelui Electric” a revenit, în semn de prețuire, din partea invitaților, doamnei ing. Rodica Iroaie, fostă directoare de marketing a IRE Suceava și, din partea gazdelor, domnului ing. Vlad Vasiliu, longevivul director al IRE Iași care, împreună, bucuroși și emoționați de încredințarea acestei “misiuni de ritual”, au reușit “deprinderea mânuirii vestitelor paloșe cavalerești” și au împlinit-o, cu mult aplomb și satisfacție, în ovațiile întregii săli.

Toasturile rostite, clinchetul cristalin al pocalelor ciocnite și, îndeosebi, melodia tradițională “Mulți ani, trăiască!” aveau să răsunе de pe buzele tuturor și să reverbereze în sufletele acestor *bravi energeticieni*, cum se spune “în breaslă”, la cea mai înaltă tensiune! Nu știu cum a fost, dar pot să întrezăresc, “prin tunelul timpului celor 145 de ani”, entuziasmul general manifestat de ieșenii participanți la *serata muzicală din 11 iulie 1868*, în momentul de har al *aprinderii primului Soare Electric*, aidoma fiind și cel manifestat de participanții la *aniversarea Soarelui Electric, din 18 iulie 2013, de la Cavalerul Medieval*, în momentul “de vârf” al *tăierii tortului aniversar*! Istoria se repetă într-o aceeași... strălucire! Fiind, peste două zile, la 20 iulie, și Sfânta Sărbătoare a Sfântului Prooroc Ilie- patronul electricității - devenită, din 1991, la propunerea mea și Ziua Energeticianului, în încheierea acestei luminoase manifestări dedicate aniversării celor 145 de ani ai *Soarelui Electric de la*

PERENITATEA ELECTROTEHNICII IEȘENE

Iași și din toată România, în cinstea “strajerilor acestui Soare”- energeticienii întregii țări – a răsunat cu exuberanță melodia de felicitare: La mulți ani, cu sănătate!

*La înălțimi semețe, pe stâlpii majestoși,
Legând în porțelanuri artere de-energie,
Sunt energeticienii- acești bravi Feți frumoși-,
Mereu la înălțime, mereu la datorie!*

*Pe arșiță sau ger, ori pe furtună cruntă,
Veghind cum să pulseze-n rețele megawattii,
Ei, energeticienii, stihiiile înfruntă,
Prezenți la datorie, precum pe front soldații!*

*De Ziua lor cinstire și laudă, aș spune,
Omagiul nostru plin de recunoștință,
Că energia țării e-n mâinile lor bune
Si energeticienii-o slujesc cu credință!*

Așa cum se obișnuiește la final, dar nu în ultimul rând, firesc și cu recunoștință, trebuie să subliniez, cu prețuire și majuscule, contribuția financiară adusă de firmele de profil din branșă: **Electroalfa, Elco , Elmond, Electroas, Lincas, Lucimar, Recominstal și Insolgrup**, care au făcut, astfel, posibilă această semnificativă și emoționantă aniversare a *Soarelui Electric*.

De asemenea, se cuvin respectuoase mulțumiri pentru contribuțiile de suflet și logistică aduse de către **Primăria Municipiului Iași, Filarmonica Moldova, SC Cotnari și RATC Iași**, pe care le transmit conducătorilor acestora cu toată căldura inimii simțitoare.

Simbolica STATUIE a ENERGETICIANULUI de la barajul CHE Vidraru- Argeș

Mihai Caba

130 DE ANI DE LA NAȘTEREA LUI DIMITRIE LEONIDA

Dimitrie Leonida s-a născut în orașul Fălticeni la 23 mai 1883. A fost un copil supradotat și părinții lui au încercat cu el și domeniul muzicii și domeniul desenului dar până la urmă a învins înclinația lui către tehnică. A urmat școala la Galați, Constanța și București unde a terminat liceul “Mihai Viteazu” în anul 1902.

După primul an de studii la Școala de Poduri și Șosele din București a plecat în Germania, unde a fost primit să studieze la Școala Politehnică de la Charlottenburg. A terminat această prestigioasă școală primind diploma de absolvent cu distincție; lucrarea lui de diplomă a avut ca temă proiectul hidrocentralei de la Bicaz.

Întors în țară înființează în 1908 *Școala de electricieni și mecanici* de la București, prima de acest gen din țară. Se angajează la primăria capitalei unde abordează problemele tramvaielor, problema metroului și problema București – port la Dunăre.

În 1909 a deschis publicului Muzeul Tehnic pe care, împreună cu elevii săi, l-a completat permanent cu exponate unicate din toate domeniile tehnicii, cu accent pe cele în care românii au fost pionieri.

Între anii 1910 – 1913 proiectează și construiește cea mai modernă termocentrală din țară, termocentrala Grozăvești din București; personalul acestei centrale a fost asigurat din primele promoții de absolvenți ai *Școlii de electricieni și mecanici*. În anul 1913 înființează societatea “Energia”, proiectează, printre altele, uzina electrică de la Botoșani (la care partea de construcții l-a avut ca proiectant pe inginerul Anghel Saligny) și o extinde pe cea de la Focșani. Tot în 1913 participă prin societatea „Energia” la licitația organizată de primăria orașului Fălticeni (primar era marele om de cultură Arthur Gorovei) pentru proiectarea și construcția uzinei electrice și a rețelei de iluminat electric a orașului.

În perioada grea care a început odată cu războiul balcanic și a continuat cu declanșarea primului război mondial și apoi cu participarea României la acest război, a întrerupt lucrările pentru partea „civilă” a economiei țării și a lucrat mult pentru armata română. A construit o stație de TFF (telefonie fără fir) cu care conducerea țării, obligată să se retragă la Iași, a putut ține legătura cu capii oștirii de pe front.

În luna **ianuarie 1921** a apărut primul număr din revista „**Energia**”, revistă scoasă pe cheltuiala sa proprie, el fiind redactorul șef și sufletul publicației. În numărul special 4-5 al revistei „Energia” s-a publicat un amplu studiu al lui Dimitrie Leonida privind „**Electrificarea României**”. Studiul reprezintă o primă propunere de plan pentru electrificarea țării, întocmit și prezentat în 1921, în care se prefigurează - pentru prima dată — sistemul energetic național (cu rețele la 70 și 110 kV).

Și-a adus o contribuție foarte importantă la elaborarea legii energiei, legii apelor și legii minelor. A lucrat mult timp în cadrul Direcției de Electrificare a căilor ferate.

În perioada 1924 – 1941 a fost profesor la Școala Politehnică din Timișoara, iar în perioada 1941 – 1945 la Politehnica din București, unde a înființat catedra de *Centrale Electrice*. În paralel, a continuat o serie de lucrări inițiate prin societatea “Energia”.

A vizitat mai multe țări. În America a fost impresionat de dezvoltarea economică și de organizarea muncii. A vizitat acolo baraje în construcție, căi ferate electrificate, centrale electrice, mari întreprinderi de produse electrotehnice. A fost ales membru al „American Institute of Electrical Engineers”. În anul 1935 profesorul inginer Dimitrie Leonida este ales membru al Academiei de Științe a României (Secția Tehnică). În același an este invitat să facă parte din „Royal Society of Arts” de la Londra.

A fost contemporan și a colaborat cu alți doi pionieri ai energiei românești: Constantin Bușilă, cel care a înființat în 1926 Institutul Național Român pentru studiul folosirii și amenajării surselor de energie (IRE) și care s-a ocupat, în mod special, de electrificarea Văii Prahovei și Nicolae Caranfil, cel mai bun manager pe care l-a avut România în domeniul energiei, celebrul director al Societății Generale de Gaz și Electricitate București.

În 1944 a trăit bucuria de a nu i se închide școala de electricieni și mecanici. Se temea de răuvoitori și de acuzații nedrepte.

După instalarea regimului comunist din țara noastră Dimitrie Leonida a avut de ales între a părăsi țara sau a rămâne aici. A ales să rămână. Ținea foarte mult ca să-și vadă visurile realizate.

În anul 1950 a donat statului român Muzeul Tehnic care astăzi se numește Muzeul “Dimitrie Leonida”.

A fost consultant al Comisiei pentru elaborarea planului de electrificare al țării și nu l-a deranjat faptul că întreaga sa concepție despre acest subiect era acum pusă pe portativul propagandei comuniste care afișa peste tot lozinca “socialismul este puterea sovietelor plus electrificarea întregii țări”. Pe Dimitrie Leonida nu-l interesa propaganda ci îl interesa ca să se facă efectiv electrificarea.

ANIVERSĂRILE NOASTRE

În 1960 s-a pus în funcțiune hidrocentrala de la Bicăz care, începând din 1990, îi poartă numele.

În ultima perioadă de activitate a lucrat în calitate de consilier la Comitetul de Stat al Apelor.

S-a stins din viață la 14 martie 1965, la vârsta de 82 de ani.

La Fălticeni, în orașul său natal, există și astăzi *Galeria Oamenilor de Seamă*, înființată încă din 1972 în casa care a aparținut marelui critic literar Eugen Lovinescu. Dimitrie Leonida are acolo un stand reprezentativ. În Iași, Colegiul Tehnic care pregătește specialiști în domeniul energetic îi poartă numele. La sediul Întreprinderii Regionale de Electricitate de la Suceava, preluată de compania E-ON Moldova, sala principală se numește tot Dimitrie Leonida iar la universitatea “Ștefan cel Mare” din Suceava, unul dintre amfiteatre îi poartă, de asemenea, numele.

Ovidiu Mustață

130 DE ANI DE LA NAȘTEREA LUI MIRCEA VOLANSCHI

O viață închinată
Luminii ieșene

Răsfoind cu înfrigurare și înțelegere paginile luminoase ale “cronicii ieșene” privind zbaterile “de cuget și faptă” ale înaintașilor pentru propășirea în “Cetatea de pe cele 7 coline” a electricității- acea descoperire epocală ce avea să permită omenirii accesul la Civilizație și Progres, vom găsi consemnate adevărate “file pilduitoare” ale acelor bravi concitadini, “străjeri ai Soarelui Electric”, aprins pentru prima dată în România, la Iași, în 1868.

Dintre numeroasele personalități care au îmbogățit “cronica energiei ieșene” prin întreaga și strălucitoarea lor activitate depusă, cu ardoare și tenacitate, pentru Lumina Cetății, în spiritul tradiției ieșene nedeazămințite de rememorare, să ne oprim la proeminenta figură luminoasă a inginerului **Mircea Volanschi**, cel de al 3-a director (1920- 1944) al *Uzinei de Lumină* și profesor la Facultatea de Electrotehnică din Iași (1929- 1947), care și-a închinat întreaga viață și prodigioasa sa activitate pe altarul Luminii ieșene, pe care a slujit-o ca nimeni altul, acum, când “*pe răbojul vremii trecătoare*”, iată, a venit “*sorocul*” celor 130 de ani ce se împlinesc de la nașterea sa.

De numele și personalitatea profesorului inginer Mircea Volanschi sunt legate, nemijlocit, fapte și izbânzi incontestabile, prin amploarea și complexitatea lor tehnică și inginerească, în dezvoltarea instalațiilor de producere și distribuție a energiei electrice în Iași; el fiind artizanul perioadei fertile și îndrăznețe de “*repunere pe picioare*” a *Uzinei de Lumină*, devenită “*neputincioasă*” față de “*asaltul*” cererilor tot mai mari de energie, când a trecut cu curaj la acțiunea de modernizare și extindere a instalațiilor electrice “*depășite*”, trecându-le, “*din mersul lor continuu*”, de la sistemul monofazat de 3000/300/150 V, la sistemul trifazat, menținut și astăzi, de 6000/380/220 V, iar turbinele cu aburi au fost înlocuite cu motoare Diesel pentru acționarea generatoarelor electrice ale *Uzinei*, a cărei putere a fost amplificată până la 10 MW. Ca profesor la Facultatea de Electrotehnică, unde, între 1929 și 1947, a

predat cursurile de “Centrale electrice” și “Tracțiune electrică”, s-a dovedit a fi un veritabil specialist în domeniu, fiind apreciat, deopotrivă, de colegi și studenți.

Mircea Volanschi s-a născut la 3 octombrie 1883, la Tecuci. Urmează cursurile secundare și liceale la Colegiul Național din Iași, pe care la absolvă în anul 1901, când se înscrie la Facultatea de Științe a Universității din Iași, secția de fizică-chimie și, după ce și-a luat licența în fizică, în 1905, pleacă în Belgia, la Liege și, acolo, obține diploma de inginer electrotehnician, postură în care va lucra în Franța. Reîntors în țară, lucrează, mai întâi, în București și, apoi, la Iași, unde, fiind remarcat pentru pregătirea sa profesională, în 1920, Primăria Iași, îi încredințează, ca director al noii Societăți Comunale de Electricitate, sarcina, de mare tehnicitate și răspundere, de “*renaștere*” a Uzinei de Lumină a orașului, intrată în funcțiune în 1899. Aici, într-un timp scurt, inginerul Mircea Volanschi reușește să-și etaleze cunoștințe și calități deosebite ca inginer, dar și ca excelent conducător al unui colectiv de muncă pe care-l formează și-l capacitează pentru dezvoltarea instalațiilor și rețelelor electrice ale Uzinei, pe măsura aspirațiilor de progres și civilizație ale orașului Iași. Se dăruiește întru totul bunului mers al *Uzinei de Lumină*, a cărui puls se străduia să-l mențină permanent. În caz de defecțiuni în funcționarea mașinilor și instalațiilor acesteia, era primul care dădea semnalul intervenției rapide. Despre felul de a fi a directorului Volanschi aflăm, cu lux de amănunte, din Monografia “*Uzina de Lumină (1899- 1999)*”, editată, în 1999, cu ocazia Centenarului acesteia, de la pagina 60: “...defectându-se mașina cea mare și fiind primejdie ca orașul să rămână fără lumină, directorul general a îmbrăcat salopeta și a lucrat zi și noapte, împreună cu mecanicii, până a repus în funcțiune motorul...Avea o dârzenie și o energie ce contrasta cu înfățișarea lui firavă, de plantă fără lumină, prelungă și debilă. Nimic nu se facea fără să treacă prin mintea și mâinile lui.” Interesat să aibă în colectivul său specialiști buni, acceptă solicitarea de a preda cursuri de specialitate la facultatea de profil și, astfel, din 1929, mai întâi fiind numit conferențiar și, apoi, din 1937, fiind numit profesor, predă cursurile de “Centrale electrice” și Tracțiune electrică”, foarte importante pentru formarea viitorilor ingineri, fiind apreciat pentru soliditatea cunoștințelor sale teoretice și practice și acuratețea expunerii lor. Pentru o mai bună pregătire practică de specialitate, studenții săi făceau lucrările de laborator chiar în instalațiile Uzinei electrice și a tramvaielor. Cei mai buni dintre ei erau angajați să lucreze la Uzină. A deținut vreme îndelungată șefia Catedrei de “Centrale electrice” și “*a donat un prim volum de cărți de specialitate, pentru punerea primelor baze ale bibliotecii facultății*”, după cum evocă competent Ionel Maftai, în volumul “**1000 personalități ieșene**”, apărut în 2009.

În perioada interbelică Mircea Volanschi s-a bucurat de o popularitate deosebită, îndeosebi în mediul cultural al “*dulcelui Târg al Ieșilor*”, unde era considerat un autentic “**Meccena**”, prin acțiunile sale caritabile pentru înfăptuirea multor acte de promovare a culturii și a tinerilor artiști talentați. Despre “*meccenatul*” său ne vorbește cu admirație regretatul publicist Aurel Leon, în volumul său “*Umbre-III*”, prezentând anecdotic întâlnirea sa cu directorul *Uzinei*, în urma unui foileton publicat în ziar la adresa... funcționării “*defectuoase*” a tramvaielor din Iași, întâlnire ce avea să-i aducă, pentru completarea *venitului său precar de ziarist*, angajarea sa la *Uzina de Lumină*, pe post inexistent de...consilier

cultural... Legăturile sale tot mai puternice cu oamenii de cultură ieșeni și sprijinul acordat acestora în diferitele lor acțiuni de prestigiu pentru Iași au făcut ca numeroase personalități literare ale timpului său să-i remarce calitățile sale umane și tehnice deosebite, în rândul cărora menționăm pe: Mihai Sevastos, Al. O. Teodoreanu(Păstorel), Lucia Mantu, Mihail Sadoveanu, George Topârceanu, în scrierile lor literar- evocatoare.

După înființarea IRE Iași, în biblioteca fostei *Uzine de Lumină* s-au găsit, în afara lucrărilor de specialitate, numeroase volume beletristice, “*aduse chiar de directorul Volanschi din toate librăriile și anticariatele capitalelor europene unde acesta făcea deplasări pentru achiziționarea motoarelor Diesel*” și mai multe colecții de reviste și ziare ale vremii, cum și bustul lui Mihai Eminescu, o excepțională lucrare a sculptorului ieșean, de origine franceză, Richard Hette, la comanda expresă a lui Mircea Volanschi. Acest bust se află acum expus la Muzeul Eminescu din Parcul Copou, fiind dat “*în custodie, pe 99 de ani*” de către IRE-iști. Credem că această postură inedită i-a adus, în 1933, președinția primului Club Rotary din Iași. În 20 septembrie 1941, în vreme de război, la *Uzina de Lumină* s-a produs un puternic incendiu, datorat, se pare, “*măsurilor de camuflare*” luate la eșapamentele motoarelor Diesel. Comisia de anchetă, atribuind cauzei “*un act de sabotaj*”, a deferit cazul Tribunalului Militar, care a dispus arestarea directorului Volanschi și a unei părți din personalul tehnic. În urma judecării procesului la Curtea Marțială Iași, pe baza Raportului SCEI către Chestura Poliției Iași, a mărturiilor depuse și a inspiratelor pledoarii avocațești, toți cei implicați în această “*cauză*” au fost achitați și, la 19 ianuarie 1942, directorul Mircea Volanschi a fost repus în postul de conducere, reușind între timp să restabilească curentul electric în tot orașul. Au urmat anii grei ai războiului în care *Uzina* a supraviețuit cu greu și numai datorită abnegației directorului ei. Scârbit de vremuri, în anul 1947 se pensionează și după ce-i este “*rechiziționată*” casa de la Bucium, devenită, ulterior, vilă de protocol de înalt nivel, se stabilește la București. La 1 august 1974, trece în Veșnicie și este condus pe ultimul drum, spre Cimitirul Bellu, de o mulțime de prieteni și cunoscuți, între care și o delegație ieșeană numeroasă de foști colaboratori de la Uzina de Lumină și de la Facultatea de Electrotehnică.

Sintetizate, toate aceste informații au fost cuprinse în materialul inginerului Constantin Ostop: “*Profesorul inginer Mircea Volanschi*”, publicat în volumul II, “*Pe suișul unui veac*”, al monumentalei Monografii a Facultății de Electrotehnică din Iași, apărută în 2010, cu prilejul Centenarului acesteia.

În 28 octombrie 2010, la Centenar, Facultatea de Electrotehnică Iași, recunoscătoare, a dezvelit, în fața sediului de pe malul Bahluiului, busturile celor 4 mari personalități ale sale: Dragomir Hurmuzescu, Ștefan Procopiu, Cezar Parteni- Antoni și Mircea Volanschi, realizate de tânărul și talentatul sculptor ieșean Mircea Ștefănescu.

În ziua următoare, bustul directorului și profesorului inginer Mircea Volanschi, ce a fost multiplicat în bronz prin grija și contribuția foștilor lucrători ai Întreprinderii de Rețele Electrice Iași, a fost dezvelit, în semn de prețuire și recunoștință, în incinta fostei *Uzine de Lumină*; la festivitate participând și nepoata sa, Ioana Frandin, moștenitoare, care, de peste 20 de ani, nu reușește să-și recapete pe de-a-ntregul proprietatea de la Bucium a bunicului ei.

ANIVERSĂRILE NOASTRE

Păstrând cu sfințenie spiritul tradiției ieșene, dar și a celei statornicite la *Uzina de Lumină*, veteranii IRE-iști, adevărați “*străjeri ai Soarelui Electric*”, vor marca, în ziua de 5 octombrie, în sala “*Mircea Volanschi*” de la sediul Transelectrica- CE Iași, momentul aniversar: **130 de ani de la nașterea lui Mircea Volanschi** și vor depune florile recunoștinței la statuia celui ce, dăruindu-se întru totul **Luminii ieșene**, a intrat definitiv în memoria afectivă a Cetății.

*Uzina de Lumină,
pictură de V. Ilucă, fost salariat al Uzinei de Lumină*

Mihai Caba

DOMNUL INGINER GHEORGHE ȘCHIOPU ÎN PREAJMA ÎMPLINIRII VÂRSTEI DE 80 DE ANI

În martie anul acesta, domnul inginer Gheorghe Șchiopu, absolvent al facultății de Electrotehnică de la Institutul Politehnic din Iași, omul care a lucrat practic toată viața la Întreprinderea Regională de Electricitate Bacău, va împlini 80 de ani. I-am cerut permisiunea de a-i lua un interviu și m-am bucurat că a fost de acord. Nu am dorit nici eu și nici dânsul să fie un interviu obișnuit și am convenit amândoi să avem o discuție în care dumnealui – personajul principal – să aibă deplină libertate de a spune ceea ce consideră că este cel mai important din viața și activitatea proprie. Eu m-am angajat doar să nu-l incomodez prea mult cu întrebările.

Până la urmă a rezultat un dialog pe care încerc să-l reproduc în acest articol cu dorința ca să apară scris până în data de 20 martie a.c. atât în revista SETIS (Societatea Absolvenților Facultății de Electrotehnică din Iași) cât și cel puțin într-un cotidian de la Bacău. Mi-am propus, de asemenea, ca dialogul din care a rezultat articolul să fie înregistrat audio-video și să-l predau echipei ECGP (Echipa Generală de Coordonare a Proiectelor) pentru a fi inclus în „Istoria energiei românești”.

Ce m-a determinat să propun și să lucrez cu atâta plăcere la realizarea dialogului și apoi a articolului?

Îl cunosc și îl apreciez foarte mult pe domnul inginer Gheorghe Șchiopu. Este o personalitate în sensul adevărat al cuvântului.

Nu cunosc decât foarte puțini oameni care să-l depășească prin meticulozitate și spirit analitic. Discutam zilele trecute la redacția revistei “Energetica” cu doamna inginer Doina Frumuşelu –secretar al Colegiului Institutului Național Român pentru Studiul Amenajării și Folosirii Surselor de Energie. I-am spus că m-am întâlnit cu domnul inginer Șchiopu, că am dialogat și că definitivez acum un articol pe această temă. Dumneaei și-a amintit că, de pe când lucra la Institutul de Cercetări și Modernizări Energetice (ICEMENERG), îl știe foarte bine. Pe atunci, prin anii `70 ICEMENERG-ul elabora normativele tehnice pentru toate genurile de lucrări care se proiectau și se executau în instalațiile din Sistemul Energetic

Național. Se trimiteau în anchetă, pentru consultare și pentru culegere de observații, proiectele de normative la toate întreprinderile din țară subordonate ministerului energiei. Cele mai multe și mai pertinente observații, propuneri de completare și de eliminare a unor greșeli din text – inclusiv greșeli gramaticale – veneau de la Bacău de la domnul inginer Gheorghe Șchiopu.

Așa este și acum acest om. Un profesionist și un perfecționist. Dar nu-i numai atât. Dacă vrei să-l întâlnești neanunțat pe inginerul Gheorghe Șchiopu îl găsești în sala Ateneului din Bacău săptămânal între orele 18:30 – 20:30 la un concert simfonic. Nu scapă nici un vernisaj al unei expoziții de pictură, nici o prezentare de carte bună. Bunul său prieten, Iuliu Potorac, are misiunea să-i procure de la București tot ceea ce domnul Șchiopu află că a apărut și încă nu a ajuns la Bacău.

Lucrează ca expert tehnic și în această calitate este corect și intransigent încât nu poate nici o instanță judecătorească, dacă la rândul ei este corectă, să treacă peste expertiza dânsului.

Se ocupă de mult timp de Sistemul de Management al Calității (SMC) al celei mai cunoscute firme de tehnică medicală din Cluj, Tehno Electro Medical Company (TEMCO), care are puncte de lucru în toată țara, inclusiv în București.

Biblioteca dumnealui este una din cele mai valoroase colecții de carte pe care le-am văzut.

Este dotat cu o memorie formidabilă și știe să redea, cu lux de amănunte, întâmplări și fapte din toate perioadele vieții. Are multe de povestit. Tot ce a realizat este rezultatul muncii proprii. O tenacitate greu de egalat îmbinată cu modestie, acestea sunt elementele care îl caracterizează cel mai bine.

Cred că sunt suficiente argumente și nu pot să fac altceva decât să trec la prezentarea dialogului pe care l-am avut.

DIALOG GHEORGHE ȘCHIOPU – OVIDIU MUSTĂȚĂ

- Știu că vă trageți din zona de Nord a Moldovei, din județul Botoșani. Spuneți-mi, vă rog, câteva cuvinte despre satul dumneavoastră natal, Broscăuți, și despre copilăria dumneavoastră.

Despre satul natal se poate vorbi foarte mult, pe un ton duios sau pe un ton grav.

Pe ton duios: aici am văzut lumina zilei, aici am făcut școala primară, aici am avut cele mai mari satisfacții, unele mărunte, neînsemnate, poate, dar pentru mine, de o importanță cardinală.

Pe ton grav: în cimitirul satului își dorm somnul de veci bunicii, părinții, frații, rudele, învățătorii împreună cu consătenii mei pe care i-am admirat și i-am respectat. Amintirea lor este copleșitoare.

Părinții mei au fost agricultori, știau să scrie și să citească, erau absolvenți a câte 2-3 clase primare. Tata era de o îndemânare practică ieșită din comun. Și-a construit singur o

căruță la atelierul de fierărie al unui țigan, fierar-potcovar, fără egal în sat. Era de-o meticulozitate impresionantă. Repara ceasurile de masă deținute de unii săteni, deși nu dispunea de scule corespunzătoare. În ultimii ani ai vieții făcea sobe din cărămidă, dar și din teracotă. Era suficient să demonteze ceva și știa cu exactitate să refacă construcția, instalația sau mașina, era, din acest punct de vedere un autodidact. Mama era o gospodină impecabilă, rezolva cu o mare rapiditate problemele bucătăriei și ale gospodăriei, fără nici o ezitare. Amândoi trudeau la câmp din zori și până-n noapte, nu se plâneau de nimic niciodată. Dintre cei șase copii, o soră a rămas în sat, una a făcut studii superioare economice, alta studii tehnice de zootehnie, un frate s-a ocupat de construirea sobelor, iar altul a lucrat ca șef de echipă la Șantierul de construcții-montaj al IRE Bacău și apoi al IRE Botoșani.

Era o lipsă acută de învățători, situația era tulbure, datorită războiului gata să înceapă, așa încât, doar clasa a 3-a am făcut-o normal, cu o singură doamnă învățătoare, iar a 4-a cu mari întreruperi. Abia clasa a 5-a, s-a desfășurat conform programei analitice. Am avut noroc de un învățător tânăr, abia întors de pe front, Zaharia Constantin, foarte bine pregătit, originar din Dolhești Mici, Suceava, încât am avut impresia că am recuperat tot ce pierdusem în anii anteriori. (Pentru mine anul școlar începea când cădea zăpada și se încheia la Paști; în restul anului pășteam vitele). Ingeniozitatea și inițiativele învățătorului meu erau complet surprinzătoare și absolut favorabile procesului de învățământ.

Învățătorul l-a ales să fie bibliotecarul clasei

Ne-a cerut fiecăruia dintre școlari, după posibilități, să cumpărăm câte o carte, care adunate la un loc, au constituit biblioteca clasei (eu mi-am ales „O șezătoare la țară”, de Anton Pann). M-a numit bibliotecar (fără să-mi dau seama de ce). Acest rol m-a urmărit toată viața. În această ipostază, am simțit primele emoții, primul fior, dat de atracția față de una dintre colegele mele, pe care o consideram cea mai frumoasă, cea mai plăpândă și cea mai gingașă ființă din lume, care-mi solicita cărți pentru citit. Era în anul școlar 1945/1946.

În anul următor intenționeam să mă înscriu la Gimnaziul din Dorohoi, pentru a putea urma cursurile liceului teoretic, am și procurat cărțile necesare de la un coleg, consătean al meu, care trecuse în clasa a 2-a. N-a fost să fie. I-am restituit cărțile plângând. Erau așa de frumoase, aveau un conținut foarte bogat și atrăgător, captivant. Am încercat să continui clasa a 6-a în Broscăuți, dar, în decembrie a trebuit să plec la Aiud ca ucenic lăcătuș, grație generozității unui consătean al nostru, mult mai în vârstă, care lucra la fabrica respectivă.

- Știi că la Broscăuți s-a născut marele matematician Dimitrie Pompeiu. Se mai păstrează acolo amintirea lui?

Despre faptul că Dimitrie Pompeiu s-a născut în Broscăuți am aflat târziu. Eram student la Iași în al doilea an, când, un coleg al meu, Palaghiță Mihai, originar de lângă Onești, care studia în sala Seminarului matematic aflată la etajul 1 al clădirii Politehnicii, mi-a spus, zâmbind ironic, că nici nu știu ce importanță are satul meu natal, că a citit în revista

Matematică și fizică despre decesul marelui matematician. Am urcat imediat să mi-o arate. Nu știam de existența lui Pompeiu, nu exista nici un om în sat, cu acest nume.

Ajuns acasă am întrebat pe buncii mei, aflați încă în viață, dar nimeni nu auzise despre el. Peste drum de noi locuia preotul Alexandru Sandovici, pensionar, iar lumea avea pentru el un respect absolut. Avea cea mai frumoasă livadă din sat, era doctor în teologie al facultății din Cernăuți și se bucura de o autoritate intelectuală deosebită. Am îndrăznit să-l întreb dacă știe ceva despre Pompeiu? Da! Mi-a răspuns. Tatăl lui Dimitrie Pompeiu, matematicianul, se numea tot Dimitrie, provenea dintr-o familie din Basarabia, a fost primul învățător la școala primară din Broscăuți, avea casa (dispărută acum) în fața școlii, pe terenul din actuala grădină a preotului.

Tatăl său s-a mutat la Dimăcheni, un sat vecin, component al comunei Broscăuți și de aici disputa locul nașterii sale: Broscăuți sau Dimăcheni.

George Șt Andone în vol I din „Istoria matematicii în România” scrie:

„Dimitrie D. Pompeiu s-a născut la 22 septembrie/4 octombrie 1873 (cu 12 zile înaintea lui Țițeica), în familia învățătorului Dimitrie Pompeiu, care era căsătorit cu Maria Leonescu. Pompeiu s-a născut în satul Dimăcheni din fostul județ Dorohoi. În actele de stare civilă apare ca născut în comuna Broscăuți (Dorohoi) unde tatăl său își avea domiciliul. S-a născut însă în casa bunicului său după mamă, Vasile Leonescu (fost Leonte), care locuia în Dimăcheni unde era preot. Provine deci din acea parte a frumoasei Moldove de nord, care a dat pe marele violonist și compozitor George Enescu, pe compozitorul Ciprian Porumbescu și pe luceafărul poeziei românești, Eminescu. Tatăl lui Pompeiu, pe nume tot Dimitrie, originar de peste Prut, fusese coleg de clasă la liceul din Botoșani cu Mihai Eminescu.

Copilul a fost adus după naștere la Broscăuți, unde tatăl său avea puțin pământ și o livadă mică în arendă. După câțiva ani însă părinții s-au mutat în Dimăcheni, unde tatăl a funcționat un timp scurt ca învățător suplinitor. Acesta, fire curioasă, singuratică, fiind preocupat permanent de tehnică, dar fără posibilități de a realiza ceva în acest domeniu, la un moment dat și-a părăsit definitiv familia, plecând la Dorohoi. Cei trei copii: Iancu, Dimitrie și Teodor, au fost crescuți și educați de mama lor, care nu și-a pierdut cumpătul când soțul a părăsit familia. În creșterea și educarea copiilor a fost ajutată și de frații săi, dintre care unul era medicul Leonescu de la Botoșani (în special acesta), al doilea era procuror de curte de apel, iar al treilea profesor de limba greacă.

Copilul Dimitrie a urmat școala primară la Dimăcheni, iar în 1885, când a absolvit-o, a intrat la gimnaziul din Dorohoi”.

Lucian Predescu în Enciclopedia României, reține ca loc de naștere satul Broscăuți, Mihail Șt. Botez, în monografia consacrată savantului, cea mai completă, la fel, iar fiul învățătorului Constantin Zaharia, profesor de istorie, în monografia satului nostru, redă în copie actul de naștere, extras din registrul stării civile ce se păstrează la Arhivele Statului, Filiala Botoșani.

De asemenea, la fel susține și generalul de armată Gheorghe Rătescu, fiu al Broscăuțului (care a trăit 95 de ani), autorul volumului „Un secol de amintiri”, publicat la Editura Plumb din Bacău, în anul 1995, după 14 ani de așteptare până să fie tipărit. Acesta a

ajuns până la academicianul Șerban Cioculescu solicitându-i sprijinul pentru repararea erorii și încheierea disputei.

Consăteanul Dimitrie Pompeiu a fost pionier al învățământului universitar în Ardeal

La împlinirea a 30 de ani de la moartea matematicianului, un grup de cetățeni format din: Zaharia P. Constantin-învățător pensionar, Orhei Mihai-primar, Onciu Constantin-viceprimar și Zaharia Adrian Dănuț-directorul școlii au ridicat o statuie, dezvelită la 07.10.1984, amplasată în fața școlii de 10 clase din Broscăuți, opera sculptorului Dumitru Căileanu (elev al învățătorului Zaharia P. Constantin, la Stupca) statuie ce se constituie în omagiul perpetuu adus de locuitorii satului, pentru meritele marelui savant.

Menționez că Dimitrie Pompeiu a fost alături de istoricul Nicolae Iorga și de filologul Vasile Bogrea, printre cei trei profesori din județul Botoșani, care au contribuit la pornirea învățământului universitar românesc, la Cluj, în anul 1919 după Marea Unire.

- În zona din jurul orașului Dorohoi au fost mai multe comune (sate) în care școli de foarte bună calitate au pregătit generații de învățători, acei oameni care au ridicat satele noastre în perioada interbelică. Mă refer la Pomârla, Șendriceni...S-a mai continuat tradiția?

Școala (liceul) din Pomârla pentru copiii de țărani, înființată de către (proprietarul) marele logofăt Anastasie Bașotă, la 1838, a fost prima școală satească de sistem nou în Moldova. În 1877 s-a transformat în Institut în care a funcționat ca director Samson Bodnărescu (născut la Gălănești- Rădăuți), prietenul lui Eminescu și prețuit de Maiorescu. Eminescu, Burlă, Slavici și Iacob Negruzzi îl vizitau la Pomârla. Se spunea că Eminescu venea la Pomârla și pentru motivul că acolo învăța Mihai I. Lăzăreanu socotit fiul său natural. Alături de Eminescu era prezentă și Veronica Micle, prietenă cu Eugenia, soția lui Bodnărescu. Samson Bodnărescu a murit la vârsta de 62 de ani, la 3 martie 1902 și este înmormântat la Pomârla.

L-am cunoscut pe un salariat al Secției financiare raionale, din Dorohoi, fost elev al liceului din Pomârla, coleg cu frații Jan și Emil Luca (eminentul nostru profesor de fizică). Toată ziua conversam cu reprezentantul Secției financiare despre întâmplările trăite de el la liceu și despre isprăvile fraților Luca. Ambii învățau foarte bine, erau excelenți, iar dacă unul dintre ei lua o notă mai mică decât zece, spunea el, plângeau toată ziua. Erau foarte mândri și ambițioși. Nu concepeau să coboare sub nivelul maxim. Stăpânirea absolută, aristocratică, a obiectului său de predare, ținuta impecabilă sub toate aspectele, nefolosirea, nici celei mai mici fițuici, în timpul predării, ne-au convins că erau demni de toată admirația noastră, că aveau o veritabilă vocație de dascăli.

Liceul din Pomârla a dat zeci de serii de absolvenți. Condițiile de studiu erau optime, se putea învăța carte, mai ales, de către cei dotați cu minte bună, dornici să-și însușească cunoștințele necesare pentru viață.

Un alt focar de cultură a fost școala normală de la Șendriceni. Când eram mai mic, m-a trimis tata, cu calul și căruța, să-l duc pe un consătean, elev al acestei școli, cu bagajele pentru începutul anului școlar, la Șendriceni. Școala cu toate edificiile necesare era plasată pe o vale plină de verdeață, cu alei pietruite, frumos aranjate și întreținute, încât se părea că este un colț de rai. Din Broscăuți erau mai mulți elevi, care frecventau această școală, unii aproape vecini cu noi. Când mergeam la ei, le admiram desenele ornamentale, planșele care mi se păreau picturi frumos colorate, cum cântau la vioară, cum se pregăteau pentru funcția nobilă de învățător.

Ajuns la Aiud, administratorul căminului, preotul Lascu Dominic, când a aflat că sunt de lângă Dorohoi mi-a mărturisit, cu multă admirație, că și el a trecut pe la această renumită școală.

Târziu, am aflat, citind monografia acestei școli, că istoricul și academicianul Alexandru Zub – directorul Institutului de Istorie A.D. Xenopol Iași, a studiat la această admirabilă școală, care după reforma învățământului din 1948 s-a transformat în școală agricolă. Tradiția ce se încetățenise aici, treptat, a dispărut, ca și la Pomârla.

- Mai aveți rude în satul dumneavoastră natal?

Rudele s-au rărit mult. Mai am o soră în sat, o alta la Sucevița, a cărei fată lucrează ca inginer de furnizare la Centrul de rețele electrice al E-ON Moldova din Dorohoi, restul au dispărut sau au plecat din sat. O nepoată de-a mea este căsătorită cu preotul Irimia Vasile, protopopul Sucevei. Ne întâlnim frecvent cu dâșii și îi socotim un punct de sprijin pentru întreaga noastră familie.

- Ce rol a jucat liceul în tinerețea dumneavoastră? Care este cea mai frumoasă amintire din perioada liceului?

Datorită secetei ce-a bântuit Moldova, în anul 1946, am ratat înscrierea la liceu. Am fost nevoit să plec în mijlocul Transilvaniei, la Aiud, cu încă șase consăteni, eu fiind cel mai mic dintre toți (nu împlinisem 14 ani).

M-a însoțit tata până la Aiud (călătoream prima dată cu trenul).

Am ajuns într-o seară pe la miezul nopții. Era în 21 decembrie 1946. În noaptea aceea am dormit la consăteanul nostru, al cărui băiat este pensionar în Iași, ing. Dan Ciubotariu, care a ocupat funcția de director al Trustului de construcții Iași.

A doua zi m-am instalat la cămin. După masă când a venit tata să-și ia rămas bun (trebuia să se întoarcă acasă) văzându-l îndepărtându-se, am izbucnit în hohote de plâns, simțeam că se rupe legătura cu casa, cu familia, trebuia să iau viața în propriile mâini, mă aflam la peste 500 km de casă, fără vreun sprijin de la cineva. Norocul a fost că datorită

muncii susținute toată lumea m-a agreat, m-a îndrăgit. M-am bucurat de căldura umană a lucrătorilor (calfelor) din fabrică, cu care eram în contact în timpul programului de lucru la Întreprinderile ing. A. I. Stoica SA Aiud (7,00-15,00) și la școală, cu profesorii și colegii, zilnic între orele 16,00-20,00. La școală mă simțeam în elementul meu, însă diferența între nivelul liceului și cel al Cursului profesional de ucenici industriali (viitoarea școală profesională), era enormă. Aici veneau copii fără posibilități materiale pentru învățarea unei meserii prin care să-și câștige existența. Ce-am învățat în clasa a 5-a, mi-a fost suficient pentru întreaga perioadă de 4 ani. Trebuia să învăț doar la obiectele tehnice (tehnologie, desen tehnic, chimie, prelucrări prin așchiere etc., anatomia și igiena o făceam cu doctorul Ranca, medicul închisorii de tristă faimă). La terminarea școlii aveam dreptul să dau un examen de diferență de la școala profesională, la școala medie tehnică, pentru a intra în același an. N-am reușit decât în anul 3, nu în 4, fapt ce-a constituit o mare binefacere pentru pregătirea mea. Am reușit să recuperez materia unui an de studiu la Școala Medie Tehnică Metalurgică-Secția mecano-energetică din Târgu Mureș. I-am rămas recunoscător profesorului de fizică Ștefan Ioan, pentru exigența cu care a tratat acest examen care ne-a făcut un mare bine (tuturor celor trei colegi veniți de la Aiud).

Și aici am avut noroc. Aveam ca profesor la obiectele de specialitate un inginer, absolvent al facultății de electromecanică din Timișoara, Săcăluș Traian, care lucra la CFR Târgu Mureș, la Secția Telecomunicații, iar după masa preda ore la școala noastră. A construit în atelierele școlii o riglă de calcul de cca. 2 m lungime, pentru a ne familiariza cu folosirea strămoșului calculatorului electronic, din zilele noastre. Riglele de calcul se utilizau cu predilecție, în proiectare, la diverse obiecte de studiu. unde precizia oferită era suficientă.

Așa se face că în locul liceului teoretic, am făcut o școală medie tehnică, utilă pentru cei ce se încadrau direct în producție, nu însă pentru cei care aspirau la continuarea studiilor, la un institut de învățământ superior.

A învățat foarte bine în școală și învață și acum

Satisfacții am avut și la Târgu Mureș. La limba română profesor ne era Pintilie Radu, originar din Bosancii Sucevei, fusese director adjunct la școala Normală din Bacău. După război s-a mutat la Târgu Mureș. La prima lecție din anul 3, ne-a vorbit despre Nicolae Bălcescu, iar după o săptămână ne-a cerut să scriem ce ne amintim din cele ce ne-a predat. La următoarea oră a adus lucrările, le-a împărțit la toți colegii, mai puțin pe a mea. Notele se situau între 3 (lipsite de originalitate), 4, 5, 6 și un 7. Faptul m-a pus pe gânduri. Eram nou la această școală, nu mă cunoștea profesorul, nici mulți dintre colegii care nu locuiau la internat. După împărțirea tuturor lucrărilor a întrebat cine-i Șchiopu? Mi-a dat lucrarea și mi-a spus s-o citesc. După ce-am terminat-o de citit a întrebat clasa, v-a plăcut? Colegii au început să spună, unii da, așa ironic, cum se obișnuiește, alții s-au abținut. Profesorul a exclamat: I-am pus 9! Clasa a izbucnit în urale, Vlahuță! Vlahuță! (aveam un păr rebel și asta a contat în alegerea scriitorului!). A urmat lucrarea la matematică (făceam trigonometria care-mi plăcea foarte mult). În mod similar, s-a terminat totul cu Pitagora! Pitagora!

Profesorul de română a încercat să mă ducă la concursurile de literatură la nivelul orașului, dar eu aveam mari lacune în pregătire și n-am putut face față subiectelor pretențioase pe care nu le făcusem la școala noastră. Această lacună în pregătirea de bază a avut următoarele consecințe:

- n-am învățat temeinic nici o limbă străină, un mare handicap;
- toată viața a trebuit să învăț, să citesc, mai ales, în timpul facultății, fiind angajat permanent într-o cursă contracronometru alături de cei mai buni absolvenți ai liceelor teoretice din Moldova și nu numai. Trebuie să mărturisesc că și acum învăț în permanență, acum mi se pare că înțeleg mai bine fenomenele și le adâncesc prin studiu, altfel nu se poate ține pasul cu rapiditatea infernală a evoluției științei și tehnicii.

- Eu vă știu din facultate. Erați cu 2 ani de studii înaintea mea. Din promoția dumneavoastră îmi amintesc de dumneavoastră și de domnul Ionel Trandafir-cel care a condus mulți ani în calitate de director tehnic Întreprinderea Regională de Electricitate și apoi Întreprinderea de Rețele Electrice Ploiești. Știu că erați amândoi foarte activi și în afara preocupărilor pur școlare. Pe atunci activitatea nu putea să fie decât în cadrul organizat al UTM și de acolo vă știu. În întreprinderea de la Suceava l-am avut coleg de muncă pe inginerul Sfichi Romulus cu care, de asemenea, am aflat că ați fost coleg de promoție. Dumneavoastră ați scris undeva că cel mai inteligent om pe care l-ați cunoscut a fost domnul Amihăiesei. Și el v-a fost coleg?

Cu Ionel Trandafir m-am cunoscut în ultimul an de școală medie, în primăvara anului 1952, când efectueam practica finală în producție (de trei luni), la Uzinele 23 August din București. Venea de la școala medie din Ploiești. Ne-am înțeles de la bun început.

Cea mai pregnantă amintire din acele luni de practică este următoarea: Într-o seară la masa de la cantina uzinelor, a venit un bucătar gras, îmbrăcat în halat alb, cu un fes alb pe cap să ne întrebe cum ne împăcăm cu mâncarea? Ionel îi spune că, în general, e bine, dar nu înțelege de ce dimineața se dă doar a douăsprezecea parte dintr-o pâine, iar la amiază și seara câte un sfert, nu s-ar putea să se egalizeze cantitativ? Nu se poate, a spus omul! Păi cum să nu se poată? Pentru că așa a hotărât ministerul, a răspuns ritos bucătarul.

Ionel continuă, bine, bine, dar ministerul când ia o hotărâre nu o judecă? Ba da, se repede bucătarul. O judecă domnule, o judecă, până o distruge. Ionel îl asculta cu o mină serioasă, în timp ce noi, cei din jurul mesei sale, abia ne stăpâneam râsul.

În vară ne-am revăzut la Iași, la admitere, la căminul studentesc „Filimon Sârbu”. Era de-o veselie molipsitoare. El era student la Mecanică, eu la Electrotehnică. Ne vedeam aproape zilnic. Când am lucrat la Întreprinderea Regională de Electricitate București (IREB) a trebuit să-i predau o parte din instalațiile de distribuție alimentate din stațiile IREB, care ajungeau până la Ghighiu. M-a invitat la el acasă, i-am cunoscut copiii, am rămas prieteni până azi.

Pe Sfichi Romulus îl țin minte din amfiteatrul în care am dat examenul de admitere la matematică.

PERSONALITĂȚI - PERFORMANȚE

Stătea lângă Iftode Mihai, alt sucevean și-i spunea că sistemul de ecuații cu două necunoscute se poate rezolva prin două metode. Avea o voce gravă și o podoabă capilară foarte bogată. El era responsabil de grupă la grupa 314, iar eu la grupa 313 (prima grupă). Cea mai pregnantă amintire din timpul facultății pe care o păstrez, este legată de rezolvarea unei probleme (teme) de casă, dată de conferențiarul, în acea vreme, Hugo Rosman, la Bazele electrotehnicii. Era vorba de închiderea unui circuit trifazat în care una din fazele întrerupătorului rămânea deschisă. Rezolvarea presupunea utilizarea unui sistem de ecuații diferențiale cu derivate parțiale, destul de dificil.

Aveam dormitoarele alături. Se apropia termenul de predare al lucrării și nimeni nu reușise s-o deslușească. Într-o dimineață m-am dus la el, cu rezolvarea în stadii diferite, ne-am pus de acord și nu ne-am despărțit până n-am găsit soluția, după care toată lumea a copiat-o.

Nu-mi venea să cred că am reușit s-o descifrăm. Nu pot susține că eu excelam la matematică, Sfichi însă, da, era un pasionat al matematicii, colaborarea a fost utilă și fecundă. Ulterior ne-am revăzut la diverse instruiți pe diferite teme în cadrul Ministerului Energiei Electrice (MEE) sau Centralei Industriale de Rețele Electrice (CIRE). În permanență avea un caiet la el, în care rezolva probleme. Nu lăsa să treacă o zi, fără să rezolve, măcar o problemă. A și publicat mai multe cărți în acest domeniu. Și lui îi datorez participarea la simpozioane. M-a încurajat în acest sens, eu, manifestând o timiditate excesivă.

Cu Ioan Amihăiesei am fost coleg de grupă. Locuiam la cămin în același dormitor, îi cunoșteam toată activitatea școlară, zilnică. Era absolvent al liceului Petru Rareș din Piatra Neamț. A fost elev al renumitului profesor de matematică, Constantin Borș, dar era la fel de bun la toate obiectele. Știa pe de rost toate poeziile lui Eminescu. La obiectele noi, pe care le făceam la facultate, avea o putere și o viteză de acumulare ieșită din comun. Era suficient să-și arunce ochii pe un text și-l putea reproduce cu mare exactitate.

Într-o duminică dimineață, în ajunul examenului de Electronică industrială cu Constantin Onu, a venit la cămin. Mi-a cerut să-i explic cum funcționează o schemă. Nu am

reușit să-i explic convingător. A plecat cu un sentiment de insatisfacție. Din acel moment nu m-am mai desprins de notele luate la curs. Am refăcut toate schemele (erau 420 în total), cu mai multe conexiuni, din care dacă greșea una, aceasta nu funcționa. A fost unica dată din întreaga studenție, când m-am culcat la ora 2:00 noaptea. Ora de culcare era, de obicei, 22:00.

N-am întâlnit alt om, cu o asemenea capacitate intelectuală. A ocupat funcția de director al Grupului de instalații din Trustul de construcții Iași, a fost deputat (după revoluție), a demisionat din parlament pe motiv că se bătea apa-n piuă, apoi a îndeplinit funcția de președinte al Consiliului județean Iași.

A rezolvat toate cererile colegilor noștri, de angajare a studenților care urmau cursurile serale sau fără frecvență, ale diverselor forme de învățământ universitar, până în 1989 și după. Era suficient să-i telefonez, eu, pentru a rezolva imediat problema, nu cel în cauză. Sunt mândru că am cunoscut un asemenea om, că m-am bucurat și mă bucur de prețuirea lui. Despre el a scris, la superlativ, Grigore Ilisei, cu privire la cunoașterea catrenelor lui Omar Khayyam și mulți alții. În conversațiile sale manifestă o spontaneitate uluitoare.

Am făcut parte din biroul UTM al Facultății de electrotehnică, îndeplinind funcția de responsabil cultural, sarcină care nu știu cât mi se potrivea, dar îmi plăcea. Îi mobilizam pe colegi să participe la manifestațiile culturale (spectacole, filme, reuniuni săptămânale ale studenților sau la alte acțiuni de aceeași natură).

Această funcție mi-a permis să-l mențin în rolul de secretar UTM al anului nostru pe Constantin Apostol (fiu de preot) care nu s-a putut prezenta la examenul de admitere, la facultate, în 1951, odată cu seria sa de absolvenți ai liceului, decât după ce s-a angajat un an ca învățător suplinitor, într-un sat. Pentru acest fapt secretarul cu probleme organizatorice din Comitetul UTM pe Institut (un brăilean, Stoicescu Stănică) mi-a reproșat, în mod repetat, însă, i-am replicat că îl menținem în acest rol, pentru că e bun din toate punctele de vedere și a rămas până la sfârșitul facultății în aceeași funcție. Profesional a ocupat funcția de șef al Centrului de rețele Iași, șef al Sectorului (Secției) de rețele municipale Iași, apoi director tehnic și director al IRE Piatra Neamț. Era un foarte bun inginer și un om de moralitate exemplară. Aceasta era generația noastră care a contribuit la edificarea Sistemului Energetic al României.

- Știu că și alți colegi ai dumneavoastră au jucat un rol important la locurile de muncă unde au fost repartizați.

Au rămas în învățământul superior: **Cantemir Lorin** la tracțiune electrică, **Leonte Petru** la aparate electrice, **Miroș Iulian** la rezistența materialelor și **Vasilache Vitalie** la materiale electrotehnice.

Au lucrat în Sistemul Energetic Național (SEN): **Apostol Constantin** despre care am mai amintit, **Sava Adina** și **Grigoriu Margareta** la serviciul tehnic al IRE Iași, iar prima și la CIRE București; **Hațeganu Stelian** mulți ani director al IRE Sibiu, una dintre cele mai bune întreprinderi de rețele electrice, **Tincu Theodor** șef de Secție rețele, inspector energetic, dar și director al IRE Bacău; **Găitănanu Costică** șef de sector Bicăz, la IRE Bacău, apoi director

PERSONALITĂȚI - PERFORMANȚE

mulți ani la Întreprinderea de centrale hidroelectrice din Piatra Neamț; **Vizenberg Ioan** șef de sector și inginer șef adjunct la IRE Bacău; **Calapod Ioan** dispecer energetic și șef al Secției de înaltă tensiune (SIT) Bacău; **Verdeș Viorel** și **Sfichi Romulus** șefi de atelier proiectare la IRE Iași, respectiv la IRE Suceava; **Solomon Izu** a lucrat la furnizare la IRE Iași, apoi executant de instalații electrice la Washington; **Guja Ivenale** a ocupat funcția de director adjunct la Electromontaj Cluj.

Au lucrat la marile întreprinderi consumatoare ca energetici șefi: **Jora Ioan** la Progresul Brăila, **Gagea Aurel** în petrol, **Chitic Gheorghe** la regionala CFR Iași, **Panaite Ion** a lucrat pe șantierul Hidrocentralei de la Bicaz, apoi la metroul din București, **Kiss Francisc** a ocupat funcția de director tehnic la Trustul de construcții industriale Brașov, **Georgiu Ilie** a lucrat ca șef al serviciului tehnic la Teatrul Național Iași, apoi la cel din București, iar după 1985 ca proiectant la întreprinderea de distribuție a energiei electrice din New York. A emigrat în America din cauză că își construise un apartament, proprietate personală, în cartierul Băneasa, cu confort sporit, însă când a fost terminat complet, când s-a prezentat la IDEB să-și definitiveze contractul de furnizare a energiei electrice, i s-a spus că apartamentul nu-i mai aparține, a fost atribuit specialiștilor englezi care au venit să lucreze la fabrica de avioane din București; i s-a oferit un apartament în blocul Romarta de pe Calea Victoriei care nu i-a convenit și a solicitat aprobare de emigrare; **Vasilache Grigore** a ocupat funcția de inspector șef la inspectoratul teritorial de protecția muncii Iași, a scris o carte foarte documentată intitulată Sisteme de protecție împotriva tensiunilor electrice accidentale în instalațiile de joasă tensiune.

Generațiile noastre au avut șansa să contureze sistemul energetic național, cu toate componentele sale: producere, transport, distribuție și utilizare a energiei electrice și termice.

- Îmi amintesc că atunci când am intrat la facultate la Iași, pe panoul frunțașilor la învățătură, era tabloul viitorului inginer Michiu care a fost mulți ani directorul Uzinei de reparat transformatoare de la Roman, actuala ELEROM. Îmi amintesc foarte bine și din promoția dintre noi doi (promoția 1958) de Horia Chelaru, de Iurii Mărgărint, de Laurențiu Grădinaru. Vă rog să spuneți câteva fraze despre întreaga generație a noastră de ingineri și despre contribuția lor la industrializarea Moldovei în principal, a țării-în general și la concepția și realizarea practică a sistemului energetic național.

Michiu Gheorghe provenea de la celebrul liceu Roman Vodă din orașul Roman. Ca elev a participat la concursul rezolvatorilor de probleme la binecunoscuta revistă Gazeta matematică. Era cu un an mai mare ca mine-coleg cu Gavrilaş Nicolae, profesor de Tehnica tensiunilor înalte (TTI) și prorector al Institutului, cu Trifan Cezar cunoscut ca director adjunct la IRE Iași, cu Trofin Florentina (devenită Trifan), profesoară de bazele electrotehnicii, Ionesi Gheorghe inginer șef la Electromontaj Bacău, Dumitrașcu Mihai inginer șef adjunct la Electromontaj Bacău, Rozencrancz Samy șef serviciu producție la Electromontaj Bacău, Moisei Nicolae șef serviciu producție la Întreprinderea de electrocentrale Piatra Neamț, cu Ichim Ioan și Carzol Ioan care au lucrat la Electromontaj Câmpina, cu Ciobanu Iorgu energetic șef la Reconstrucția Piatra Neamț

etc. Fiind prieten cu Gavrilaş Nicolae, care era membru în comitetul UTM pe Institut, m-am împrietenit cu toți.

Cu Michiu Gheorghe am colaborat foarte bine la IRE Bacău, în special, când lucram la Investiții, perioadă în care s-a extins atelierul de reparat transformatoare de la Roman și s-a montat autoclava pentru uscarea în vid a bobinajelor transformatoarelor rebobinate în uzină. Am rămas foarte buni prieteni până când s-a mutat la București, la fata lui, unde am auzit că s-a stins din viață. Nu numai transformatoarele reparate la Roman, ci și confecțiile metalice realizate la uzină au servit la buna exploatare și dezvoltarea SEN românesc și nu numai, o parte din produsele uzinei luau drumul exportului.

Trebuie menționată contribuția substanțială a celor de la Electromontaj în realizarea SEN, în frunte cu directorul Alexandrescu Aurel, care era în anul patru, când eu eram în anul întâi. Mi-l amintesc cu câtă energie se bătea pentru cauza sa, în ultimul an de facultate. A lucrat și ca șef al Sectorului de rețele Bacău, când semna scrisorile cu Onoare muncii, o formulă impusă, probabil, care nu s-a mai folosit ulterior.

Primul inginer care a încercat să facă ordine la Sectorul de exploatare Bacău, a fost Preda Laurean, viitorul director al IRE Iași. A reușit să întroneze disciplina prin seriozitate, exigență și fermitate.

Chelaru Horia a lucrat ca energetic și ca cercetător, la Combinatul Chimic din Borzești. Ca student, era foarte stimat și respectat de colegii săi, ca inginer, s-a bucurat de o autoritate absolută din partea salariaților combinatului. Nimic nu se întreprindea, în combinat, fără ca el să fie consultat.

În toate situațiile în care ne-am întâlnit sau ne-am revăzut, am avut o reală bucurie și un sentiment de mândrie pentru faptul că proveneam amândoi, de la aceeași alma mater, de la aceeași magistri cu care ne mândream pentru priceperea, pentru iscusința și pentru generozitatea cu care ne-au îndrumat pașii pentru viață.

Laurențiu Grădinaru a lucrat o perioadă cu Ioan Amihăiesei, apoi la Tehnoton. Mă bucuram de prietenia lui, de modul apropiat și vesel, cu care mă întâmpina, îmi procura o mare bucurie, părea mai tânăr decât vârsta pe care o avea.

Despre Iurii Mărgărint știu că a lucrat o perioadă în învățământ dar nu l-am mai întâlnit de mult.

Reiterez afirmația că generațiile noastre au avut marea șansă, de a contribui din plin la construirea Sistemului Energetic Național, la exploatarea acestuia, la perfecționarea și modernizarea funcționării sistemului. Această operă de edificare a sistemului energetic a necesitat de fapt eforturile mai multor generații, a cumulat știința, competența și curajul acestora de a concepe instalații care se plăsmuiesc mai întâi în mintea proiectanților, se construiesc apoi și se pun în funcțiune pentru o exploatare de lungă durată.

Funcționarea continuă a SEN este o sarcină extrem de grea și complexă. Numai cei care au avut sarcina menținerii sistemului în funcțiune continuă pot înțelege dificultatea acestei misiuni.

PERSONALITĂȚI - PERFORMANȚE

- Întreprinderea Regională de Electricitate (IRE) Bacău a fost o adevărată școală pentru energeticienii moldoveni. IRE Suceava la 1 ianuarie 1961, IRE Iași la 1 iulie 1961 s-au născut din IRE Bacău. Care credeți că au fost oamenii cei mai reprezentativi ai IRE Bacău?

IRE Bacău a sărbătorit în anul 2001 împlinirea a 50 de ani de la înființare. I-am zis toți acestei sărbători jubileul vredniciei. Așa a fost intitulat și volumul omagial publicat cu acest prilej.

Era firesc să se creeze o școală de energeticieni la Bacău, deoarece funcționarea SEN, cel mai complex subsistem al economiei naționale, reclama disciplină, ordine, calitate și rigoare, în tot ce se întreprindea pentru menținerea în stare de funcționare a acestuia, în scopul alimentării cu energie electrică fără întrerupere a tuturor consumatorilor.

SEN este, așadar, un gigant. Orice perturbație apare într-un anumit punct al său se propagă la amplitudini diferite în întreg sistemul, cu o viteză aproape egală cu viteza luminii. Uneori aceste perturbații pot provoca avarii grave, echivalente cu catastrofele naturale. Pentru prevenirea unor astfel de evenimente personalul ce prestează servicii în sistem trebuie să fie calificat corespunzător, să fie instruit, să fie dotat cu echipamente de lucru și de protecție, încât activitatea să se poată desfășura fără riscuri atât pentru personalul propriu, cât și pentru populație, ceea ce nu-i de loc simplu de realizat.

Odată cu numirea, în 1958, ca director al IRE Bacău, a domnului inginer Stoica Gheorghe, situația întreprinderii s-a schimbat radical. Prin seriozitate, prin forța persuasivă a cuvântului și prin exemplul său personal, a reușit să instituie un climat de încredere reciprocă, salariaților întreprinderii. A realizat o corectă delimitare între funcțiile de conducere, a determinat și a încurajat corectitudinea în acțiunile întreprinse, exercitând un rol extrem de pozitiv și eficient în desfășurarea activităților de ansamblu ale întreprinderii.

Din punct de vedere tehnic inginerul șef Balaurescu Dumitru, conducea cu mare competență activitatea de exploatare și participa direct la cele mai grele și complicate operații, dând mereu dovada unei vitalități impresionante. Rețin prezența sa la înlocuirile de transformatoare de putere din stațiile de transformare, cu mijloace rudimentare, de multe ori manuale, apoi urmărirea cauzelor declanșărilor LEA 110 kV Roman-Iași, în lunca Siretului, dar și controlul iluminatului public din orașul Bacău. În acest ultim caz, controlul dura până pe la ora 1 sau 2 noaptea. Ne opream la un restaurant, unde discuțiile constituiau adevărate lecții de exploatare a instalațiilor unde zăboveam până la ora 5 dimineață, însă la începerea programului, era primul care intra pe poartă, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Cei din generația mea nu îndrăzneau să ne abatem de la aceeași ordine, nu puteam să nu facem la fel. S-a transferat la IRE Iași unde aspira să-și dea doctoratul și să ajungă universitar. Și-a îndeplinit acest vis. Era satisfăcut. A scris o carte despre ameliorarea factorului de putere în instalațiile electrice.

Contabil șef era Daniliuc Vasile, pe care domnul Stoica l-a luat cu el la București. Vlad Vasiliu răspundea de investiții, de proiectare și de activitatea de construcții-montaj. Ing. Mazilu Ioan, șeful serviciului producție, a influențat pozitiv activitatea de exploatare, prin

rigurozitatea, competența profesională și exigența pe care o dovedea permanent. Era de temut la recepțiile pe care le făcea înainte de punerea în funcțiune a instalațiilor. Nu-i scăpa nimic. La recepția LEA 20 kV Adjud-Podu Turcului, cu el în frunte, urmat de Verbițchi Claudiu, în calitate de șef al șantierului de Construcții-montaj (executantul lucrării), de doamna ing. Maria Stoica, șefa serviciului investiții (beneficiarul lucrării) și de mine la exploatare, după o zi întreagă de mers, când ajungea în fața unui stâlp de beton centrifugat spunea: e fisurat! Unde domnule? Pe partea opusă! Și chiar era. Verbițchi era disperat că domnul Mazilu vedea prin stâlp!

Altă dată, într-o duminică, am luat trailerul cu echipa de linii de la Roman, pentru înlocuirea izolatoarelor sparte la un stâlp cu rotire de fază, de 110 kV, al liniei Borzești-Bârlad, din zona Glăvănești. Operația era grea, de durată, echipa însă era foarte bună (șef de echipă Mielu Ursărescu), am închis autorizația de lucru înainte de termenul programat. A doua zi m-a întrebat cum am făcut? Nu-i venea să creadă că m-am descurcat în termenul programat. Era o mare onoare să fii apreciat de către el. Unul a fost Mazilu!

Cele două întreprinderi care s-au desprins din IRE Bacău în cursul anului 1961 funcționau cu instalațiile lor proprii, cu personalul lor în subordinea Sfaturilor Populare Regionale, cu reguli de funcționare mai puțin stricte decât cele din întreprinderile componente ale Ministerului Energiei Electrice (MEE). A fost nevoie de o reorganizare după modelul regulilor din MEE și de introducerea unei discipline tehnologice severe pentru ca lucrurile să intre în ritm normal de funcționare.

La IRE Bacău, după plecarea, în 1963, a domnului Stoica la București, a rămas în locul său, mai tânărul inginer Popescu Dumitru. Acesta a continuat să imprime încredere oamenilor pe care-i conducea, a ridicat tot mai sus nivelul exigenței față de calitatea lucrărilor și a nivelului exploatarei, a pus un accent mai puternic pe experiența de exploatare a instalațiilor.

A dat un nou impuls activității de proiectare (inițial lucrase și el la proiectare), a intervenit cu curaj în executarea lucrărilor de investiții și de exploatare, mobilizând pentru perioade, relativ scurte, întreg personalul de exploatare al întreprinderii.

Faptul că te puteai baza pe cuvântul directorului îți dădea puterea să acționezi liber, fără frica de a greși.

În IRE Bacău exista un spirit puternic de emulație autentică, fiecare dorea să se evidențieze, să obțină rezultate cât mai bune. Doar cei mai competenți primeau aprecierile favorabile ale superiorilor.

- Majoritatea inginerilor energeticieni din întreaga Moldovă au fost absolvenți ai facultății de Electrotehnică de la Iași. Și-au pus amprenta marii noștri dascăli nu numai pe pregătirea profesională, dar și pe comportamentul în general al absolvenților acestei prestigioase școli. Care credeți, dintre profesorii noștri, că au avut cea mai mare înrâurire asupra întregii noastre activități?

La facultate a avut parte de adevărați titani ca profesori

Evident, impresiile pot fi subiective de la un om la altul. Eu am avut și am un sentiment de venerație pentru cei ce au menirea să modeleze oamenii, caracterele și sufletele acestora.

Noi, la Iași, am avut parte nu de profesori, ci de adevărați titani: **Alexandru Climescu** și **Ioan Creangă** la analiza matematică, respectiv, la geometrie analitică (ultimul a fost laureat al premiului de stat pentru Cursul de geometrie analitică), **Dumitru Mangeron** la mecanică teoretică care ne vrăjea pur și simplu, **Emil Luca** la fizică, **Vasile Corlățeanu** la mașini electrice, **Simion Oprișor** la centrale electrice, pe care-l urmăream, cu răsuflarea tăiată, când desena pe tablă schemele de protecție prin relee, ca să observ cum funcționează ansamblul menit să dea impulsul de declanșare întrerupătorului automat, al elementului protejat.

Vasile Petrescu la Măsurări Electrice transforma ecuațiile diferențiale și integralele în scheme de măsurare și totul părea de-o claritate de cristal. **N. V. Boțan** făcea un curs de acționări electrice aplicativ, de o mare frumusețe. A fost cel mai prolific în ceea ce privește cărțile scrise și publicate, dintre toți profesorii noștri. **Hugo Rosman**, prin acuratețea scrisului și prin eleganța expunerii, ne făcea să trăim, să înțelegem fenomenele deosebit de complicate și abstracte ale electrotehnicii.

Alexandru Poeată, tânăr pe vremea studenției noastre, a devenit cel mai redutabil rețelist al țării. L-am invitat de mai multe ori la Bacău unde ne conferenția, prezentându-ne ultimele noutăți ale domeniului. L-am întâlnit la multe simpozioane. Când lua cuvântul era ascultat cu sfîințenie, avea verbul ascuțit, știa să lanseze cu mult farmec o ironie, atunci când trebuia și o snoavă la timpul ei.

Vasile Prisacaru la iluminat electric, **Alexandru Matei** la Geometrie descriptivă și desen tehnic, **Gh. Vasiliu** la bazele electrotehnicii, **Emil Hanganu** la aparate electrice, **Carol Linde** la mașini de ridicat, **Leopold Sebastian** la utilaj electric și-au dăruit întreaga pricepere pentru a ne înarma cu cele necesare trecerii la exercitarea profesiei de inginer.

- Nu uit că dumneavoastră ați fost dirigintele de șantier al liniei de 110 kV Bicz-Suceava care a început în primăvara anului 1959 și s-a pus în funcțiune la 1 august 1960. Ne-ați racordat la sistem! Legătura cu IRE Suceava a fost nu numai prin această linie dar și prin relațiile de colaborare dintre întreprinderile de la Bacău și de la Suceava. Ce credeți că ne-a unit în principal?

M-am transferat la IRE Bacău la 15 ianuarie 1960, deoarece a trebuit să închei anul la întreprinderea de la care am plecat. Proiectarea liniei Bicz-Suceava s-a făcut în anul 1959. Prin luna decembrie 1959, la unul dintre buletinele de știri, de noapte, s-a anunțat la radio București, la ora 22:30, că s-a aprobat investiția pentru realizarea LEA 110 kV Bicz-Suceava, care urma să înceapă imediat după 1 ianuarie 1960.

La 15 ianuarie 1960, traseul liniei era predat. Au început lucrările de transportare a materialelor la sediile loturilor și în diverse puncte de pe traseu. Lucrările s-au atacat simultan din cinci puncte (cele cinci loturi). Aceasta a permis punerea în funcțiune a liniei la 1 august 1960. Am avut șansa unică, să fiu angajat în acel moment la IRE Bacău, când a început execuția efectivă a liniei, prilej cu care am trăit o experiență extraordinară. Am învățat și de la proiectanți și de la constructori. Traseul liniei era încântător, am îndeplinit rolul de diriginte cu mare plăcere, cu interes, cu dorința de a învăța, cu pasiune. Mărturisesc acum că eram mândru de faptul că regiunea mea, (județul Botoșani fusese inclus în regiunea Suceava, probabil de teama ca Ana Pauker, să nu înființeze RSS Botoșani!). Consideram asta drept aportul meu la dezvoltarea zonei din care mă trăgeam.

Sigur că nu numai linia ne-a unit, aceasta n-a însemnat nici măcar prima legătură a IRE Bacău cu IRE Suceava, dar nici ultima. Au existat instalații proiectate de către IRE Bacău în zonele Rădăuți și Bucecea, înaintea acestei linii, deoarece IRE Bacău avea în exploatare instalațiile energetice din întreaga Moldovă. Colaborarea cu IRE Suceava s-a intensificat după racordarea la SEN.

La 1 ianuarie 1961 s-a înființat Întreprinderea Regională de Electricitate Suceava.

Eu am avut Ordin al Ministrului de numire ca șef de sector rețele Suceava, la înființarea IRE Suceava, dar am convenit cu domnul Stoica să nu mă prezint la Suceava, apoi tot cu el am convenit să nu-mi părăsesc profesia în favoarea unui post la comisia economică a municipiului PCR Bacău, unde se făceau presiuni, de către secretarul cu probleme economice, să mă transfer acolo.

Colaborarea mea cu IRE Suceava a căpătat un aspect cu totul nou, după ce am început să particip la simpozioanele și reuniunile tehnico-științifice, organizate de către IRE Suceava, din inițiativa colegului meu Sfichi Romulus, sprijinit puternic de către dumneavoastră, în special. După ce-am devenit șeful Atelierului de proiectare, odată cu dobândirea mai multor

grade de libertate și, de ce să nu spun, în aspirația și necesitatea de a accede cât mai sus, în domeniul cunoașterii, am avut multiple colaborări cu energeticienii suceveni.

A mai fost un argument care ne-a apropiat. Este vorba de întâlnirile noastre curente la Serviciul Investiții al CIRE și MEE, la domnul Gabriel Bossard, la doamnele Pascaru și Mureșan. Dumneavoastră veneați acolo în calitate de inginer șef adjunct cu investițiile, proiectarea și activitatea de construcții-montaj cu noi propuneri de lucrări care trebuiau introduse în plan, iar eu în calitate de șef al serviciului de investiții tras de multe ori la răspundere pentru că nu eram în grafic cu ritmul lucrărilor. Știu că IRE Suceava reușea frecvent să realizeze lucrările din planul inițial până în lunile septembrie–octombrie ale fiecărui an și să primească prin redistribuire fonduri suplimentare de investiții. Acest lucru se datora faptului că aveți un atelier de proiectare și un șantier de construcții-montaj foarte puternice.

Noi abia reușeam să ne realizăm planul anual în ultimele zile ale anului și aveam noroc de domnul director Popescu Dumitru, care dispunea măsuri ferme pentru realizarea acestuia.

Pe măsură ce timpul trecea, cele două întreprinderi desprinse din IRE Bacău, cu conduceri mai tinere și mai dinamice, au depășit în unele privințe întreprinderea din care s-au născut.

Mai întâi cantitativ și-au dezvoltat rețelele electrice, liniile și stațiile de transformare pe seama investițiilor, apoi calitativ și-au modernizat mai repede instalațiile, prin aplicarea tehnicilor de vârf (electronica, telecomunicațiile și informatica) în conducerea (comanda și telecomanda) instalațiilor de transport și distribuție a energiei electrice.

Aceste fapte, m-au determinat, ca imediat după numirea mea în funcția de șef de atelier proiectare, să întreprind o serie de schimburi de experiență, cu cele mai bune ateliere de proiectare din țară. Primul schimb l-am efectuat la IRE Suceava, unde omologul meu ing. Hopulele Ioan m-a primit cu amabilitate, mi-a pus la dispoziție toate informațiile de care dispunea și am devenit prieteni pentru totdeauna. Astfel de schimburi am mai făcut ulterior cu colegii de la Brașov, Cluj, Iași, Timișoara și București.

- Eu trebuie să vă reamintesc că primul director al IRE Suceava, domnul inginer Vlad Vasiliu, a venit de pe postul de inginer șef adjunct cu investițiile de la IRE Bacău. Al doilea director al IRE Suceava, domnul Barbu Emil, a venit de la IRE Timișoara de pe funcția de șef al atelierului de proiectare. Noi am avut deci, de la înființare în 1961 și până în 1969, ca directori oameni foarte pricepuți în domeniul investițiilor. Eu doar am continuat această tradiție.

La IRE Iași, domnul Preda Laurențiu a fost primul director al întreprinderii, plecat tot de la IRE Bacău, iar al doilea a fost și a rămas timp de 26 de ani inginerul Vasiliu Vlad – de asemenea format la școala IRE Bacău. Inginerul șef Balaurescu Dumitru tot de la Bacău provenise.

Într-un anume fel acești oameni și-au arătat valoarea și prin rezultatele pe care le-au obținut în întreprinderile desprinse din IRE Bacău.

Da, aveți dreptate și cred că mai există un motiv major adevărat și nu o justificare. Să nu uităm că în afara celor doi directori ai noștri, Stoica Gheorghe și Popescu Dumitru, care au ajuns până în vârful ierarhiei la București în MEE au mai plecat din IRE Bacău tot la București la CIRE sau MEE și domnii Daniliuc Vasile și Mladinovici Aurel – ambii foști directori economici – inginerii Moisa Aurel, Merișca Dorin, Florescu Ștefan și economiștii Gociu Sava și Burghel Constantin. Inginerul Ionașcu, tot de la noi, a ajuns inginer șef al IRE București iar inginerul Frâncu, fost șef serviciul investiții al IRE Bacău, a fost promovat ca director al IRE Vrancea.

- Știu că atunci când s-a pus problema unei magistrale de foarte înaltă tensiune care să străbată Moldova de la Sud la Nord ați susținut ideea liniei de 400 kV și ați și prezentat această variantă pentru avizare la conducerea Ministerului Energiei Electrice. Cred că știți că abia în vara lui 2009 s-a pus în funcțiune linia 400 kV Gutinaș-Bacău-Roman-Suceava. Ce vizionar ați fost!

În calitate de șef al Atelierului de proiectare și responsabil al lucrărilor ce se concepeau la Bacău, eram nevoit să prezint lucrările eminate din studiile întocmite la Bacău, mai întâi la CTE din IRE Bacău, apoi la CIRE și ulterior la minister. De dezvoltarea SEN la minister răspundea din 1976, de când fusese promovat adjunct al ministrului, chiar domnul Popescu Dumitru, fostul nostru director.

A susținut profilul de 400 kV a magistralei Gutinaș –Bacău – Suceava

Încercări de avizare a acestei lucrări au mai existat, mai întâi la CIRE, însă, Petre Meteș, energeticul acesteia, nici n-a vrut să audă. Eram buni cunoscuți, ne stimam reciproc, dar îmi spunea râzând, că nu-i necesară tensiunea de 400 kV și că atâta timp cât el va fi energeticul CIRE, lucrarea nu va trece. Idei similare veneau și de la Iași, unde universitarii rulând programe specializate și performante pe calculator, au ajuns la concluzia că nu sunt necesare alte căi de curent la foarte înaltă tensiune pentru Moldova. Sigur că tendințele erau nefavorabile în acel moment, dar nimic nu rămâne pe loc.

Cunoscând aceste opinii am prezentat, totuși, planșa pe care era figurat traseul liniei la minister. Consiliul Tehnico-Științific al MEE a avizat lucrarea, s-a inclus în planul de proiectare al MEE și al Institutului de Studii și Proiectări Energetice (ISPE), s-a trecut la elaborarea proiectului, apoi la executarea lucrării, concepută să funcționeze în prima etapă la 220 kV. Trecerea la funcționarea la tensiunea de 400 kV implica înlocuirea autotransformatoarelor de 220/110 kV cu transformatoare de 400/110 kV, în toate cele trei stații racordate la această linie (Bacău Sud, Roman și Suceava). Ideea va continua și se va finaliza cu închiderea inelului de 400 kV de la Suceava la Cluj.

Nu-mi atribuiți, vă rog, calități de vizionar. Eu sunt mai degrabă un sceptic, poate un realist. Cei din ISPE care erau adepții tensiunii de 400 kV pentru transportul energiei și, în final, Popescu Dumitru, cel care a hotărât soluția au fost intra-devăr vizionari.

- Atunci când domnul director Gheorghe Stoica a fost numit director al IRE București v-a convins să-l urmați pentru că avea mare încredere în dumneavoastră. De ce nu ați rămas la IRE București?

După numirea domnului Stoica în funcția de director general la IRE București, primul salariat pe care l-a luat de la Bacău, a fost Vasile Daniliuc, eminentul contabil șef al IRE Bacău, un om cu o mare pasiune pentru activitatea financiar-contabilă și o mare competență în domeniu. Avea o răbdare și un calm greu de închipuit. Cunoștea foarte bine legislația în vigoare. Nu l-ar fi lăsat pe cineva care-i adresa o întrebare, să plece de la el, fără să înțeleagă bine răspunsul la întrebarea pusă. Era de o moralitate impecabilă, era demn de toată încrederea. Pentru funcția de șef de sector, am fost desemnat să merg eu. Înainte de momentul plecării la București, în august 1963, am suferit un accident de motocicletă, în localitatea Răcăciuni, încât am plecat abia în februarie 1964, după ce am efectuat toate investigațiile necesare, grație bunului meu prieten Pompiliu Manea. Acesta era student la cursurile fără frecvență ale Politehnicii bucureștene și lucra ca asistent medical la Spitalul Fundeni. M-a luat la spital unde m-au consultat foarte mulți doctori, printre care doamna doctor Zarea, soția decanului de la facultatea de mecanică, Ștefan Zarea, care mi-a făcut electroencefalograma, doctor Popescu radiolog și mulți alții oftalmologi, neurologi, cardiologi, psihiatri etc., încât la plecarea din spital, în autobuzul spre oraș din cincisprezece persoane câte erau în acesta, nouă mă consultaseră pe mine. În cele din urmă am ajuns la academicianul C. Bălăceanu-Stolnici, despre care prietenul meu spunea că mergea lumea la el, ca la Maglavit. Acesta mi-a garantat că 99,9% n-am nimic, încât pot să vin la București fără nici o frică. În discuția cu el își amintea cu plăcere de punctul de apropiere a Siretului cu șoseaua și cu calea ferată, la nord de Răcăciuni, pe care-l considera de o mare frumusețe.

Înainte de plecarea la București, Popescu Dumitru, n-a vrut să-mi dea transferul, a spus că dacă mă consider prietenul lui să rămân aici, să-l ajut, și nu la București. Deși i-am spus că dacă nu mă simt bine revin la Bacău, nu m-a crezut. Abia la revenirea la Bacău mi-a aprobat transferul.

Îl știam bine pe domnul director Popescu Dumitru. El făcuse facultatea de Electrotehnică la Timișoara concomitent cu cea pe care o făcusem eu la Iași. Convocările militare de câte o lună pe an în vacanță, le făceam împreună cei de la Timișoara, de la Iași și de la București în specialitatea telecomunicații. Îmi amintesc că la una din convocări, la Someșeni-Cluj, eram amândoi elevi-soldați în aceeași grupă, el în frunte ca cel mai înalt, eu la coadă, ca cel mai scund.

La București, mi s-a încredințat conducerea Sectorului de rețele București Vest, ce cuprindea rețelele din afara Bucureștiului: raioanele Buftea, Răcari, Snagov, Titu și Videle. La București Est era Conecini Ion, cu care, m-am înțeles foarte bine.

Din punctul de vedere al serviciului totul mergea normal, cu locuința mergea mai greu. Aveam promisiunea corespunzătoare dar nu se putea întrevădea momentul când se va realiza

aceasta. Sectorul București Vest începea să intre în regim normal de funcționare, personalul începuse să înțeleagă ce aștept eu de la ei, erau speranțe de mai bine.

În primăvara anului 1965 au avut loc mai multe accidente mortale prin electrocutare, în SEN. S-a oprit întreaga activitate a personalului, până la instruirea și reexaminarea acestuia. Urma ca șefii ierarhici să declare pe proprie răspundere că subalternii și-au însușit normele de protecție a muncii, că le respectă, că garantează că nu se vor mai produce accidente, deci se poate relua lucrul. La ședința pe care am avut-o cu toți șefii de centre și subcentre de rețele, în prezența inginerului șef adjunct, Diaconu Teofil (ulterior director al Întreprinderii de Distribuție a Energiei din municipiul București), după ce mi-am terminat expunerea, pregătită pentru această discuție, Diaconu a zis: n-am nimic de spus în plus, față de ce v-a spus tovarășul inginer Șchiopu; este absolut necesar să respectați întocmai ceea ce-a spus dânsul aici.

Eram apreciat, începusem să am satisfacții dar inima mă trăgea să mă întorc la Bacău. Și am făcut-o.

- Știu că ați vrut să vă încadrați la IRE Iași și că domnul director Vlad Vasiliu nu a dat curs cererii dumneavoastră. Care credeți că a fost motivul?

La înființarea IRE Suceava, a existat un ordin al ministrului energiei electrice prin care eram numit în funcția de șef Sector rețele electrice Suceava. M-am sfătuit cu domnul director Stoica și mi-a garantat că dacă nu mă prezint la Suceava, intervine la ministru și mă scapă de o eventuală sancțiune, pentru nerespectarea ordinului.

Cu domnul director Vlad Vasiliu mă înțelegeam bine, după părerea mea, n-am avut nici un diferend, dimpotrivă. Lucram la sectorul Bacău când domnia sa s-a deplasat la Bacău, mi-a cerut și i-am oferit un braț de tip electromontaj pentru un corp de iluminat de tip Noris, pentru o lampă cu incandescență de 300 W, prilej cu care a insistat să vin la Suceava. Țin minte că odată a venit special la Bacău, iar când mi-am reînnoit refuzul, cred că s-a supărat și mi-a spus că și el îmi va refuza orice rugămințe de-a mea. După mai bine de zece ani, când cei de la Bacău nu-mi dădeau un apartament corespunzător (aveam doi copii), m-am hotărât să mă transfer la Iași. M-a refuzat pe motiv că-s prea bătrân (aveam 40 de ani).

Nu cred că domnul Vasiliu a avut un alt motiv, în afară de orgoliul rănit și satisfacția răzbunării.

Regret că nu m-am adresat inegalabilului meu prieten, Ioan Amihăiesei, care, cu siguranță m-ar fi ajutat, dar nu voiam să părăsesc rețelele electrice, deși la Grupul de instalații, se realizau instalații electrice la construcții.

- V-am văzut biblioteca personală. La care din cărțile pe care le aveți țineți cel mai mult?

Am spus la început că biblioteca a constituit leitmotivul vieții mele.

PERSONALITĂȚI - PERFORMANȚE

Prima a fost cea din clasa a 5-a, la școala primară din Broscăuți, când eram un copil. Târziu am aflat motivul numirii mele ca bibliotecar. La împlinirea a 30 de ani de la absolvirea clasei a 5-a, domnul învățător Zaharia Constantin, mi-a dezvăluit din catalogul clasei că avea notată înclinația mea pentru limba română, însă această dezvăluire s-a produs prea târziu.

A doua, s-a petrecut la Aiud, când s-au primit mai multe pachete de cărți, de la Ministerul Muncii din București. Au fost puse toate într-un dulap și m-au numit bibliotecar. Majoritatea erau de la editura Jul Giurgea, o colecție de literatură universală de cărți foarte bune.

A treia, la Reghin, am făcut parte din colectivul Bibliotecii raionale, din partea comitetului raional de partid.

A patra, la Bacău. În 1960, când lucram la Serviciul tehnic, mi s-a încredințat misiunea clasificării și ordonării cărților aflate în patrimoniul Cabinetului tehnic, lucrare de durată, încheiată cu bine.

A cincea, înainte de ieșirea la pensie, a trebuit să curățăm biblioteca tehnică a IRE Bacău de balastul inutil, după regulile cunoscute ale biblioteconomiei. Mai întâi am trimis două doamne să efectueze această operație, dar s-au întors supărate, că e praf, că trebuie să se cațere pe rafturi și nu mai pot. Am finalizat eu lucrarea. Am început cu normativele, prescripțiile, instrucțiunile, fișele tehnologice, proiectele tip etc. elaborate și aprobate de MEE, apoi cărțile și revistele existente.

Singura bibliotecă pe care încă n-am inventariat-o, n-am ordonat-o și n-am pus-o pe calculator, dar nici n-am curajul să mă apuc de ea, este a mea personală, dar îmi propun s-o fac într-un viitor cât mai apropiat.

Din biblioteca personală țin cel mai mult la opera lui Mihai Eminescu

În ceea ce privește întrebarea la care cărți țin mai mult, mă pot lăuda că am opera integrală, a lui Mihai Eminescu, publicată, de Academia Română și la aceasta țin mai mult, dar sunt foarte mulți alți autori pe care-i prețuiesc mult. Nu știu la care să mă opresc, de teama de a nu comite un sacrilegiu. Sigur însă, mă despart cu mare greutate de orice carte, indiferent de mărimea ei.

- Știu că sunteți nelipsit la concertele de muzică clasică din sala Ateneu din Bacău. Încercați, vă rog, să motivați întreaga dumneavoastră filozofie despre îmbinarea profesiei cu arta, cu literatura, cu preocupările culturale în general.

Nefăcând liceul teoretic am fost privat de binefacerile culturii generale ce se însușește în școală. Acest lucru a făcut ca toată viața mea să mă aflu în ipostaza de autodidact. Deci și de studiul muzicii am fost lipsit.

Când eram copil ascultam cu deosebită atenție muzica populară, ce se cânta în sat la noi, la sărbători, serbări sau diverse alte ocazii, dar cu predilecție cea cântată la vioară. Am afirmat cândva că, dacă aș fi știut să cânt la vioară, aș fi ajuns artist al poporului. Însă asta nu s-a întâmplat.

Trebuie să mărturisesc că sunt capabil să ascult mereu muzică bună. La muzica simfonică am ajuns, mai întâi, din simplă curiozitate, apoi aceasta a devenit o necesitate, în sensul că muzica simfonică este relaxantă, liniștitoare, odihnitoare, aduce calmul în suflete, procură o mare satisfacție estetică. Aceasta nu se poate și nu trebuie să fie explicată, ea se adresează direct sufletului. Îți place sau nu-ți place!

Cred că îmbinarea profesiei cu arta, cu literatura, cu cultura în general, se realizează de la sine, cu condiția ca sufletul să-ți vibreze la mediul cultural ce ți se oferă, să-ți placă.

Profesiunea noastră are un caracter tehnic. Cultura tehnică face parte din cultura generală ca și celelalte componente ale acesteia.

Nu văd nici o dificultate în a le îmbina, cum spuneți dumneavoastră. În fond, consumând o cantitate de timp pentru a asculta muzica, a viziona o expoziție, a privi un tablou etc. constituie cel mai potrivit mod de a-ți îmbogăți cunoștințele, deci a-ți ridica nivelul cultural, fără să-l simți ca pe un efort.

Trebuie să vă spun că atunci când merg la Iași, în zilele de concert, mă bucur mult când în sală, îl văd pe domnul Hugo Rosman, un meloman rasat, un om care-și folosește în cel mai rațional mod timpul disponibil.

Nu știu dacă cele de mai sus pot constitui o filozofie proprie. Putem să o considerăm așa doar dacă filozofia, un cuvânt foarte pretențios, reprezintă modul de a fi și de a se comporta al unui om ca să se poată el singur considera pe deplin împlinit.

PERSONALITĂȚI - PERFORMANȚE

- Știu că aveți un copil care trăiește și lucrează ca medic în Statele Unite ale Americii. Ați fost de multe ori în vizită acolo. Care este părerea dumneavoastră despre această țară, despre concepția de viață a americanilor? Care considerați că sunt atu-urile Statelor Unite?

SUA este un conglomerat de țări, unic în lume, nu numai prin forma de organizare și administrare, ci și prin realizările tehnice, fără egal, în altă parte a globului pământesc.

Știe că americanii cred în libertate, proprietate privată și justiție

La baza concepției de viață a americanilor, cred că stau două elemente esențiale: proprietatea privată și libertatea. Cred că libertatea, pe care o conferă proprietatea privată garantată de către stat, constituie cea mai mare realizare a poporului american. Cetățeanul american, este stăpân absolut asupra bunurilor sale, indiferent de ce natură sunt acestea. Pe el nu-l interesează ce cred, ce fac sau ce spun alții despre orice sau despre oricine, el își vede de averea lui. Pe proprietatea lui este suveran. Din acest punct de vedere, legile statului american îl protejează, îl apără contra oricăror imixțiuni în treburile sale.

Americanul n-are complexul fricii, n-are teamă de ziua de mâine, de ideologii, de amenințări, el este sigur că este apărut, are această certitudine. Americanul trăiește cu convingerea neșămutată că dacă realizează ceva, dobândește ceva, realizarea constituie dreptul său sacru, nimeni nu poate să-l frustreze de acest drept. El are convingerea că dacă se adresează justiției, aceasta îi va face dreptate, dacă se adresează poliției, aceasta îi va răspunde prompt și va veni în ajutorul lui, fără tergiversări, fără minciuni.

- Aveți de gând să mai lucrați și după împlinirea vârstei de 80 de ani? Cred, sunt sigur, că mai greu se va găsi un expert tehnic cu atâta experiență și cu atâta competență și ar fi păcat să vă opriți. Singurii care s-ar bucura ar fi poate E.ON și alți operatori de rețea sau proprietari de instalații electrice unde apar accidente, avarii etc.

Am convingerea că acest moment, deloc fatidic, va trece ca și celelalte, care au trecut până acum, așa cum trec toate zilele, în cel mai banal mod.

Sunt atât de obișnuit cu munca, încât atunci când văd că în România, zilnic se sărbătorește ceva, mă mir și mă întreb când au timp să se sărbătorească, aproape în permanență. Cel mai mult mă irită perioadele în care se întrerupe total activitatea (Crăciun, Anul nou etc.), când nu mai funcționează nimic, nici o instituție, încât, cum ar putea să mă sperie o zi care trece banal ca oricare alta?

La începutul lunii septembrie a anului 2012, la Chișinău, academicianul Gleb Drăgan, la vârsta de 92 de ani, își făcea planuri pentru scrierea de noi cărți. Recent într-o convorbire telefonică, îmi explica că plănuiește pentru un orizont mai îndepărtat, în timp, o aniversare de anvergură națională, a lui și a fratelui său Boris, care trăiește la Kiev în Ucraina.

Are de gând să lucreze până la sfârșitul vieții

Dacă de când mă știu am lucrat în continuu, sper că așa se va întâmpla până voi închide ochii, iar dacă nu voi mai face expertize, voi găsi cu siguranță, altceva.

La 15 iunie 2013 plecăm în SUA, fata noastră ar trebui să nască al treilea copil (ne rugăm să fie sănătos), până la 10.11.2013 vom fi acolo, vom prinde toamna, când arborii își schimbă cromatica, când râul Huron, ce trece prin localitate, cu apa limpede precum cristalul, adună rațele și găștele pe luciul său. Viața-i frumoasă, lumea-i minunată.

Expertizele mă țin treaz, conectat, la realitatea energeticii românești. Totuși acestea nu totdeauna sunt plătite corespunzător timpului efectiv lucrat, dar asta-i altă problemă.

- Vă rog să spuneți câteva fraze despre firma din Cluj cu care colaborați de mulți ani și, mai ales, despre directorul acestei firme care am înțeles de la dumneavoastră, că este un om deosebit, cu multiple preocupări.

În februarie 1958, m-am transferat de la Colonia de copii minori Brâncovenești, la IGR (întreprinderea de gospodărie raională) Reghin, unde după câteva luni, am fost numit inginer șef. Mâncam la prânz la cantina Sfatului popular raional Reghin. Zilnic veneau aici doi tineri înalți, frumoși, unul brunet, altul blond, elegant îmbrăcați, discutau în permanență, mâncau și plecau.

Îi priveam cu interes, cu invidie pentru tinerețea lor, dar nu știam nimic despre ei. Ocupat permanent, prins în diverse treburi n-am insistat să le fac cunoștința. Pe la jumătatea lunii august m-am internat în spital, la chirurgie, pentru a mi se scoate o bățătură din talpă, o bagatelă, care mă deranja însă.

Era într-o duminică dimineată cu cer senin și soare strălucitor, nu prea cald. Am coborât în curtea spitalului, plină de verdeață și de pomi fructiferi. Merele încă nu erau coapte, erau acrișoare. Obişnuit cu cruditățile m-am cățarat într-un copac și am cules câteva mere. Am urcat în salonul situat la etajul 1, al pavilionului. Am citit câteva pagini, dintr-o carte de rețele electrice, după care am adormit. La vizita de după masă, m-am trezit. Aruncându-mi privirea spre ușă, am observat trei sau patru bărbați în halate albe, care intrau în salon. Tânărul brunet, de la cantină, era în fruntea grupului și îi spunea doctorului din stânga sa, arătând cu mâna dreaptă spre mine: El, e domnule doctor! Doctorul Nicolescu radiologul spitalului, se apropia de mine, zâmbind. Tot grupul privea în direcția patului meu. Gândul m-a dus la ce-oi fi greșit? Oare m-au văzut cățarat în măr? Vin să mă tragă la răspundere? Nimic din închipuirile mele nu s-a confirmat. Doctorul Nicolescu aflase de la tehnicianul radiolog, Pompiliu Manea, brunetul de la cantină, că lucrez la IGR Reghin care se ocupa și cu distribuția energiei electrice. Mi s-a adresat astfel: tovarășe inginer, am aflat că lucrați la uzină și vă rugăm să ne ajutați.

Spitalul era alimentat prin intermediul unui post de transformare de 2,1/0,22 kV; 50 kVA, iar la efectuarea radioscopiilor căderea de tensiune era mare, ceea ce făcea ca investigațiile să nu fie satisfăcătoare. Am întrebat dacă au proiectul instalației interioare (de

utilizare) a spitalului. Intenționez să verific dacă nu cumva aceasta este cauza. Da, îl avem vi-l punem la dispoziție a intervenit Pompiliu Manea. După verificare, urma să vedem ce-i de făcut. Spitalul era construit în 1911, proiectul era în stare perfectă, iar pierderile de tensiune dintre post și aparatul Röntgen se încadrau în limitele admisibile. Am hotărât să înlocuim transformatorul din post, cu unul de 2,1/0,4 kV; 75 kVA. Am dat dispoziție echipei de electricieni să execute schimbarea și totul a fost în ordine. Doctorul Nicolescu, tatăl lui Dorin Nicolescu, celebrul urolog de la Târgu Mureș, nu mai prididea cu elogiile ori de câte ori mă întâlnea. Astfel l-am cunoscut pe Pompiliu Manea, născut în satul Purani, comuna Vitănești, județul Teleorman-comuna filozofului Constantin Noica.

Ajunsese tehnician radiolog la spitalul din Reghin, la sfatul lui Augustin Z. N. Pop, profesorul său de limba română, de la școala normală din Câmpulung Muscel.

După exmatricularea sa din școală, ca fiu de chiabur, nevrednic să educe copiii clasei muncitoare (tatăl său fusese primar sub guvernarea legionară, avea tractor și batoză etc.). Profesorul considera că cel mai bine ar fi să se îndrepte către sănătate, pentru a se pierde între cadrele medicale, de care toată lumea are nevoie.

Profesorul său, cu care a rămas prieten până la moartea acestuia, venea în fiecare vară la Cluj, la discipolul său, unde conferența cu farmecul lui binecunoscut, cadrelor medicale, despre Eminescu.

Ipostaza de tehnician radiolog nu-l satisfăcea, se pregătea permanent. A dat examen de admitere la politehnica din București, la tracțiune Diesel, dar a continuat să lucreze în radiologie, la spitalul Fundeni, devenind cel mai bun specialist al Ministerului Sănătății. După absolvire a ocupat funcția de șef al întreprinderii Industria Tehnică Medicală din București. În acest timp ocupa un apartament pe Calea Mărăști, igrasios, n-avea speranță să obțină unul mai bun, motiv pentru care în 1972 s-a transferat la Direcția Sanitară Cluj, în funcția de șef al AJIRAM (Atelierul județean de întreținere și reparare a aparaturii medicale), cel mai mare din zonă, unde repara toate aparatele pe care le primea din întreaga Transilvanie.

Când s-a transferat la Cluj a obținut aprobarea înființării unei clase de tehnicieni radiologi, în cadrul liceului sanitar existent în Cluj. Avea vocație de profesor, a scris primele manuale de aparatură medicală din România, pentru nivel mediu. Direcția sanitară Cluj era extrem de mulțumită de aportul lui la desfășurarea activității, mai ales, prin dotările cu aparatură modernă, pentru care obținea aprobări de la București.

Colaborează la firma unui mare prieten

După revoluție a înființat o firmă pentru comercializarea și efectuarea service-lui aparaturii medicale, din care s-au făcut patru în prezent. A predat în cadrul facultății de electrotehnică din Cluj și a celei de medicină nucleară din Iași, este expert autorizat de CENECAN în radiologie, ține cursuri de autorizare a personalului medical din domeniu, este membru de onoare al Academiei de Științe medicale din România. La vârsta de 70 de ani și-a dat doctoratul la Cluj, în acest an va susține dizertația pentru al doilea doctorat la Paris, sub

îndrumarea lui Alexandru Herlea. De peste 10 ani mă ocup de Sistemul de Management al Calității (SMC) pentru firmele sale.

În anul 2012 a făcut înconjurul lumii, a scris, cu acest prilej cartea Peregrin pe cinci continente, găzduiește manifestarea intitulată Joia culturală TEMCO, cu periodicitate lunară, editează Revista de economie și administrație sanitară, cu apariție trimestrială etc.

A construit un sediu la Cluj, altul în București, este unul din cei mai mari și mai eficienți distribuitori și reparatori de aparatură medicală.

Vă invit să treceți pe la Cluj, eventual când sunt și eu acolo, o zi sau două, să vă convingeți pe viu, de vrednicia unui om care în preajma vârstei de 78 de ani își va susține al doilea doctorat, care a rămas activ și-și face planuri de viitor.

- Ce sentimente nutriți pentru cei care trăiesc în Republica Moldova (să folosesc totuși denumirile oficiale)?

Această denumire oficială, cred că trezește pofta rușilor, acum și a ucrainenilor, de a se face stăpâni pe întreaga Moldovă dintre Carpați și Nistru, din această cauză, prefer să-i spun Basarabia, așa cum am auzit de la părinții mei, de la școală, dar și de la cei mai mari istorici români.

Pentru mine cea mai mare durere, rezidă în lipsa celor două provincii (Basarabia și Bucovina), rupte samavolnic din trupul României, despre care altădată, nici n-aveam dreptul să vorbim.

Înainte de 1989 citirea istoriei Basarabiei de Ion Nistor sau de un alt autor, constituia o subversiune. Am trecut de mai multe ori, cu trenul, spre Moscova și înapoi, dar n-aveam voie să ne oprim să vizităm Basarabia, nici măcar să citim despre ea. Romanul lui C. Stere În preajma revoluției, al lui Radu Tudoran Un port la răsărit sau Rusoaica lui Gib I Mihăiescu ori Drumuri basarabene de M Sadoveanu și multe altele, erau interzise. Ascultam postul de radio Chișinău și mă emoționam la rostirea cuvintelor cu accent moldovenesc, întocmai ca la noi acasă.

Abia în 1994 am făcut prima călătorie în Basarabia, cu mașina IRE Bacău, ca răspuns la vizita anterioară, făcută de cei de la Comrat, la Bacău. Directorul Radu Manoliu, în chip de șofer, Virgil Botea, Theodor Tincu și cu mine, pasageri. Am intrat pe la Oancea-Cahul, am urcat la Comrat după care am coborât spre Vulcănești la stația de 400/110 kV, la Bolgrad și la Jibieni (acum Primorskoe) pe malul Mării Negre, unde întreprinderea de la Comrat avea o bază de odihnă și tratament. Am coborât la Vîlcov pe brațul Chilia, la Ismail de unde am urcat la Comrat. De la Comrat, prin Cimișlia, la Chișinău unde am fost găzduiți de Moldenergo. Din Chișinău ne-am îndreptat spre Ungheni, cu o intrare la Mănăstirea Căpriana, apoi la Ungheni și prin vama Sculeni, am revenit în țară. Chișinăul a fost și a rămas al doilea oraș (ca mărime), al României, cu un aer modern și frumos.

Este convins că basarabeni sunt mai români ca noi românii din țară

Noua generație de scriitori: Grigore Vieru, Nicolae Dabija, Ion Ungureanu, Ion Hadîrcă, Ion Druță, Dumitru Matcovschi și alții, dar și cei doi cântăreți: Doina și Ion Aldea Teodorovici, ne-au adus cu pregnanță gândurile și simțămintele pur românești, ne-au insuflat încrederea că se va putea reveni, cândva, la patria mamă. Mă cutremur, cu gândul la martiriul suportat de către basarabeni, la atrocitățile comise de rușii care n-au nici un drept asupra acestui pământ. Îi consider pe basarabeni mai presus decât pe noi, cei din țară, din punctul de vedere al românismului.

- Ce v-a îndemnat să mergeți recent la Simpozionul Mondial al Eminescologilor care a avut loc la Chișinău la 3-5 septembrie 2012. Spuneți-mi câteva momente importante de la acest simpozion.

În intervalul 23-29 august, m-am aflat la Cluj. La 25 august Pompiliu Manea mi-a spus că mergem la Mureșenii de Câmpie, unde are loc comemorarea victimelor crimelor comise de unguri, după cedarea Ardealului. Am plecat pe șoseaua Cluj-Reghin și ne-am întors prin Gherla după o intrare la mănăstirea Nicula. Ne-am despărțit la 29 august, eu întorcându-mă la Bacău, cu trenul, iar el urma să plece la Bran, să se întâlnească cu copiii săi, fără să mai stabilem altceva pentru viitorul imediat. Peste trei zile, la 2 septembrie, la ora 14:30 m-a sunat să-mi spună că pleacă din Bran, spre Bacău, să mă pregătesc, deoarece vom merge la Chișinău, împreună cu academicienii Gleb Drăgan și Ionel Haiduc, pentru a-l sărbători la 3 septembrie pe scriitorul Mihai Cimpoi, la împlinirea vârstei de 70 de ani, iar pe 4 și 5 septembrie vom participa la Simpozionul mondial al eminescologilor.

A ajuns târziu la Bacău. Am plecat imediat spre Iași, iar apoi prin Sculeni și Ungheni la Chișinău. A doua zi ne-am deplasat la Centrul Mondial Academic Eminescu unde a fost omagiat academicianul Mihai Cimpoi, pe care-l cunoșteam de la Bacău, ca participant la zilele revistei Ateneu.

În următoarele zile a avut loc sesiunea de comunicări consacrată lui Eminescu. Au participat: Nicolae Dabija, Ion Hadîrcă, Ion Ungureanu, Mircea Snegur, Petru Lucinschi, Nicolae Timofti – actualul președinte al Republicii Moldova, Dorin Chirtoacă – primarul Chișinăului și mulți alții. Din România au participat: academicienii Gleb Drăgan și Eugen Simion, Victor Crăciun, delegații ale scriitorilor și cercetătorilor din București, Alba Iulia, Iași, Cluj, Suceava, Bistrița, Râmnicu Vâlcea, Satu Mare, Timișoara etc. și alți scriitori și ziariști.

S-a pledat pentru permanentizarea Simpozionului, pentru accent pe cercetarea vieții și operei lui Eminescu, pe alternarea locului de întâlnire între Chișinău, Iași și București.

Momentele cele mai pregnante, memorabile, care mi-au reținut atenția au fost intervențiile celor trei mari români din Basarabia: Nicolae Dabija, Ion Hadîrcă și Ion Ungureanu, fostul ministru al culturii.

PERSONALITĂȚI - PERFORMANȚE

Am remarcat, încă o dată, că basarabenii sunt mai români, ca noi românii, și de aceea îi admir și-i prețuiesc pentru curajul și verticalitatea lor.

Știu că sunteți basarabean, că vă iubiți locurile natale, ca vă ajutați rudele și prietenii de acolo și am înțeles că anual, la sfârșitul anului școlar, oferiți un premiu celui mai bun absolvent al liceului din comuna Mihăileni, liceu care-i poartă numele celebrului romanist Eugen Coșeriu, cel mai de văză consătean al dumneavoastră.

Nu știu câți basarabeni care trăiesc în România fac acest gest și nu pot decât să vă felicit pentru aceasta.

- Eu vă rog ca să fiți de acord ca despre mine și despre ceea ce fac eu să realizăm un dialog peste câțiva ani, din păcate puțini, când voi împlini și eu 80 de ani. Deocamdată, dați-mi voie să vă îmbrățișez și să vă doresc sănătate dumneavoastră și familiei dumneavoastră. Și, pentru că nu a trecut prea mult timp de la Anul Nou, sa vă urez La mulți ani!

Vă mulțumesc din tot sufletul, pentru această încântătoare întâlnire pe care mi-ați prilejuit-o, pentru bunăvoința pe care ați manifestat-o, față de mine, pe tot parcursul intervalului de timp de când ne cunoaștem, pentru încurajările pe care le-am simțit, discret, din partea dumneavoastră, pentru interesul ce-l manifestați față de toți cei care au avut o contribuție semnificativă în activitatea desfășurată în Sistemul Energetic Național. Vă rog să-mi permiteți să exprim întreaga mea gratitudine, admirație și recunoștință pentru omul care sunteți, pentru clarviziunea care vă caracterizează și pe care am sesizat-o încă din momentul cunoștinței noastre.

Bucuria realizării unui dialog, când veți împlini 80 de ani, pe care vi-i doresc plini de sănătate, va fi, sper, cel puțin la fel de mare și de deplină, ca cea pe care o trăim astăzi.

Ne îmbrățișăm amândoi cu multă emoție.

Dialog consemnat de Ovidiu Mustață

ING. HORIA CHELARIU, ȘEFUL DE PROMOȚIE AL ȘEFILOR DE PROMOȚIE

Platforma industrială Borzești a fost una din mândriile industriei chimice și a energiei din România anilor de până la 1990, activitatea continuând și după acest an chiar dacă la alte dimensiuni de producție. Pentru o incursiune profesională în acei ani de efervescență industrială în această parte a Moldovei, loc cu mărturii istorice despre prezența domnitorului Ștefan cel Mare pe meleagurile Troțușului Mic, zonă însă modestă economic și cu probleme sociale pentru locuitorii ei până la industrializare, am avut bucuria unei reîntâlniri cu unul din cei mai mari specialiști ai domeniului electric care a lucrat și lucrează încă la combinatul petrochimic Borzești – actualmente SC CHIMCOMPLEX SA Borzești – inginerul Horia Chelariu.

Absolvent al facultății de Electrotehnică de la Institutul Politehnic din Iași, pe care a absolvit-o ca șef de promoție în 1958, inginerul Horia Chelariu a fost repartizat după terminarea facultății (de fapt și-a ales locul unde urma să fie repartizat) la combinatul chimic Borzești. A lucrat aici ca inginer energetician. S-a specializat în domeniul automatizărilor. A ajuns să cunoască foarte bine procesul tehnologic al combinatului. Cunoștințele din aceste trei ramuri: energetică, automatizări și chimie, acumulate printr-un efort deosebit pe care l-a făcut, i-au permis să devină unul din oamenii de bază ai combinatului, cu contribuții esențiale în modernizarea tehnologiilor și, concomitent, în reducerea consumurilor de energie pe unitatea de produs.

A avut, de asemenea, o bună colaborare, bazată pe corectitudine și profesionalism, cu furnizorul de energie electrică - reprezentanții Sistemului Energetic Național.

Iată de ce am dorit foarte mult întâlnirea cu dumnealui!

Interviu cu domnul inginer Horia Chelariu:

Zonel H. Vasiliu (ZHV): *O să încercăm, împreună cu dumneavoastră, domnule inginer Horia Chelariu, să aflăm ce a fost și ce a mai rămas astăzi din activitatea economică a combinatului chimic Borzești. Ne vom rezerva timp și pentru unele aspecte privind relația energetică care a fost și care este în prezent între acest mare consumator industrial și Sistemul Energetic Național. Domnul Horia Chelariu ne găzduiește în biroul său de pe platforma Borzești, subliniind că deși este de mulți ani la vârsta pensionării, dumnealui este activ, de fapt deosebit de activ. Cu greu s-a putut găsi un loc unde dumnealui, la masa de lucru, să aibă în față pe noi, cei doi – ing. Ovidiu Mustață și Zonel H Vasiliu, care am venit de*

la Suceava și Galați pentru această prietenească întâlnire dar și pentru o incursiune energetică în trecutul și prezentul combinatului Borzești. Peste tot, în dulapuri și desupra lor, pe mese și pe sub sau printre ele, pe pereți teancuri de dosare cu documentații, bibliorafta cu proiecte, planșe, cărți. Domnul dr.ing. Ovidiu Mustață, care a înțiat acest interviu și la desfășurarea căruia participă, absolvent, ca și gazda noastră, a Institutului Politehnic Iași, cu o promoție mai tânăr însă, ni l-a prezentat pe ing.Horia Chelariu ca pe un fost student eminent și, mai apoi, ca pe un inginer practician cu deosebite rezultate profesionale. Diplomele de studii, cu note maxime, și multe diplome de recunoștință primite din partea unor organisme europene și a conducerii combinatului, demonstrează "negru pe alb" că munca inginerului Horia Chelariu a fost și este un plus de valoare adusă activității combinatului Borzești în toți anii în care l-a slujit, inclusiv în timpul în care ne aflăm acum. În esență, această deosebită activitate, obținută prin multă muncă, dăruire și continuă instruire s-a concretizat în aportul său la dezvoltarea companiei și pentru creșterea eficienței funcționării instalațiilor din procesele chimice, inclusiv sub aspect energetic, aducând un "BIG Investment with BIG Energy Savings", așa cum stă scris pe "EU EBRD Energy Efficiency Excellence Awards", recunoștința primită de la European Bank sau pe "Diplomele de excelență" ale conducerii combinatului Borzești.

Horia Chelariu (HC): Am foarte multe probleme de rezolvat, împotriva fiindu-mi doar ... timpul, ca un mare dușman al meu. Cele mai multe dintre probleme mi le dau chiar eu, ele însă izvorăsc din cerințele fabricii, nefiind de dragul de a-mi consuma timpul sau de a da frâu liber imaginației tehnice, doar de "amorul artei". Mi-a plăcut toată viața să învăț, iar acum învăț mai mult decât oricând. Deși sunt absolvent de

electrotehnică, cu specialitatea electromecanică, ca atare, fără a avea o formare profesională și responsabilități de energetician, am avut preocupări multiple care au vizat aspectele energetice ale combinatului, subliniind, de exemplu, că activitatea energetică a făcut parte din Uzina mecanică de întreținere și reparații a combinatului, a cărui director am fost. Eram astfel la curent cu aspectele energetice ale combinatului, cu problemele și soluțiile necesare pentru acest domeniu. Dar, să o luăm de la început. În actul său de naștere, Combinatul chimic Borzești a apărut în anul 1954 când a fost deschisă finanțarea Uzinei de Sodă Caustică Electrolitică, iar eu am intrat pe poarta lui în anul 1958, ca proaspăt inginer, fiind al douăzeci și optulea angajat. Repartiția inițială, după examenul de stat, de licență cum se numește acum, am avut-o la Electroputere Craiova. Începutul activității mele la combinatul chimic de la Borzești a fost unul pur energetic, de fapt o îmbinare între nevoi tehnologice și consumul de energie, ocupându-mă de redresorii cu vaporii de mercur, care au fost primii redresori ce au alimentat electroliza. Apoi m-am ocupat de aparatele de măsură și control. În acea perioadă, furnitura noastră tehnică din instalații și tehnologiile erau, în totalitate, de producție sovietică. În acei ani, învățământul tehnic superior din România nu pregătea ingineri automatiști. Dintre cei patru ingineri absolvenți de electrotehnică veniți de la Iași trebuia să se autopropună

cineva ca să se specializeze în automatică, eu oferindu-mă pentru această nouă preocupare profesională pe care însă nu o învățasem la facultate. Așa a început activitatea mea în domeniul controlului automat și a instrumentației de măsurare, prescurtat ATM. La început, formam un grup de patru-cinci ingineri și nu peste mult timp am ajuns șeful compartimentului de automatizări din combinatul chimic. În anii 1969, activitățile de chimie, rafinărie petrol și cauciuc (carom) au fuzionat în grupul industrial de petro-chimie Borzești, din care mai făceau parte și fabrica chimică de la Mărășești și rafinăria Dărmănești, nu peste mult timp aceste două unități economice desprinzându-se de grupul de petrol-chimie. Fiecare din cele trei activități avea, înainte de fuziune, câte un șef pe partea de automatizări. După fuziune, prin ordin al ministrului, eu am fost numit inginerul șef al activității de automatizării pentru noul grup industrial format, conducând acest compartiment de tehnica măsurării și automatizare până în anul 1980. ”Forțele centrifuge”, urmare a evenimentelor de la revoluția din decembrie 1989, au ”spart” combinatul, conducând la apariția unor unități economice distincte, eu revenind la ”patria mamă”, adică la combinatul chimic Borzești. Revenind, am lucrat ca inginer ATM-ist în intervalul anilor 1960 – 1980, perioadă în care m-am ocupat și de problemele electrice și energetice de care m-am simțit legat și a căror rezolvare era necesară pentru bunul mers al activității de producție. Așa cum am spus ceva mai înainte, printre primele importante preocupări au fost și acelea care trebuiau să rezolve problema redresorilor de la electroliză. Se cerea creșterea capacității de producție a instalației de electroliză, produsul final la electroliză fiind hidrogenul, ceea ce necesita o creștere a tensiunii obținută la instalațiile de redresare, ajungându-se la 825 volți curent continuu față de valoarea de 600 volți, care se asigura de furnitura tehnică existentă. Recomandările tehnice primite au fost de a aduce îmbunătățiri constructive la transformatorii anodici ai redresorilor, lucrări care s-au realizat la cunoscutul atelier de reparații transformatori de la Roman – URTAE Roman. Datorită altor preocupări pe care le aveam în cadrul ATM, eu nu am fost implicat în stabilirea soluțiilor pentru modificările constructive ce trebuiau aduse înfășurărilor secundare ale transformatorilor de la redresori. Modificările făcute nu au dat rezultatul scontat și așa se face că am fost și eu invitat la Roman ca să-mi formulez o eventuală părere tehnică despre ceea ce era de făcut. Cu această ocazie am cunoscut pe doi ingineri deosebiți de la URTAE Roman – Michiu și Chițimuş, specialiști renumiți în sistemul energetic al țării. Folosind cunoștințele ce le aveam din perioada practicii pentru elaborarea proiectului de diplomă la terminarea facultății, făcută la Electroputere Craiova, tema proiectului fiind proiectarea construcției unui transformator de 16 MVA 110/35/6 kV, am reușit să strig ”evrika”, propunând care sunt soluțiile constructive ce trebuiau aduse la înfășurările secundare ale transformatorului, diferite de cele care erau anterior gândite. Cu aceste soluții indicate de mine s-au realizat cinci transformatori necesari redresorilor de la electroliză iar utilizarea lor în instalațiile de electroliză, a căror capacitate de producție fusese amplificată prin adăugarea de noi electrolizoare, a demonstrat viabilitatea celor propuse, verificate inițial prin calcule electrotehnice specifice. Trebuie să subliniez însă că reușita în funcționare a ansamblului redresori – electroliză, după creșterea numărului de elemente electrolizoare, a necesitat și o aprofundare de către mine a caracteristicilor constructive și de funcționare a instalației de

electroliză pentru a putea răspunde la anomalia tehnică de reducere a valorii curentului electric absorbit de electrolizoare, reducerea fiind de la 20 kA, valoarea inițială, la 17 kA, ceea ce influența în minus nivelul producției. Pentru că această situație a apărut după ce se pusese în funcțiune redresorii cu transformatorii modificați, toate privirile erau ațintite către mine, cel care stabilisem soluția tehnică pentru modificările constructive la transformatori. Electroliza, în principiu, are în construcția ei anozii din grafit, diafragma din azbest și catodii din plasă de oțel, soluția supusă electrolizei fiind cu clorura de sodiu – soluție cu sare. Directorul de atunci, Costache Sava, mi-a permis să studiez îndeaproape electroliza și procesele tehnologice de funcționare a ei, timp de o lună. Înțelegând bine construcția și funcționarea electrolizatoarelor am reușit, prin soluțiile propuse, să se obțină două câștiguri tehnice: primul a fost creșterea curentului absorbit de instalația de electroliză de la 20 kA la 26 kA iar cel de al doilea, remarcând că aceste instalații absorb cantități importante de energie, s-a concretizat în elaborarea unui model matematic pentru uzura anozilor de grafit și stabilirea unor criterii de optimizare a momentului schimbării anozilor, funcție de nivelul uzurii. Necesitatea acestor cercetări era dictată de observația că datorită uzurii anodului de grafit, pe măsura ce aceasta avansa, creștea pierderea de putere prin electrolit și anod, deci energie electrică consumată suplimentar. Raționamentul se reducea la a putea ști care era momentul justificat tehnic și economic pentru a schimba anozii, cu unii noi, ținând cont de costul anodului nou și de costul energiei electrice pierdute prin neschimbarea anodului aflat în procesul de uzură pe timpul funcționării. Pe peretele din fața dumneavoastră vedeți niște planșe pe care sunt reprezentările grafice ale curbelor ce sunt conforme cu modelul matematic și din care se deduce și momentul justificat înlocuirii anozilor uzați pentru a nu crește pierderile de energie. Aceste planșe au fost prezentate de mine la o sesiune de comunicări tehnice care a avut loc în anul 1981, cu ocazia sărbătorii a 25 de ani de la înființarea propriu-zisă a combinatului chimic Borzești.

Ovidiu Mustață(OM): *Concret, după aceste soluții constructive și tehnologice aduse instalațiilor de redresare și electrolizatoarelor, s-au realizat reduceri ale consumului de energie?*

(HC): Sigur ca da. În urma cercetărilor mele au fost stabilite momentele justificate tehnico-economic pentru schimbarea catodilor și anozilor precum și pentru realizarea spălării electrolizatoarelor de impuritățile care se depuneau și colmatau diafragma. Aceste operațiuni tehnice aveau ca efect și reducerea pierderilor de energie pe unitățile de electroliză.

(OM): *Peste tot o mulțime de dosare pe care stă scris un enunț tehnic.*

(HC): În fiecare dosar se află o problemă tehnică rezolvată, care a fost necesară pentru dezvoltarea capacității de producție sau pentru modernizarea liniilor tehnologice. De pildă, în dosarul pe care scrie "Bare curent continuu" este documentația după care s-a realizat sistemul de alimentare în curent continuu pentru modernizarea de la instalațiile cu membrană pentru sodă. Alături este un alt dosar pe care scrie "Întreprupător", între copertile lui aflându-se toată documentația elaborată de mine pentru realizarea întreprupătorului de 65 kA folosit la electrolizoare. Am fost coautor, împreună cu un colectiv mai numeros de la Institutul de Proiectări în Chimie - IPROCHIM pentru realizarea unui sistem de detecție a exploziilor în pulberi. Pentru că Ovidiu, colegul meu, m-a întrebat ceva mai înainte despre economia de energie vreau să vă spun că acest aspect preocupă în mod deosebit Chimcomplex Borzești. Unitatea noastră a implementat, începând cu data de 6 ianuarie 2012, proiectul "Îmbunătățirea eficienței energetice la electroliza cu membrană", cofinanțat prin Fondul European de Dezvoltare Regională. Valoare totală a proiectului a fost de 55 milioane lei, din care asistența financiară nerambursabilă de 18 milioane lei. Obiectivul general al proiectului a fost creșterea eficienței energetice și obținerea unei economii de energie de 17%, prin investiții în echipamente moderne de producție, care să înlocuiască echipamentele existente din procesul de producție. La electroliză s-a trecut la utilizarea electrolizatoarelor cu membrană, această modernizare asigurând atât menținerea nivelului producției de sodă cât și creșterea calității acesteia. Și aspectele de asigurarea controlului și a siguranței au fost avute în vedere de aceea s-a realizat migrarea sistemului de control distribuit, care era în funcțiune, la un sistem de control distribuit performant, adaptat noilor electrolizoare, la acestea adăugându-se dotarea cu un grup diesel de protecție a noilor echipamente. Evident, toate aceste modernizări și dezvoltări au fost surse de valoare adăugată pentru Chimcomplex Borzești, asigurând posibilitatea unor dezvoltări ulterioare, stisfacerea cerințelor beneficiarilor dar și condiții pentru un loc de muncă stabil angajaților societății.

(OM): *Având în vedere cerințele energetice, apariția CET Borzești a reprezentat o necesitate energetică pentru platforma industrială chimică Borzești, chiar dacă această centrală electrică cu termoficare (CET) a fost importantă și pentru Sistemul Energetic Național.*

(HC): Este adevărat, și pentru a ilustra acest adevăr tehnic, vă prezint o sinteză a puterilor absorbite precum și tipurile de instalații, după nivelul tensiunii de lucru, prin care se realizează alimentarea cu energie electrică a consumatorilor platformei. Sinteza valorii puterilor electrice absorbite se prezintă astfel: electroliza - 100 MW, cracarea în arc electric al gazului metan - 40 MW, restul consumului Chimcomplex Borzești - 20 MW, la acestea adăugându-se: cauciucul - (50-56) MW și rafinaria - (31-36) MW. În bilanțul energetic, la consumul de energie electrică se adăuga consumul de energie termică. Instalațiile primare prin care se asigură alimentarea cu energie electrică sunt cu diverse tensiuni nominale de lucru, de 6, 35 și 110 kV. Inițial, alimentarea cu energie electrică s-a făcut direct din barele de 6 kV ale CET Borzești, prin cabluri electrice, după care s-a trecut la alimentări directe din 110 kV dar

și prin două stații de transformare de tip racord adânc racordate la Sistemul Energetic Național prin trei linii electrice la tensiunea de 110 kV. Delimitarea apartenenței instalațiilor a fost pentru unele instalații la Chimcomplex Borzești iar pentru altele la furnizorul de energie electrică – CET Borzești și stația electrică de transformare Gutinaș. Îmi aduc aminte că am reprezentat combinatul la negocierile avute cu președinții RENEL - Victor Vaida și Aureliu Leca pentru stabilirea tarifului pentru electroliza cu electrozi cu mercur, alimentată la 35 kV, noi dorind să beneficiem de tariful pentru înaltă tensiune, așa cum plăteau cei de la Oltchim Râmnicu Vâlcea, care pentru același tip de electroliză, alimentată la 110 kV, plăteau cu 16% mai puțin ca noi, dar demersul nostru nu a reușit.

(ZHV): Cu deosebire, în perioada anilor (1988 – 1989) Sistemul Energetic Național a trecut prin perioade de dificultate datorită lipsei resurselor energetice primare – păcură și gaze naturale, urmare a deciziilor conducerii de atunci a statului de a limita drastic importurile acestora. Energia electrică și termică produsă era insuficientă pentru alimentarea normală a tuturor categoriilor de consumatori, ceea ce a condus la o austeritate energetică, aplicându-se soluții radicale pentru diminuarea consumului prin cunoscutele, la vremea aceea, a tranșelor de sacrificii manuale, dispunerea limitării funcționării unor consumatori industriali la minimul tehnologic, toate acestea fiind pe lângă acționările unor dispozitive automate – DAS frecvență și DAS tensiune, care intrau în funcțiune la scăderea parametrilor de bază a energiei electrice – frecvența și tensiunea. Cum apreciați, în toți acești ani lucrați în combinat, că a fost calitatea serviciilor primite de la Sistemul Energetic Național de către unitățile industriale de pe platforma Borzești?

(HC): Am avut o foarte bună colaborare cu Dispecerul Național și cu cei din zonă care asigurau deservirea instalațiilor Sistemului Energetic Național. În perioadele de dificultate ale sistemului, anii 1988 – 1989, ne-am adus contribuția la trecerea cu bine a vârfurilor de sarcină de dimineață și de seară din sistem prin oprirea instalațiilor de cracare, cca 40 MW, care funcționau în regim tampon, la aceasta adăugându-se disponibilitatea noastră de a funcționa cu un număr variabil de reactori, funcție de cerințele dispecerului energetic al sistemului. Subliniez că instalația de cracare era pusă și pe dispozitivele de deconectare a consumului la scăderea frecvenței din sistem – DAS frecvență. Am fost nevoit ca evoluția variațiilor frecvenței să o urmăresc și eu din birou, în acest scop achiziționând de la IAEM Timișoara un aparat de măsură corespunzător, ceea ce ne-a permis să ne pregătim tehnologic mai bine în vederea unei posibile deconectări automate la scăderea periculoasă a frecvenței. Noi făceam și-n anii din urmă bilanțul orar de energie consumată pentru fiecare activitate dar și pe ansamblu, astăzi însă am modernizat și această activitate utilizând un sistem informatic de proces – SCADA, informațiile detaliate pe puncte de producere și de consum precum și pe total fiind urmărite dintr-un punct central, un fel de dispecerat energetic. Informațiile privind consumul unităților noastre sunt disponibile și pentru treptele de dispecer din Sistemul Energetic Național. Aceste acțiuni ne-au permis să conducem astfel procesele tehnologice ca să utilizăm rațional energia dar să și putem respecta cantitățile de energie repartizate și puterile

electrice aprobate pe diversele paliere de consum. În plus, știind că la diverse agregate aflate în funcțiune – compresoare, ventilatoare, pompe centrifuge, etc. puterile electrice consumate variază cu valoarea frecvenței, am analizat posibilitate utilizării convertizoarelor de frecvență, dotându-ne apoi cu astfel de instalații. Evident, eram și noi trecuți în acțiunile ce vizau reducerea consumului prin acțiuni de limitări manuale, la dispoziția dispecerului. Ce nu poate fi contestat este faptul că România acelor ani avea o eficiență redusă privind consumul de energie, de aceea se impuneau și măsuri care să stopeze risipa. M-ați întrebat dacă din partea Sistemului Energetic Național am avut probleme, altele decât cele despre care am vorbit. Avem acum când datorită unor șocuri de tensiune ce vin din sistem pierdem stabilitatea de funcționare la cogenerare și se produce deconectarea compresorilor de clor iar atunci când nu mai poți scoate clorul din instalații trebuie să oprești electroliza. Deocamdată, aceste manifestări sunt în atenția noastră, aduse la cunoștința furnizorului de energie, deși nu mai știu dacă, așa cum se făcea odată, înainte de anul 1990, mai au loc aceste analize comune dintre consumator și specialiștii din Sistemul Energetic Național în situațiile care aduc neplăceri energetice consumatorului și sistemului.

(ZHV): În perioada de după anul 1973, a fost stabilită la nivel central o directivă care viza utilizarea rațională a energiei, celebrul Decret 620 din 18 noiembrie 1973, devenit Legea nr. 140/1973. Acest act decizional preciza măsurile de dezvoltare a bazei energetice și de folosire mai judicioasă a combustibililor și energiei. Urmare acestui decret a devenit obligatorie elaborarea bilanșurilor energetice care vizau reducerea risipei de energie și recuperarea resurselor energetice secundare și utilizarea lor în activitățile agenților economici. La capitolul eficiență energetică România stă foarte prost și în prezent, nivelul fiind, în aproape toate sectoarele economiei, cu mult sub media europeană. Parcurgând ” Cartea Albă a eficienței energetice în România”, am aflat, în sinteză, că cele mai mari pierderi de energie se înregistrează în următoarele domenii: clădiri - nivelul pierderilor de energie fiind aproximativ (40-50) % din energia consumată; rețele de termoficare, acestea aflându-se într-un echilibru financiar precar, din cauza lipsei investițiilor ani de zile și, cea de a treia categorie de consum energetic, industrie: a cărei intensitate energetică rămâne mare în comparație cu restul Europei.

(HC): Pe platforma Borzești, la carom și rafinărie, s-au recuperat gazele de facă și cu ajutorul unor gazometre și compresoare gazele s-au reintrodus în circuitul de gaze, utilizându-se în diferite locuri de consum, precum sunt cuptoarele. În prezent, la unitățile de la Chimplex, hidrogenul în exces se utilizează pentru producerea de abur dar și la instalația de cogenerare – energie electrică și termică, cu o putere de 7,5 MW, dotată cu turbină cu gaze. Gazele care s-au utilizat în turbina cu gaze sunt

refolosite în procesele de ardere într-un cazan pentru producerea suplimentară de abur. O nouă instalație de cogenerare este în realizare, fiind identică ca putere instalată cu prima. Completez această listă a recuperărilor energetice cu faptul că este în funcțiune și un cazan a cărui arzător utilizează și hidrogenul existent în exces iar gazele cu temperaturi înalte – (300 – 400 grade celsius), ce rezultă din funcționarea cuptoarelor, cedează căldura lor în niște recuperatoare de căldură sau preîncălzitoare. Recuperăm, de asemenea și condensatul din aburul primit de la prizele turbinelor din cele două centrale ale CET Borzești. Pentru aceste realizări de recuperări energetice combinatul a primit și o diplomă și un premiu în bani. Pentru a completa tabloul acțiunilor combinatului cu scopul eficientizării consumului energetic, subliniez că modernizările făcute la electrolizoare – înlocuirea anozilor de grafită cu anodi dimensionați stabil din titan, trecerea de la electroliză cu diafragmă la electroliză cu membrană schimbătoare de ioni au condus la importante reduceri ale consumului specific de energie electrică pe tona de produs. Combinatul a avut norocul de a avea conducători cu o pregătire profesională deosebită, cum a fost inginerul chimist Băncilă, și el șef de promiție la facultate sau inginerul Coman, provenit din tehnician dar care a învățat, ajutat și de mine în perioada de pregătire la electrotehnică și rezistența materialelor, terminând și el chimia. Ei au excelat și în actul de conducere reușind să înțeleagă și să sprijine proiectele noastre de rețehnologizare și modernizare precum și să convingă ministerul de resort pentru finanțările necesare investițiilor, rezultatele noastre demonstrând justetea proiectelor propuse și faptul că noi încă supravețuim.

(OM): *Horia, cum vezi viitorul combinatului? Vei continua să sprijini prin munca ta activitatea combinatului?*

(HC): Așa cum am spus, energetic, este în curs investiția celei de a doua cogenerări dar sunt și investiții care asigură dezvoltarea capacității de producție a combinatului, unele fiind cu fonduri europene, despre una dintre ele vorbind ceva mai înainte. În prezent, lista de produse a Chimcomplex S.A Borzești este următoarea: produse clorosodice, solvenți organici, intermediari de sinteză, alchilamine, cloruri anorganice, clorură ferică soluție, clor lichid, hipoclorit de sodiu soluție, clorură de var, hidroxidul de sodiu, clorură de calciu. Eu sunt persoană fizică autorizată, în acest sens fiind încheiat contractul de prestări servicii dintre combinat și mine. Profesional sunt mulțumit cu ceea ce fac și chiar mă pasionează, având multe de făcut aici și din cele mai diverse domenii.

(ZHV): *Domnule inginer Horia Chelariu, vă mulțumim și vă dorim sănătate, cu putere, spirit creator și inovator pentru a vă împlini zilnic profesional și a fi de ajutor în continuare platformei industriale Borzești căreia i-ați dăruit peste 55 de ani de muncă din viața dumneavoastră. Mulți ani!*

Conversație consemnată de Zonel Vasiliu și Ovidiu Mustață

PROF.UNIV.DR.ING. DRAGOȘ RADU ȘERBAN

(la aniversarea a 90 de ani de viață)

Autoportret

Născut la 24 august 1923 în satul Pătrăuți, județul Suceava, a fost mutat împreună cu familia la Stulpicani, un sat de munte, unde tatăl său Eusebie Șerban a fost numit preot. Aici a urmat cursurile școlare. Din anul 1932 a urmat cursurile medii la Liceul Ștefan cel Mare din Suceava.

În anul 1943 a reușit la examenul de admitere la Institutul Politehnic „Gheorghe Asachi” din Cernăuți, în perioada în care facultatea ELECTROMECHANICĂ s-a refugiat la Turnu Severin, a urmat cursurile universitare la Institutul Politehnic „Traian Vuia” din Timișoara, absolvind anul 2 de facultate.

În anul 1945 Politehnica din Iași a revenit în capitala Moldovei, dar condițiile de studiu și viață erau extrem de grele, Iașul fiind distrus în mare parte de bombardamente. În anul 1946 a fost o secetă cumplită și condițiile de masă erau foarte grele.

A absolvit Facultatea ELECTRO-MECANICĂ în anul 1949, iar la 1 octombrie 1949 a fost numit ASISTENT la ORGANE DE MAȘINI, catedră condusă de prof. Dr. Doc. N. Popinceanu.

În anul 1952, după o primă reformă a învățământului superior, a fost numit LECTOR la disciplina MAȘINI DE CONSTRUCȚII, curs predat la Facultatea de Construcții, secția Civile.

În anul 1954 a predat la secția DRUMURI ȘI PODURI cursul MAȘINI RUTIERE.

În anul 1965 a predat cursul MAȘINI PENTRU MECANIZAREA LUCRĂRILOR HIDROTEHNICE în catedra de HIDROAMELIORAȚII.

Din anul 1969 a lucrat până în anul 1974 la teza de doctorat: CONTRIBUȚII LA ÎMBUNĂTĂȚIREA ASPERSOARELOR CONSTRUITE ÎN ROMÂNIA. A avut contact cu Uzina Armătura din Cluj Napoca, lucrare apreciată foarte favorabil. S-a pensionat în anul 1988.

PERSONALITĂȚI - PERFORMANȚE

S-a căsătorit cu prof. Iacob Maria și a avut o singură fiică, actualmente Sănducu Doina, care a absolvit Facultatea de ELECTROTEHNICĂ, secția ENERGETICĂ din cadrul Institutului Politehnic Iași.

Ca pasiuni: conducerea autoturismelor, înregistrări de muzică simfonică, jocul de șah și jocul de tarok (adus de austrieci în Bucovina).

A predat la școala C.F.R. cursul de motoare Diesel, automotoare și organe de mașini.

La institutul Pedagogic din Iași, la recomandarea rectorului Cristofor Simionescu, a predat „Arta fotografică” timp de 5 ani.

Anexa 1. Cărți publicate.

1. Norme și îndrumător de calcule de proiectare pentru execuția cazanelor și rezervoarelor — 1961
2. Mașini de construcții utilizate la construcții civile — 1962
3. Mașini pentru execuția mecanizată a drumurilor și autostrăzilor — 1969
4. Mașini și mecanizarea lucrărilor hidrotehnice — 1973

Anexa 2. Brevete și invenții.

1. Riglă și îndrumător pentru calculul toleranțelor și ajustajele în construcții de mașini — 1966.
2. Dispozitiv original pentru captarea picăturilor de apă în vederea stabilirii mărimilor și distribuției lor (în cadrul tezei de doctorat) – 1972.
3. Dispozitiv de fotografiere a figurilor ODING, pentru stabilirea calităților oțelurilor tratate — 1965.

IGOR C. PORUZNIC

(autoportret la aniversarea a 90 de ani din viață)

Născut în ziua de 16 mai 1923 în orașul Bălți, jud. Bălți, Basarabia, părinți fiind Constantin și Liubov Poruznic, am copilărit în acest oraș și tot aici am urmat cursurile școlii primare numărul 1 „Mihai Eminescu” și primele 4 clase ale Liceului de Băieți "Ion Creangă".

În anul 1938, familia s-a mutat la Cernăuți, Bucovina, unde timp de doi ani am urmat cursurile Liceului Ortodox de Băieți "Mitropolitul Silvestru". Am trăit avaturile primei ocupații sovietice a Basarabiei, a nordului Bucovinei și a raionului Herța (jud. Dorohoi), consecință a Pactului Ribbentrop Molotov (1940-1941), după care am terminat cursul secundar la Liceul de Băieți "Aron Pumnul".

Intrucât am pierdut cu refugiul un an, am recuperat acest an în anul școlar 1942-1943, absolvind clasele a 7-a și a 8-a într-un an și tot în același an am dat examenul de bacalaureat și pe cel de intrare la Facultatea de Electromecanică a Școlii Politehnice "Gheorghe Asachi" din Cernăuți. După primul an de politehnică a urmat cel de-al doilea refugiu, precum și „vânătoarea” de basarabeni, din care cauză am pierdut alți doi ani de studii, terminând Facultatea de Mecanică (în urma modificărilor aduse învățământului de către "noua orânduire comunistă"). Colegii din primul an de facultate au fost solidari cu necazurile mele, considerându-mă (de jure) membru al promoției lor, care a purtat numele "Prof. Dr. Ing. Mihail Konteschweller".

Dascăli precum Alex Cișman, Theodor Câmpan, Al. Climescu, Mihail Vasiliu, Dumitru Mangeron, Vasile Petrescu, Cristea Otin, Cezar Parteni Antoni și încă mulți alții, cunoscuți nu doar în țara noastră, ci și în alte țări și chiar continente, au pregătit generații de urmași, nu doar pentru a fi buni teoreticieni; ei ne-au pregătit și pentru a fi utili pentru țară, pentru oamenii țării, dar mai ales pentru urmașii noștri. Datorită acestei gândiri, după terminarea studiilor, inginerii promoției noastre, fiind ultima serie care nu a fost obligată să se angajeze ca urmare a unor rigide și birocratice "repartiții", s-au răspândit în toată țara, acolo unde era nevoie și unde îi trăgea inima, reușind astfel să fie pionieri ai marilor realizări din domeniul construcțiilor de mașini, ai

PERSONALITĂȚI - PERFORMANȚE

lucrărilor hidraulice, de căi ferate, construcții navale, siderurgie, construcții aeronautice, mașini unelte, automobile, locomotive, vagoane de călători sau de marfă, tractoare etc.

În timpul întreruperii studiilor (anii grei 1944-1945) am lucrat pe un șantier de reparații utilaje pentru U.R.S.S. (conf. art. 12 al Armistițiului) în comuna Podari, județul Dolj, ca lăcătuș, strungar, frezor. După terminarea studiilor, m-am angajat la Uzina Victoria din Arad — fabrica de mașini unelte, nou creată prin comasarea a șapte întreprinderi particulare naționalizate atunci. După doi ani de proiectare și tehnologie, am fost numit șef al serviciului C.T.C., pe care l-am condus timp de opt ani. Cea mai mare lucrare pe care am făcut-o în cel de-al doilea an a fost reorganizarea fabricației pe linii de mașini în flux de piese similare. Atât proiectarea, cât și realizarea totală a lucrării le-am realizat de unul singur (proiect, aprobări de la conducerea uzinei, a sindicatului, a partidului, precum și a forurilor "competente" din Minister, până la reamplasarea utilajelor (fundații, legarea la curent, apă, canalizare și iluminatul local). Lucrarea a fost distinsă cu "PREMIUL DE STAT". Bani i-au luat primul director de după comasare (lăcătuș, membru al PMR, pensionat înainte de a începe eu proiectarea lucrării), inginerul șef și tehnologul șef, eu neprimind nici măcar o strângere de mână.

În schimb, în anii următori am fost premiat de conducerea Ministerului Industriei și al Construcțiilor de Mașini pentru organizarea Serviciului C.T.C. al Uzinei pe atunci numite Iosif Rangheț, apoi pentru eliminarea reclamațiilor referitoare la calitatea strungurilor S3 și pentru realizarea efectivă a fabricației de reductoare-inversoare Sultzer pentru șalupele de Dunăre SD5 aflate în dotarea Marinei Militare.

În anii 1960-1962 am lucrat la Uzina de Reparații Avioane (cu reacție) din Bacău, unde fiind șef de secție adjunct la „Fabricație”, complementar cu lucrările curente de reparații, am pus la punct tehnologia de fabricație în serie a buteliilor de aragaz.

Din 1962 am fost transferat la Combinatul Siderurgic din Galați, unde am avut următoarele activități: Serv. Documentare al C.S.G., șef Serv. C.T.C. al Întreprinderii Construcții Metalice, șef Serv. Adj. al C.T.C. al Combinatului Siderurgic și, în final, inginer șef adjunct al Serviciului Laboratoare (36 de laboratoare de secție, dublate de alte 36 de laboratoare din cadrul Laboratorului Central), din C.S.G.

Începând cu anul 1971, am fost transferat la Întreprinderea de Construcții Aeronautice (ulterior I.A.R. Brașov), am fost Tehnologul Șef al uzinei și apoi Șef al Laboratoarelor până în 1979, în care perioadă uzina a fabricat următoarele aparate de zbor: plane IS29 monoloc, IS28B2 biloc, IS30 de performanță; monoplane biloc IS28M1, tandem și IS28M2, cot la cot; avioane biplan MR-2 pentru poliție și pentru lucrări agricole; IS24 de pasageri; elicoptere IAR 316 B "Alouette", 6 locuri; IAR 330 SA "Puma", 26 locuri.

Din 1979 am trecut cu serviciul la Departamentul Aviației Civile ca Personal Tehnic Aeronautic clasa a I-a, cu specialitatea AVION-MOTOR, în cadrul Serviciului Registrul Aerian (S.R.A. fiind Autoritatea Aeronautică Supremă).

Am ieșit la pensie în anul 1985.

După ce am ieșit la pensie am colaborat cu Secția de Traduceri a Cooperativei Higiena din Brașov, unde timp de peste 10 ani am făcut traduceri din diferite limbi în limba română,

PERSONALITĂȚI - PERFORMANȚE

din diferite domenii tehnice. Astfel, din limba rusă am tradus integral Manualul de zbor și Intreținere pentru elicopterul Ka 102, manuale pentru mai multe mașini rutiere (mașini de dezăpezire, screpere, gredere, buldozere, escavatoare ș.a.); din limba polonă manual de sociologie, biologie, cataloage de produse sanitare ș.a.; din limba italiană curs de frizerie și coafură; terapii de îngrijire corporală, masaje și tratamente naturiste; din limba engleză utilaje și tehnologii pentru tăbăcării și industria pielii; mașini, utilaje și tehnologii pentru industria textilă; din limba franceză - documentație pentru construcția de elicoptere; sporadic și pur întâmplător am tradus pentru diferiți cunoscuți și prieteni diverse Instrucțiuni și Manuale pentru tot felul de obiecte și medicamente cumpărate în timpul unor călătorii în străinătate, din limbile spaniolă, cehă, bulgară, sârbă sau ucraineană.

Trebuie să menționez că la liceu, în afara limbii române învățate timp de 8 ani, am mai urmat și cursurile de limbă latină (4 ani), limbă franceză (8 ani), limbă germană (4 ani), limbă elenă (1 an), iar la facultate am urmat 1 an de limbă italiană dar am dat examene la limbile italiană, franceză, germană și engleză; în ce privește limba rusă, am fost autodidact.

Pregătirea primită de la dascălii noștri de la Politehnica "Gheorghe Asachi" mi-a permis să fac, foarte onorabil, față unor domenii atât de diferite, ca cele arătate mai sus și să mă retrag din activitatea profesională cu fruntea sus. În egală măsură le sunt profund recunoscător părinților mei iubiți, care m-au adus pe lume, m-au ocrotit și m-au crescut, m-au îndrumat și m-au sfătuit. În toate momentele hotărâtoare ale vieții, mi-a stat alături neprețuita tovarășă de viață Lucie Nicolette (timp de 60 de ani), precum și iubitul nostru fiu Bogdan Constantin, inginer și el.

Puținul timp liber pe care l-am avut la dispoziție l-am partajat între pasiunile extra-profesionale ale vieții mele: cititul, înotul, ciclismul, muzica simfonică sau dansul.

**UN OM AL CETĂȚII,
UN ÎMPĂTIMIT “TRĂITOR” DE IAȘI,
INGINERUL – LITERAT,
CONSTANTIN OSTAP
(1925 – 2014)**

Din constelația personalităților de seamă ale Cetății ieșene s-a mai stins o stea: **inginerul Constantin Ostap**, un “*trăitor împătimit de Iași*” prin valoroasa moștenire spirituală a lucrărilor sale tehnice, publicistice și literare, pe care ne-o lasă generos celor care i-am fost mereu alături în slujirea cu devotament a “*Soarelui Electric*”, dar și tuturor “*trăitorilor ieșeni*”, și nu numai...

În aceste momente de rememorare îmi simt gândurile lovite de un noian de amintiri, răzlețite de scurgerea anilor și, ca urmare, îmi este cumplit de greu să le reasez, cât de cât, într-o ordine firească și trebuincioasă. Dar, de oriunde le-aș lua, chipul luminos al dragului nostru coleg IRE-ist și prieten adevărat, **inginerul C-tin Ostap**, îmi răsare ca “*un soare strălucitor*” al minții sale sclipitoare și sufletului său generos, cu razele lui pline de dragoste de viață, de profesie, de colegi și de împătimirea sa de “*trăitor de Iași*”. Și cum să nu fie așa, când, urmărindu-i parcursul vieții sale, cu meandrele lui sinuoase, îi găsim, lesne, în fiecare clipă trecătoare, tot patosul (*atenție, la anagramă!*) ce l-a depus în tot ce a întreprins și a făcut, într-o pildă și cinste?!

Născut, la 14 noiembrie 1925, dincolo de Prut, în comuna Coțova, din județul Soroca, fiind al treilea copil al familiei preotului Vasile și Antonina Ostap, urmează școala primară din localitate și, apoi, la fel ca și fratele său mai mare, Boris (*coleg cu Radu Beligan*), continuă studiile, începând cu clasa I-a de liceu (*actuala clasă a V-a*), la Liceul Internat “*Costache Negruzzi*” din Iași. Internatist “*negruzzist*”, absolvent al Promoției 1945, înveterat și vajnic susținător al Asociației Internaștilor, absolvent al Facultății de Electrotehnică Iași, Promoția 1952, membru al Societății Absolvenților acestei facultăți centenare, ing. C-tin Ostap, s-a înrolat de la bun început de carieră profesională direct în lupta acerbă și

IN MEMORIAM

neprecupețită, ce se dădea în acei ani postbelici, pentru propășirea energiei electrice în *“dulcele Târg al Ieșilor”*- atribut definitoriu pentru Progres și Civilizație. Mai întâi, ca ing. șef al Secției de Gospodărie Comunală de la Primăria Iași, unde dovedește certe calități de specialist în primele lucrări de electrificare rurală și exploatarea Uzinelor Electrice de pe raza regiunii Iași, apoi, la ETACS, unde contribuie la racordarea, în 1957, a Iașului la Sistemul Energetic Național, de 110 kV și, mai apoi, la proaspăt înființata IRE Iași, unde devine un apreciat membru al puternicului Colectiv de Proiectare, datorită soluțiilor ingenioase aplicate pentru elaborarea proiectelor nenumăratelor cerințe de dezvoltare a instalațiilor de distribuție a energiei electrice, de medie și joasă tensiune și pentru toată gama complexă a consumatorilor.

În paralel, desfășoară o susținută și bogată activitate de publicist și istoriograf al energiei ieșene, al cărui prim element – “soarele electric” - s-a aprins în premieră națională la Iași, în urmă cu 145 de ani, după cum ing. Ostap a scos la lumină un prim document de mare autenticitate. Lucrările sale din acest domeniu: “Iașul și lumina electrică”(1974), “Din istoricul iluminatului la Iași”(1979), “Iași-Timișoara și curentul electric”(1984), “Din istoricul energiei ieșene”(1986), “Hidrocentrala de la Copou”(1986), “Luminile Tătărașului”(1988), cum și în calitate de co-autor, Monografia IRE Iași -25 ani(1986) și Uzina de Lumină-Centenar(1995), sunt reprezentative mărturii ale trudei “străjerilor Soarelui Electric” pentru Lumina Cetății de pe 7 coline.

În presa locală, îndeosebi, după pensionarea sa din 1986, a publicat numeroase articole cu caracter istoric, legate de tradițiile și monumentele ieșene, îndemnând la cinstirea acestora. La IRE Iași, ca inițiator, co-fondator și însuflețitor al Cenaclului “Vasile Pogor”, ce a funcționat pe lângă MLR(Casa Pogor), a atras IRE-iștii la adevărate evenimente culturale de mare rezonanță, cum ar fi: Centenar Topârceanu, Masa umbrelor, Ion Minulescu, Spiritul lui Păstorel, Cu Iașii, mâna-n mână, la care și-au dat concursul, pe lângă literați de renume: Alexandru Husar, Corneliu Ștefanache, Ilie Dan, Dan Mănucă, Constantin Parascan și nume sonore ale Teatrului Național: Teofil Vâlcu, Adina Popa, Petrică Ciubotaru, Sergiu Tudose, Florin Mircea, Doina Deleanu, care au întrunit, prin abordarea lor îndrăzneță, toate sufragiile participanților.

De asemenea, în Cercul “Tehnică și Umanism” ce a funcționat, până în 1990, la Palatul Culturii a fost unul din cei mai activi membri ai acestuia. Dezbaterile de aici, înălțătoare în spirit, susținute cu aplomb și prestanță academică de către iluștrii invitați, între care: Cezar Buda, Dimitrie Mangeron, Iosif Constantin Drăgan, Constantin Ciopraga, Cristofor Simionescu și mulți alții, au dovedit, cu argumente de substanță, indestructibila legătură care a existat și trebuie să existe perpetuu între tehnicieni și umaniști.

După pensionare, s-a dedicat cu aceeași forță creatoare, scrierii și publicării a numeroase cărți reprezentative pentru Iași și nu numai: ”Cu Iașii mâna-n mână”, 3 volume(1997-1999), monografia “Primăria municipiului Iași”(1998), împreună cu prietenul Ion Mitican, “Iașul, nu neapărat sentimental”(2003), “Despre Iași, numai cu dragoste”(2004), “Povestiri despre Iași și despre ieșeni”(2008) și, în colaborare, “Trăitori sau trecători prin Târgu’Ieșilor”, 3 volume(2005-2008), cu Ionel Maftai, “Iașii- între legendă și adevăr”(2000),

IN MEMORIAM

cu Ion Mitican, “ 1000 de personalități ieșene”(2009), cu Ionel Maftai, “Cimitirul Eternitatea”(2010), cu Olga Rusu, “Vechimea Soarelui Electric la Iași”(2008), cu Ion Mitican și Mihai Caba și încă multe și multe alte articole în “Dacia literară”, “Cronica”, “Ziarul de Iași”, “Energetica” etc. Dovedind o neobosită forță creativă în numeroasele sale volume editate, acestea umplu chiar... un raft de bibliotecă!

A activat, ca susținător și membru de vază, în renumita Academie liberă “Păstorel”, a epigramaștilor ieșeni. A organizat, în 2009, o festivitate de înaltă cinstitoare a lui Al.O. Teodoreanu (Păstorel), prin reeditarea, după 85 de ani, a volumului de proză, “Tămâie și otravă”. Basarabean de “obârșie”, a fost, în același timp, și unul dintre înfocații colaboratori ai Societății Culturale Pro Basarabia și Bucovina. A susținut, ca nimeni altul, puncte de vedere plauzibile privind unele aspecte edilitare ale orașului Iași, cum și unele soluții de amplasare corectă, reprezentativă, ale unor monumente de prim rang , între care strămutarea într-un loc binemeritat a statuii lui Mihai Viteazul.

După 1989, împreună cu Ion Mitican, Olga Rusu, MLR și Primăria Iași a inițiat și finalizat un necesar și ambițios program de identificare și marcarea prin plăci de marmură înscrisurate a unor lăcașe, case și monumente ieșene ce s-au înscris, astfel, în valorosul și bogatul patrimoniu istorico- cultural al Cetății Ieșilor.

Printre cei mulți care i-au apreciat “împătimirea de Iași”, cunoscutul om de litere Val Condurache scria despre Constantin Ostap că: „este unul dintre puținii mitografi ai orașului Iași. El resuscită figuri uitate sau lăuate la marginea istoriei, simte că sunt lucruri care trebuie reamintite pentru a nu ne pierde identitatea...”

Din nefericirea familiei sale, a celor două fiice, Ioana și Irina, care i-au moștenit, atât formația “negruzzistă”, cât și pe cea “electro-inginerească”, dar și spre regretul nostru, al ieșenilor, care l-am iubit și apreciat, **domnul Constantin Ostap**, la 23 ianuarie 2014, în plinătatea forței sale creatoare, a luat drumul cel fără de întoarcere al Veșniciei, ...mutându-se... în țărâna Cimitirului Eternitatea, acolo unde își dorm somnul lor de veci nenumărate ilustre personalități ale Cetății și țării, pe care el le-a nemurit în valorosul său volum amintit.

Toate aceste sublinieri ale deosebitei sale personalități pot fi sintetizate într-o singură și relevantă propoziție: ***flacăra împătimitoare de Iași a inginerului literat, Constantin Ostap a ars la propriu pentru Dulcele Târg al Ieșilor, pentru Lumina lui!***

Putem spune, de asemenea, cu aceeași tărie a adevărului, că prin tot ce a făcut și prin dăra de Lumină pe care a lăsat-o în urma sa, Constantin Ostap se înscrie, indubitabil, în rândul personalităților de marcă ale Iașului și nu numai...!

Oare de ce, acum, când aștern, răvășite, amintirile scumpe și neuitate despre Constantin Ostap prin minte-mi trec nemuritoarele stihuri eminesciene, pentru care încerc, (fie-mi iertată intenția păcătoasă!), o umilă, dar adecvată ...parafrazăre a lor:

Icoana stelei ce-a murit

Incet pe cer se suie...

Era, pe când nu s-a zărit,

Azi o vedem... ...și-Ostap...nu e!

IN MEMORIAM

Cu siguranță, amintirea, mereu vie, a figurii sale luminoase va dăinui în sufletele noastre de-a pururi, cum, desigur, și Iașul “împătimirii sale”, în spiritul tradiției statornicite în “colbul vremii seculare”, îl va cinsti și rememora cu vie recunoștință.

Mihai Caba

INGINER IULIU POTORAC

Student al facultății de Electrotehnică din Iași în perioada 1949 – 1954, Iuliu Potorac și-a început activitatea ca inginer la Întreprinderea Electromontaj din Bacău unde a ajuns, prin eforturile proprii și în ciuda dosarului prost pe care-l avea (stigmatizat ca “fiu de popă” de care mulți șefi de personal și chiar directori de întreprindere se fereau în perioada comunistă) să ocupe funcția de inginer șef adjunct și apoi inginer șef al întreprinderii.

Electromontaj Bacău a realizat principalele lucrări de linii de înaltă tensiune și stații de transformare de pe teritoriul Moldovei, lucrări care au făcut parte integrantă din osatura Sistemului Energetic Național.

Transferat în interesul serviciului la București, Iuliu Potorac a continuat preocupările în același domeniu de activitate devenind directorul Bazei de Aprovizionare pentru lucrările de Construcții Montaj Energetice (BACME).

La ritmul infernal în care se făceau lucrările în perioada în care era în toi electrificarea țării, postul de director al BACME era unul din cele mai importante și în același timp din cele mai solicitante posturi din cadrul Ministerului Energiei Electrice. Iuliu Potorac a făcut o adevărată pasiune pentru meserie în noua funcție și și-a îndeplinit cu brio misiunea de a asigura baza materială necesară pentru realizarea lucrărilor.

Respectarea termenelor de punere în funcțiune a lucrărilor din planurile de investiție ale ministerului depindeau în mare măsură de livrarea la timp a miilor de tone de cable, de izolatoare, de echipamente etc.

S-au adunat în total aproape 60 de ani de activitate neîntreruptă de la data angajării în producție în 1954 și până la momentul când s-a stins din viață. Nu a avut nici o zi de răgaz.

Din momentul pensionării s-a angajat tot la fostul BACME care s-a împărțit, după revoluție, în două componente SC BACME SRL și SC ELECTRICOM SA.

De dimineață până seara, în fiecare zi, cereri peste cereri de materiale soseau pe biroul de lucru al directorului Iuliu Potorac din toate colțurile țării. Putem spune că a făcut tot ce omenște s-a putut ca să-i mulțumească pe toți.

Rămâne o enigmă pentru mine cum de a putut un om atât de ocupat să fie atât de educat și cultivat, cum de a putut să-și completeze cultura generală și să învețe atâtea lucruri încât te uimea de-a dreptul cu vastele cunoștințe pe care le avea.

IN MEMORIAM

Știa pe de rost aproape toate poeziile lui Mihai Eminescu. Avea un talent deosebit de a le recita și era în stare ca ore întregi, mai ales în timpul călătoriilor, când nu mai era asaltat de telefoane și cereri, să te delecteze cu recitățile și cu poveștile pe care le știa.

Avea o capacitate extraordinară de a crea bună dispoziție oriunde poposea sau reușea să ajungă alegând cu atenție dintre multele invitații pe care le primea de la cunoscuți, de la colegi, de la prieteni.

La întâlnirile organizate de Societatea absolvenților facultății de Electrotehnică de la Iași, la care a venit întotdeauna, era dintre vorbitorii cei mai ascultați. Avea talent oratoric.

De altfel, orice întâlnire cu dânsul a participanților și mai ales a foștilor colegi și a profesorilor de la facultate, în Iașiul studenției lui și a noastre, le producea tuturor o reconfortare sufletească.

Am făcut amândoi parte din Echipa de Coordonare Generală a Proiectelor (ECGP) care și-a propus să contribuie la scrierea istoriei energiei românești. Făcea tot posibilul și nu lipsea niciodată de la întrunirile echipei. Întotdeauna avea idei și, de asemenea, câte o vorbă de duh care au rămas consemnate în arhivele întâlnirilor.

Eu am avut norocul să-l avem participant, în mai 2011, la aniversarea a 50 de ani de la înființarea Întreprinderii Regionale de Electricitate de la Suceava – întreprindere în care am activat mulți ani și am fost beneficiar al multor lucrări pe care Electromontajul de la Bacău le-a executat pe teritoriul fostei regiuni Suceava, pe când Iuliu Potorac era inginer șef la Electromontaj Bacău.

Am realizat atunci un DVD care cuprinde întreaga desfășurare a sărbătoririi evenimentului. Îl am înregistrat pe Iuliu recitând și delectându-ne astfel pe toți participanții și încadrându-se perfect în programul artistic de înaltă ținută realizat de un cvartet renumit de la Filarmonica din Iași.

După ce a ajuns director la BACME îl sunam, nu adeseori, dar când îl sunam îi ceream o listă de materiale, fiind alături cu șeful șantierului de la Electromontaj Suceava, inginerul Constantin Vasilică.

Își nota, cerea să-i confirm prin TELEX lista, zicea că-i cam mult, dar în final îmi spunea: “pe dumneata și pe Trifan nu vă pot refuza!” Peste două – trei zile, două – trei camioane soseau la întreprindere și la Șantier cu tamburi de cable și cu tot ceea ce mai trecusem pe liste.

Își făcea peste tot prieteni pentru că era pur și simplu o plăcere să fii împreună cu el. Indiferent ce subiect abordai avea idei și păreri interesante. Era captivant, mereu în vervă. Era o fire veselă, libertină. I-a plăcut foarte mult viața și a trăit-o din plin.

Extrem de inteligent, știa să selecteze și cărțile bune și prietenii și traseele pe care urma să plece în excursii și obiectivele de vizitat.

A avut mulți prieteni în toată țara. La Iași a ținut foarte mult la Cezar Trifan și întâlnirile lor erau pur și simplu demne de înregistrat. Din păcate cei care se ocupau cu înregistrările în perioada comunistă aveau sarcina să înregistreze alte genuri de convorbiri. La Bacău, Gheorghe Șchiopu i-a fost cel mai apropiat coleg și prieten. Trăgea la dânsul când ajungea la Bacău și aveau întotdeauna un program care cuprindea, în cele două-trei zile cât

IN MEMORIAM

stătea acolo, participarea la un concert la Filarmonica Mihail Jora, la lansarea unei cărți și, dacă se putea, și la vernisajul unei expoziții. Am prins și eu o asemenea zi plină, cu ei amândoi la Bacău.

Tot împreună cu ei amândoi am petrecut clipe de neuitat și la mănăstirea Agapia, și la Iași, și la casa fiului meu de lângă mănăstirea Dragomirna, din județul Suceava.

La București i-a admirat pe Adrian Georgescu, pe Ștefan Bârsănescu și pe Pavel Vicol iar dintre cei care mai trăiesc încă, pe Dumitru Popescu.

L-am vizitat de câteva ori acasă la București, am cunoscut-o pe doamna Potorac – soția lui Iuliu și am vorbit cu Camelia – una din cele două fiice – și cu unul din nepoți la care ținea foarte mult.

Camelia – căsătorită Vasiliu – este autoarea cărții „Duios îmi cântă Mozart Lacrimosa”. În carte Iuliu are o poezie în care ne apare o altă fațetă a personalității lui: un om intransigent prin rostirea adevărului.

Întâmplarea face ca fiul meu, Paul, să fi primit, cu dedicație, de la Camelia, la o lansare de carte din București volumul iar eu, la câteva săptămâni, să îl primesc de la tatăl autoarei! Prietenia noastră se amplificase și prin copii.

Am rămas cu un deosebit respect pentru întreaga familie Potorac.

Atunci când își propunea să convingă pe cineva despre justetea punctului lui de vedere nu se lăsa până nu-i aducea toate argumentele de luat în seamă.

I-am împrumutat cartea lui Nicolae Dabija „Temă pentru acasă”. Citind-o și-a propus să-i cunoască mai bine pe românii basarabeni și să afle cât mai multe despre suferințele lor.

Le-a povestit bunilor săi prieteni, Cătălin Marinescu și Zonel H. Vasiliu, colegii noștri din Echipa de Coordonare Generală a Proiectelor, despre acest roman cutremurător. I-a convins că trebuie să-și cumpere și ei cartea și nu s-a lăsat până când nu a găsit pe internet tocmai la Craiova, ultimele două exemplare care se mai găseau în librăriile din toată țara, le-a cumpărat ca să le parvină la București și să citească și ei.

Îl admira pe Neagu Djuvara, ne împrumutam fiecare carte nou apărută a acestui mare istoric al României. Întotdeauna îmi spunea: doresc să trăiesc cât Neagu Djuvara.

Nu s-a lăsat până nu m-a luat cu dânsul la Cenaclul „Destine” din București, unde nu lipsea la niciuna din întâlniri și unde dânsul a activat iar cele două fete ale lui, Camelia și Teodora, continuă să activeze și acum.

Pusesem la cale împreună o călătorie care să înceapă la București, să facem o escală în Zapodenii lui natal, să trecem Prutul pe la Albița, să ajungem la Chișinău, să-i cunoaștem la ei acasă pe basarabeni și reprezentanții lor de vază, dintre care nu putea să lipsească Nicolae Dabija, să ne urcăm apoi spre Nord și, cu o escală la Bălți, la Universitatea „Alecu Russo”, să ajungem la Mihăileni în satul meu natal. Urma să-i prezint acolo pe directorul liceului “Eugen Coșeriu” – profesorul de istorie Șonțu, pe soția dumnealui – profesoară de limba română – protagoniștii românismului, adevărați educatori ai tinerei generații din comună, și pe primarul comunei, care are marele merit că a instalat în fața primăriei bustul lui Eugen Coșeriu, marele romanist al ultimelor decenii din secolul XX, cetățean de onoare al comunei Mihăileni.

IN MEMORIAM

Doream foarte mult să mă mândresc cu acești oameni – consăteni ai mei – și să-i prezint, de asemenea, și rudele care mai erau în viață și să cunoască și Iuliu ospitalitatea lor.

Ne propusesem să revenim în țară pe la Stâncă – Costești, să ne oprim la Botoșani ca să vedem Ipoteștiul lui Emiescu și casa memorială a lui Nicolae Iorga. Închipuiți-vi-l pe Iuliu recitând la Ipotești o poezie de Mihai Eminescu!

Aventura noastră trebuia să se încheie la Suceava. Aici aveam de vizitat Cetatea de Scaun a lui Ștefan cel Mare și mănăstirea Putna. Abia după aceea, tot împreună, urma să ne urcăm în tren ca să avem timp să comentăm pe larg tot ce am văzut pe întregul traseu al excursiei noastre, în drumul spre București.

Aproape doi ani de zile am tot plănuit să facem această excursie.

N-a fost să fie!

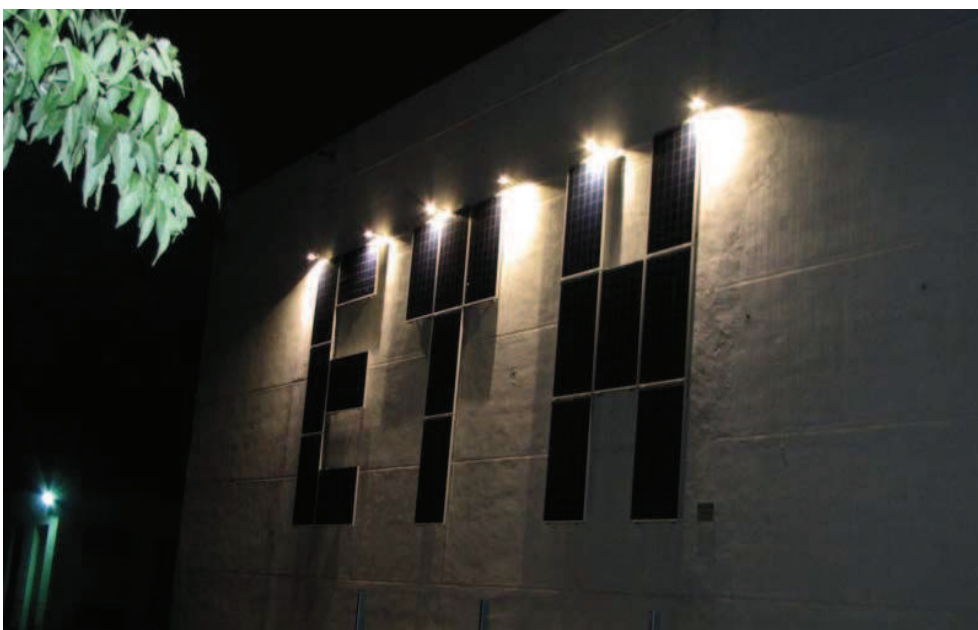
A rămas un vis nerealizat și îmi pare foarte rău pentru aceasta.

Iuliu avea harul credinței. Era bun și tolerant.

În același timp era optimist și încrezător în viitorul mai bun românilor.

Ovidiu Mustață

Demersul nostru pentru energie verde și dezvoltare sustenabilă

Conform Hotărârii Adunării Generale SETIS din data de 7 iunie 2013,
noul **Consiliu Director** are următoarea structură:

PREȘEDINTE ONORIFIC

Decanul Facultății de Electrotehnică (IEEI)

Prof. Univ. Dr. Ing. *Marcel Istrate*

MEMBRI ai CD

Ing. *Lili Grimberg*

Prof. Univ. Dr. Ing. *Mircea Gușă*

Prof. Univ. Dr. Ing. *Alexandru Sălceanu*

DIRECTOR EXECUTIV

Prof. Univ. Dr. Ing. *Emilian Furnică*

SECRETAR al CD

Dr. Ing. *Oana Beniugă*

CENZOR EXTERN

Ing. Ec. *Cornelia Ilinca*